

॥ श्रीजिनायनमः ॥

॥ श्रीमृगावतीचरित्रं ॥

(कर्ता मलधारिश्रीदेवप्रज्ञसूरिः)

व्यापी प्रसिद्ध करनार,

पंक्ति श्रावक हीरालाल हंसराज,

(जामनगवाला.)

वत्—१९६६. सने १९७९

किं-रु.-७-१२-०

जयपुर नगर जैन मंत्रालय बापखानामां बाप्युं.

॥ श्रीजिनाय नमः ॥

। अथ श्रीमृगावतीचरित्रं प्रारभ्यते ॥

(कर्त्ता श्रीमलधारिदेवसूरिः)

उपावी प्रसिद्ध करनार—पंडित श्रावक हीरालाल हंसराज (जामनगरवाला)

जयति वर्द्धमानस्य । जितदंभोलिवैभवा । मोहांधतमसध्वंस-हेलयः सत्त्वकेलयः ॥

॥ १ ॥ सारसारस्वतामोद-भेदस्कररसायनं ॥ गुरुणामुपदेशस्य । महिम महिमाहुतं ॥ १ ॥

लब्धेऽस्मिन् पुण्यैनेपुण्या-न्मानुपत्वेऽपि दुर्लभे ॥ धर्मकर्माणि निर्मातुं । यतितव्य सचेत-

सा ॥ ३ ॥ परोपकाररूपश्च । धर्मः सर्वत्र सम्मतः ॥ कृताद्वितोपदेशाच्च । नोपकारः परः

पुनः ॥ ४ ॥ तेनोजितरजःतुज-मार्जन सद्गुणार्जनं ॥ मृगावत्यादिदृष्टांतै-स्तदेतदुपदिश्यते ॥

॥ ५ ॥ उद्दामविनयस्थूल-मूत्रो गुणगण्डुमः ॥ मृगावत्या इव श्रेयः-श्रीसंबंधनिबंधनं ॥

॥ ६ ॥ श्रीवत्स इव वत्साख्यो । देशः ख्यातोऽस्ति नारते ॥ अच्युतश्रीपरीभोग-सुभगो

ज्ञाबुकस्थितिः ॥ ७ ॥ ग्रामाः कुर्कुटसंपात्या—पक्कशालेयशालिनः ॥ गोपीगीतकलध्वानै—
 रध्वन्यान् यत्र रुंधतः ॥ ८ ॥ तत्र श्रीविश्वमकौशांबी—त्यस्ति राजन्वती पुरी ॥ इत्राश्च य-
 स्यामिन्द्र्याश्च । दधते दानसौरभं ॥ ए ॥ यस्यां वास्तव्यलोकस्य । जन्मापूर्वमिदं ह्ययं ॥ प-
 रचक्रोद्भवा ज्ञीतिः । प्रार्थना च परंप्रति ॥ १० ॥ पराजितपरानीकः । शतानीकोऽवनीपतिः
 ॥ तां पुरीं पालयामास । स्वःपुरीमिव वासवः ॥ ११ ॥ येनारिनारीनेत्राणा—मश्रु इत्वा प्र-
 सूत्वरं ॥ अंजनं कृत्स्नमादाय । विदधे धवलं यशः ॥ १२ ॥ अन्नून्मृगावती तस्य । पत्नी प्री-
 तिलतावनिः ॥ यदीयरूपकाव्यस्य । समश्याः स्वर्गयोषितः ॥ १३ ॥ अवरोधवधूवीरुत्—सा-
 र्धं बहुविधेऽपि च ॥ सल्लकी सिंधुरस्येव । तस्य सैवातिवद्वज्रा ॥ १४ ॥ धुरं युगंधेरऽमात्ये
 । राज्यस्यारोप्य ऋपतिः ॥ मृगावत्या समं कामं । काममेवाऽकृतार्थयत् ॥ १५ ॥ रहः स्म-
 ररहस्येषु । मिश्रःप्राप्तोपदेशयोः ॥ पर्यायेण तयोरानी—कुरुशिष्यविधिक्रमः ॥ १६ ॥ त्रैको-
 क्तिन्निस्तथा कांतो । दूरमाराधितस्तथा ॥ ददौ सर्वाधिकारित्वं । यथास्याः स्मरकेलिषु ॥

॥१७॥ इच्छं विषयसर्वस्व-स्वादमानंदचेतसः ॥ अजायत मृगावन्या । गर्जोऽ-यद्भुतजागृतः ॥
 ॥ १ ९ ॥ इंदुगर्जेव दिक् पूर्वा । सूतिगर्जेव केनकी ॥ आपन्नसत्त्वा सा राज्ञी । किंचिदुच्च-
 सिता वज्रौ ॥ १० ॥ वितीर्णवर्णसौजागयः । पादुजावः कपोलयोः ॥ तस्या गर्जप्रबंधस्य ।
 विदधे विवृति तदा ॥ ११ ॥ कवाचिदुद्धसत्प्रीति-रंतःपुरमुपेयिवान् ॥ खेदसादितसर्वीगी-
 मीक्षाचक्रे नृपः प्रिया ॥ १२ ॥ सक्कड्यमनडपं त्व । प्रिये किमिति खिद्यसे ॥ कीनासः
 कुपितस्तस्य । यः स्यात्खेदयिता तव ॥ १३ ॥ राज्ञी व्यज्ञपयेद्देव । नान्यत्खेदस्य कारणं ॥
 अत्यंतदुर्गचाः कितु । दोहदो मेऽपराध्यति ॥ १४ ॥ सद्यो निवेद्यतां कितु । दुःपूरः कोऽपि
 दोहदः ॥ इति निर्वयतापृष्टा । व्याचष्टेस्म मृगावती ॥ १५ ॥ आपूर्णाया जपावर्णे-राकर्षी
 रुधिरांबुजिः ॥ कुर्वे वाप्या यदि स्नानं । तदा स्यां पूर्णदोहदा ॥ १६ ॥ प्रतापं चानुरागं च ।
 गर्जेऽस्मिन् सूचयत्यय ॥ दोहदस्तव देवीति । राजा राड्यै न्यवेदयत् ॥ १७ ॥ ततश्चादिक-
 वाकेपा-दमात्य मंत्रिपुंगवं ॥ दुःकरो दोहदार्थश्च । देवी च परिताम्यति ॥ १८ ॥ चितयोपा-
 यक कचि-नैपा दुःखायते यथा ॥ इति मंत्री धरित्रीश-निर्देश प्रत्यपद्यत ॥ १९ ॥ वापी

विधाय कौसुंभ-रसरंगतरंगितां ॥ ततोऽमात्यो मृगावत्यै । कथयामास सादरः ॥ ३० ॥ वृ-
 ष्णाभिः कृतमंगड्या । पौरीत्रिरन्निनंदिता ॥ कौसुंभवसना कुञ्ज-सुमनोमाड्यज्जारिणी ॥
 ॥ ३१ ॥ उर्वायवांकुरोत्संसा । मौक्तिकप्रायन्नूपणा ॥ उज्झासितसितवज्रा । प्राप वार्पां मृगा-
 वती ॥ ३२ ॥ युग्मं ॥ कृगणपाणिरेतस्याः । कौशांबीपरमेश्वरः ॥ कक्षीकृत्य स्वयं रक्षा-
 मारक्षपदवीं दधौ ॥ ३३ ॥ एतामावृत्य सामंतै-राशासु निखिलास्वपि ॥ नानास्त्रपाणिभि-
 स्तस्ये । दिक्मालैरिव रक्षिभिः ॥ ३४ ॥ उद्धीप्रमणिसोपानां । पुष्पप्रकरदंतुरां ॥ रोमांचित-
 वपुर्वापी-मवतीर्णा मृगावती ॥ ३५ ॥ सा स्ववंदकृतोत्साहा । स्नांती सुचिरमन्वभ्रूत् ॥ स-

वर्वाणीणसुधासेकात् । सातिरेकं सुखोत्सवं ॥ ३६ ॥
 अथासौ तत्र संपूर्य-रुधिरस्नानदोहदा ॥ यावद्धोहितलिप्तेव । वाप्याः किंचिच्च निर्य-
 यौ ॥ ३७ ॥ अकांड इव चंमेन । नारंभेण पतत्रिणा ॥ कुतोऽप्यागत्य सालोकि । नव्यामि-
 षमनीयया ॥ ३८ ॥ सर्वेषां पश्यतामेव । स पापः पश्यतोदरः ॥ एतां क्रमाभ्यामाक्रम्य ।
 दूरमूर्ध्वं खसुद्ययौ ॥ ३९ ॥ अद्भो गृह्णीत गृह्णीत । वेगेन विद्गथाधमं ॥ मम जीवितमादाय

। सैव गच्छति गच्छति ॥ ४० ॥ इहो धावत सामंताः । समंतादपि सोद्यमाः ॥ कैर यास्यति
पापीयान् । द्रुत युष्मदनादृतः ॥ ४१ ॥ इति मूर्जरुंरोदेशा-सुख्यकाल प्रधाविताः ॥ सुप्रतीपे-
न सेनान्या । सम सैन्यास्तमन्वगुः ॥ ४२ ॥ विहंगमाहिसदंश-व्यथातरलतारकं ॥ चक्षुः
क्षिपंतीं तां वीक्ष्य । प्रेम्णा पर्यश्रुलोचन. ॥ ४३ ॥ रक्त रक्षार्यपुत्रेति । श्रुत्वा प्रणयिनीगिरं
॥ व्यापारितनिसीतासि-वेंगाधयोमोत्पतन्निव ॥ ४४ ॥ हत्वा देवीं क रे यासि । धत्त धत्ते-
ति तं रुया ॥ आक्षिपन् पक्षिणं दुःस्थ-स्तस्थौ मूर्पतिरुन्मुखः ॥ ४५ ॥ त्रिजिविशेषकं ॥
लोचनाऽगोचरत्वं च । गच्छति स्म विहंगमे ॥ उन्निडाऽस्तोकशोकश्च । मूर्धतिस्मेति मूर्पतिः
॥ ४६ ॥ शीतोपचारैर्मूर्वाया । विच्छेदे विहिते सति ॥ सप्रेमा प्रेयसीं स्मृत्वा । विह्वलो वि-
ललाप सः ॥ ४७ ॥ हे प्रिये पद्मगौरागि । हा सुकेशि कुशोदरि ॥ हे निम्ननाभे रंजोरु ।
हा मृगाक्षि मृगावति ॥ ४८ ॥ हा देवि क्व प्रयातासि । विनीतासि वरानने ॥ तदेहि देहि
दीनस्य । प्रिये प्रतिवचो मम ॥ ४९ ॥ मम साम्राज्यसर्वस्वं । निख्रपेण पतत्रिणा ॥ तेन
त्वां नयता तन्वि । किं न नीतं दुरात्मना ॥ ५० ॥ क्व ते देवि मदीयांक-पल्यंकतलखेज्जनं

॥ क्व च तस्य विहंगस्य । कठोरचरणग्रहः ॥ ५१ ॥ ममापराधलक्षणि । प्रेक्षमाणापि ने-
 क्सि ॥ त्वमिव प्रणयप्रेम्णा । कस्तथा प्रथयिष्यति ॥ ५२ ॥ पत्न्या अपि परित्राणे । यस्य
 नौजस्विनो भुजाः ॥ स कश्रं दर्शयिष्यामि । जनस्यापि स्वमाननं ॥ ५३ ॥ विलपंतं तमि-
 त्यूचे । मंत्री किं परिदेवनेः ॥ स्थिरो जव भुवोऽधीश । माऽवधीरय धीरतां ॥ ५४ ॥ किं
 विक्रमान्तिरामस्य । रामस्य दयितां पुरा ॥ सीतां जहार न स्वामिन् । दुर्द्वेरो दशकंधरः ॥
 ॥ ५५ ॥ सहायीकृत्य सुग्रीवं । दशग्रीवं निहत्य च ॥ कृतयत्नः पुनः पत्नी । किमानिन्ये न
 राघवः ॥ ५६ ॥ तत्रैव वयमप्येता-सानेष्यामो मृगावतीं ॥ नैवानेष्यति सेनानी । सुप्रती-
 पोऽनुना यदि ॥ ५४ ॥

इति जडपत एवास्य । सोऽपि वेगादुपागतः ॥ राक्षे विज्ञपयामास । स्वरूपं साश्रुलो-
 चनः ॥ ५७ ॥ देव सोऽस्मत्पताकिन्या । नन्नस्थो जूतलस्थया ॥ अन्वयायि ब्रजनाशां । द-
 क्षिणां वेगदक्षिणः ॥ ५८ ॥ धनुर्वेदविदो देवी । रक्षतो लक्ष्मिदिनः ॥ कंकपत्रगणं मंधु ।
 चिकिपुः पक्षिगंप्रति ॥ ६० ॥ मुद्गमर्मविदो योधा । नाराचनिचथैस्तदा ॥ हंतुमैह्वन्नतुष्टेस्तं ।

देवीत्राणाय पत्रिणं ॥ ६१ ॥ अन्यस्तपदिपापदि-वर्दिष्णुवहृताधवाः ॥ उपचक्रमिरे बहुं ।
 पाशैस्तं खगपंशुनं ॥ ६२ ॥ तस्मिन्नुच्चननोन्नाग-रंहस्विनि विहंगमे ॥ अस्माकं विक्रमा-
 रंजा । वन्नृवुनिष्कलाः परं ॥ ६३ ॥ यदि नाम श्रेयैपः । ज्ञायां कस्यापि ज्ञाखिनः ॥ इ-
 न्यानुपदिकाना नः । सोऽदृश्यत्वमगात्खगः ॥ ६४ ॥ श्रव्योतर्ती स्वामिनीकौमा-दीक्ष्य यां
 विदुषोरणिं ॥ अब्रजाम प्रतीपेन । सापि दैवेन संहता ॥६५॥ वैवेयस्य विवेवृत्तिं । विलोक्य
 प्रातिकूलिकीं ॥ अनागधैयरश्मान्नि-वर्षावृतं स्वामिनीं विना ॥ ६६ ॥ शुत्वेदं शोकमन्त्रारो
 । नृपालो व्यलपत्पुनः ॥ नृपः संबोधयांचक्रे । सौधमानीप मंत्रिणा ॥ ६७ ॥ राजन्नेवं युव-
 त्येव । रुद्यते कि पुनः पुनः ॥ महत्तमना हि धैर्यं स्या-द्व्यनने निकरोपलः ॥ ६८ ॥ न्य-
 कारमितरोऽप्येति । शोकावेदाधिसंस्थुतः ॥ कि पुनर्विस्फुरदैर्य-सरंजाः पृथिवीभुजः ॥६९॥
 वेष्टयामास कौशावीं । यदागत्य निरत्ययां ॥ चंडप्रद्योतनृपालः । क्रमेतदिति विस्मृतं ॥
 ॥ ७० ॥ येन वीरायते वैर-स्तादृशाः सैन्यवारिधिः ॥ तस्य ते निहतालोकं । शोकं कर्तुं न
 युज्यते ॥ ७१ ॥

इति वैरिप्रारंजा-दुज्जाणुतराक्रमः ॥ मनो व्यापारयामास । राज्यचिंतासु नृपतिः
 ॥७५॥ किंतु तस्मिन् मृगावत्या । जैत्रशस्त्रेण वर्जितः ॥ देत्रे संत्रावनाहीनो । न सेवाऽवसरं
 स्मरः ॥ ७३ ॥ अपारराज्यव्यापार-पारवश्यदशामपि ॥ जगमतुस्तस्य वाक्कायौ । मनस्त्व-
 सुमृगावती ॥ ७४ ॥ प्रत्यारामं प्रतिग्रामं । प्रत्याशं प्रतिपर्वतं ॥ स चरान् प्रेषयामास । मृ-
 गावत्याः प्रवृत्तये ॥ ७५ ॥ त्वदधीनं सुखं सुदु । विमुखी मास्म नूर्मथि ॥ इत्यादि तस्य
 स्वप्नांतः । श्रुत्वाऽरुच्यत सेवकैः ॥ ७६ ॥ तदेकतानध्यानत्वा-त्सन्नायामपि तस्युषः ॥ मृगा-
 वतीति तस्याऽनू-ज्जने गात्रविपर्ययः ॥ ७७ ॥ न कश्चित्तस्य चानिन्ये । रामस्य हनुमानिव
 ॥ पत्नीप्रवृत्तिमित्येत-ंतं कुनोति पदे पदे ॥ ७८ ॥ तस्य मन्वंतराणीव । दुर्दशस्य चतुर्दश ॥
 ह्यायनानि व्यतीतानि । प्रियाविरहिणस्तदा ॥ ७९ ॥ कदाचिदुपद्रहस्तः । स्वर्णार्पणमहाजनः
 ॥ नरमेकं पुरस्कृत्य । महीपतिमुपाषयौ ॥ ८० ॥ व्यङ्ग्ययञ्च राजेन्द्र । कश्चिदेष नरो नवः
 ॥ विपणावन्न विक्रेतु-मानिन्ये रत्नकंकणं ॥ ८१ ॥ युष्मन्नामांकेमेतञ्च । वीक्ष्यास्मान्निः स-
 त्स्मयैः ॥ इहोपानीतमित्युक्त्वा । बलिजस्तददौकपन् ॥ ८२ ॥ नृपोऽप्यादाय तद्देवी-क-

रसंपर्कपावनं ॥ जरसि प्रवलेप्रेमा । ददौ दध्यौ च चेतसि ॥ ८३ ॥ मम प्राणेश्वरी कापि ।
किमु प्राणैरमुच्यत ॥ एतस्या हस्तमध्यास्त । यदिदं रत्नकंकण ॥ ८४ ॥ अनिष्टयाऽनया य-
दा । किममंगलचिंतया ॥ रत्नकंकणवृत्तान्तं । वेद्मि तावन्नरादतः ॥ ८५ ॥ इति ध्यात्वा त-
मप्राकी-श्रुपतिर्नैडको जवान् ॥ कथ वा क्वापि वा लेने । त्वयैदं कंकणाहुतं ॥ ८६ ॥

अप्रासौ कथयामास । पृष्टिवीशा निशम्यतां ॥ व्याघ्रोऽहं स्त्रीमनामास्मि । मलयोपां-
तनूमिषु ॥ ८७ ॥ उपादाय मयानेक-मत्ताऽनेकपकुंजतः ॥ मुक्ताजिर्नूपितश्वके । सर्वो व्या-
धवधूजनः ॥ ८८ ॥ चित्रकायनिकायो यः । प्रसन्न निहतो मया ॥ तस्यैताः कुत्तयश्चित्रा-
श्वित्रं सर्वत्र कुर्वते ॥ ८९ ॥ एकदाऽपश्यमुत्पश्य-न्मयूखमणिशेखर ॥ श्रीखंफतरखेडेषु ।
विचरंतमहेश्वर ॥ ९० ॥ अथ स्फुटफटारत्न-जिघृकालिसमानसः ॥ तं कथंचिन्महास्त्रीम ।
जोगिनं धृतवानहं ॥ ९१ ॥ तस्य कुंफलिनस्तुड-हेदहेकांकुपाणिकां ॥ व्यापारयंस्तदाऽश्रौ-
ष । मामेति ध्वनिमुच्चकैः ॥ ९२ ॥ ध्वनेरध्वनि निकिस-चक्षुषा वीक्षितो मया ॥ बालकः
पाणिमुच्यम्य । प्रतिपेधपरः पुरः ॥ ९३ ॥ मया गते गृहीतस्य । तस्याहेर्बालकंप्रति ॥ पे-

तुर्बाष्पतरतारा । दैन्यैकपिशुना दृशाः ॥ ए४ ॥ मयापि बाह्यमात्रोक्तय । त्रैलोक्याश्वर्यकारि-
 षं ॥ मेने मानुष्यलोकोऽयं । स्वर्गलोकविजित्वरः ॥ ए५ ॥ पिबन्न रूपामृतं तस्य । नेत्रां-
 जलिपुटैरहं ॥ न प्राप्नुवं च विस्मेर—विस्मयस्तृप्तिसंपदः ॥ ए६ ॥ जपेत्य मामसौ भिंजः ।
 ससंरंजमन्नाथत ॥ मास्म मास्म वधीवर्षाव । नागमेनमनागसं ॥ ए७ ॥ प्रिये पद्मविता-
 नंद—श्वंदनद्रुमकानने ॥ अयं जोगी महाज्ञाण । क्रीडात्त्रिरत्त्रिनंदतु ॥ ए८ ॥

अथाहमवदं जड । जडमध्येष्यते त्वया ॥ न पुनर्मे दया ह्यस्ति । तृष्णानिष्णातचेत-
 सः ॥ ए९ ॥ असावतिचिराद्भव्यो—ऽधुनाऽनर्थो मया मणिः ॥ ज्विता मम कांताया । सु-
 काहारस्य नायकः ॥ १०० ॥ मणिमात्रकृते त्वं चे—ज्ञागमेनं हनिष्यसि ॥ मा वधीस्ते मणी-
 न दास्ये । प्रोच्येत्पारदसौ ययौ ॥ १ ॥ देहीमं कंकणं मात—रिति श्रुत्वा तथाऽर्पितं ॥ ज-
 नन्याऽन्यर्षवर्तिन्या । तदादायाऽाययौ पुनः ॥ २ ॥ ममाऽत्रादीच्च सोत्साहं । गृह्णाणेदं च कं-
 कणं ॥ नागं सुंचेत्यसौ जडप—त्रेतदर्पितवान्मम ॥ ३ ॥ एष नागशिखाचुंबी । मणिः कंक-
 णवर्तिनः ॥ एकस्यापि मणेर्ज्ञासा—मंशं नाप्नोति षोडशं ॥ ४ ॥ अयं च वाक्सुधासिंधु—

र्षुशमर्थयेते शिशुः ॥ जीवत्वयमिति ध्यात्वा । तं नागं मुक्तवानहं ॥ ५ ॥ युग्मं ॥ तं प-
 न्नगं त्रिपन्नद्या । आकृष्य विकसन्मुखः ॥ अन्युदानकुलो बालः । स्वस्थानमगमत्ततः ॥ ६ ॥
 असामान्यगुणग्रामं । प्राणरक्षापरायण ॥ अथमर्णमनोवृत्तिः । पन्नगोऽपि तमन्वगात् ॥ ७ ॥
 शिशोस्तेन पवित्रेण । चरित्रेण चमत्कृतः ॥ समागत्याहं गेहिन्याः । कंकणं तदुपानयम् ॥
 ॥ ८ ॥ इदानीं पंचमाध्वर्यत् । समध्वर्यमणिकंकणं ॥ प्रेमप्रकर्षवाहिन्या । गेहिन्या प्रहितोऽ-
 स्म्यहं ॥ ९ ॥ ज्ञणितश्च तथा कांत । कोशार्वी गह्व संप्रति ॥ एतद्विक्रीप मद्योग्यं । तामंकघ-
 यमानय ॥ १० ॥ ततः प्रापमिहावाय । तदेतन्मणिकंकणं ॥ या देवेन समादिष्टा । तदियं क-
 थिता कथा ॥ ११ ॥

द्वितीशः शुश्रुवानेव । चिंतयामास चेतसि ॥ दिष्टया जीवति वेधीति । स्मृत्वा हृदयेऽ-
 नृत्यत ॥ १२ ॥ अचिरान्नयने ज्ञावि । ज्वतोरपि पारणं ॥ ज्विता तल्परिंज्ञा-वांगित वां
 भुजावपि ॥ १३ ॥ यथाश्रुतः सुतोऽप्येष । मदीयो यदि संप्रवेत् ॥ जयत्येकः शतानीक-
 स्तदा स्वर्भूमुवर्त्तये ॥ १४ ॥ ममेदृशी कुतो वास्ति । ज्ञालन्यस्ताक्षरावलिः ॥ ज्ञेवेज्ञामस्य सी-

तेव । मम लब्ध्या सृगावती ॥ १५ ॥ पंचवर्षीतया वार्त्ता । यद्यप्येषा तथ्यापि तं ॥ देशं गं-
 तास्मि तत्पूत-मित्यालोच्य नृयोऽवदत् ॥ १६ ॥ तं देशं दर्शयास्माकं । महाज्ञाग ज्ञवाग्रतः
 ॥ इत्युक्त्वा तस्य ताडक-प्रभृत्यात्तरणं ददौ ॥ १७ ॥ महाजनं विसृज्याथ । न्यस्य राज्यं
 युगंधरे ॥ सुप्रतीपेन सेनान्या । सहितश्चलितो नृपः ॥ १८ ॥ तेनाऽखंडप्रयाणेन । प्रपेदे म-
 ल्याचक्षे ॥ भूमिविदाथ त्रीमिन । जगदे जगदीश्वरः ॥ १९ ॥ स एष मलयो देव । यन्मै-
 त्रीमात्रगर्वितः ॥ अभूच्चिरहिणो नूनं । सद्यः प्राणहरो मरुत् ॥ २० ॥ राजंस्तव तु जीवातु-
 र्वेद्वज्जालात्प्रतोऽस्त्वयं ॥ इदानीं त्वनुजानीहि । स्वस्थानं गमनाय मां ॥ २१ ॥ पावनः पुरतो-
 देव । पुनीनामयमाश्रमः ॥ तपस्विशापत्रीरूणां । मादृशां न हि गोचरः ॥ २२ ॥ उपका-
 रोत्तमर्णस्य । तस्यालंकरणं ततः ॥ प्रसादीकृत्य कृत्यज्ञो-ऽनुमेने गमनं नृपः ॥ २३ ॥ अ-
 थोत्सुकः पुरो गच्छे-स्तुडैतरपरिच्छदः ॥ सुप्रतीपं समीपस्थं । सप्रसादं जगाद सः ॥ २४ ॥
 सृगावतीवियोगार्त्ता । प्रवर्द्धिष्णुरसौ भृशं ॥ उन्मदश्चंदनामोदो । मां उनोति पदे पदे ॥
 ॥ २५ ॥ धैर्यं ममापि केकाग्निः । खंडयति शिखंनिनः ॥ एतदभ्यर्णकर्णां तु । क वा देवी

न्रविष्यति ॥ २६ ॥ यथासी तरवो मूले । वेदीवद्वमनोहराः ॥ तथा ध्रुवमहं मन्ये । ताप-
 सानामिय मही ॥ २७ ॥ कृतमालतमालादि-पादपश्रेणिसंकुलाः ॥ नेत्रानंदकृमां लक्ष्मीं ।
 दधत्याश्रमन्नमयः ॥ २८ ॥ वहिस्तपोवनस्थाना-दवस्थाप्य विरूथिनीं ॥ नृपोऽथ सुप्रतीपे-
 न । समसाश्रममाविशत् ॥ २९ ॥ अदर्शयच्च तस्यासौ । पुरः पश्य तरोरधः ॥ सिंहात्संग-
 नियस्रैशं । नकुलाश्रितपन्नग ॥ ३० ॥ तपस्त्रिकन्यकाहस्ता-त्सदा विश्वस्तचेतसः ॥ रजसे-
 नेह नीवारान् । मृगाः कयलयंत्यमी ॥ ३१ ॥ ममाय पश्य दंडेश । त्राहुः स्फुरति दक्षिणः ॥
 एतच्च दक्षिणं चक्षु-स्यं चाधरपल्लव . ॥ ३२ ॥ सेनानीरवददस्तु । दर्शयन्निदमद्भुतं ॥ पुष्पि-
 तः शकुनस्तेऽसौ । फलिष्यति पुरः पुनः ॥ ३३ ॥ वालोऽपि महिमाम्नाग-सुजगो ज्ञाबुको-
 दयः ॥ कश्चिन्मुनिकुमारोऽय-मित एवाग्निवर्त्तते ॥ ३४ ॥ बाल . किरणमालीव । डुरालोकः
 स्वतेजसा ॥ अश्रुवैडुरिवानद-निस्यंदी नेत्रयोरयं ॥ ३५ ॥ कश्चिद् दुर्मनीचूतः । सैप वाक्यैः
 प्रियंकरैः ॥ ज्यायसा मुनिना तेन । प्रणयादनुनीयते ॥ ३६ ॥

कुचे नृपश्चमूनाथ । कथं वालोऽयमीदृशः ॥ निर्दृत्ताः कुर्वते वार्त्ता । नैव व्यावर्त्तनं प्र-

ति ॥ ३७ ॥ अस्मिन्नदृष्टपूर्वेऽपि । किमु स्निह्यति मे मनः ॥ तदयं किमु नागस्य । न ज्ञे-
दन्नयंकरः ॥ ३७ ॥ एतैर्वा किमु संकल्पै-रेतन्निश्चिनुतान्मुनिः ॥ एवमालोच्य तौ प्रीत्या ।
ततस्तं जगमर्तुर्यति ॥ ३८ ॥ अजिबंय ततश्चाद्यं । तत्सांत्वनपरं मुनिं ॥ तौ रसालतलासी-
नौ । विश्रामार्थं वञ्चवतुः ॥ ४० ॥ नृपोऽपृञ्चन्मुने बालः । कोऽयं वा कस्य वा सुतः ॥ का-
स्य वा जननी धन्या । किं चायं दुर्मनायते ॥ ४१ ॥ मुनिरूचे कश्चाभेतां । कश्चामि निश-
म्यतां ॥ महातपस्विनां धाम । धर्मरामोऽयसाश्रमः ॥ ४२ ॥ ब्रह्मभूतिरिह ख्यातः । पति-
रास्ते तपस्विनां ॥ विश्वभूतिः प्रियः शिष्यः । सद्यस्तस्य विश्रुतः ॥ ४३ ॥ सोऽन्यदा सु-
क्तिसंदेशा-इदेशात्स्वगुरोर्गतः ॥ सभित्समृद्धिमानेतुं । मलयैरधित्यकां ॥ ४४ ॥ अकस्मा-
द्विस्मयोत्फुल्ल-नेत्रः कौमुंजगससां ॥ सपुष्पमालां मूर्त्तां । बालामालोकयच्च सः ॥ ४५ ॥
तस्याः प्रशस्यकारुण्यः । स्वकमंरुलुवारिभिः ॥ मूर्त्तौ विदाय सौत्सुक्य-इलेकः सेकं चकार
सः ॥ ४६ ॥ ततोऽधिगतचैतन्या । वितत्याश्रुकशोल्करं ॥ स्फीतप्रीतिरवा पूर्ण-रोदरंधं सुरोद-
सा ॥ ४७ ॥ आर्यपुत्र महाबाहो । रक्त रक्त क्वितीश्वर ॥ इहं सा रुदती शैल-पादपानध्य-

रोदयत् ॥ ४७ ॥ आकस्मिकः कथं नाथ । प्रथमो मे समुद्धितः ॥ भवदुस्संगखेलिन्या । दु-
स्सहो विरहानलः ॥ ४८ ॥ त्वद्वियोगे मम स्वामिन् । भवेन्मृत्युरसंशयं ॥ यदि न स्यात्तव
न्यासो । गर्भमूर्चिर्मदतिके ॥ ४९ ॥ पर्वतं सर्वतो ज्रीमं । पद्भ्यां चंक्रमणाऽरुमं ॥ नैव जी-
वेश जानामि । त्वत्प्रसादवशंवदा ॥ ५० ॥ तदिदानीमनाश्राहं । नाथ यूथपरिच्युता ॥ मृगी-
व क्व विप्रो यामि । श्रयामि शरणं च कं ॥ ५१ ॥

त्रिलापानिति कुर्वाणा । करुणाक्षीरसागरः ॥ कांदिशीकदशां दीनां । स्पृशंती व्याहर-
न्मुनिः ॥ ५२ ॥ अयि मा त्वं स्पृश त्रास-मेवोऽस्मि तव बांधवः ॥ सुखमेहि मया सादं ।
त ध्वस्तश्रममाश्रमं ॥ ५३ ॥ वात्रवेति ध्वनिं श्रुत्या । सुधासिक्तेव सा मुदा ॥ मुनिं निजा-
लयामास । स्वच्छयत्सलया दृशा ॥ ५४ ॥ अत्रादीच्च ममाद्यापि । ज्ञायं जागति किंचन ॥
लीलया शीलरक्षाये । बंधुर्धन्मलितोऽसि मे ॥ ५५ ॥ अयं च प्रियसंगं च । देवन हरता-
पि मे ॥ न किञ्चित्कृतं मन्ये । शीलं चेन्निर्मलं मम ॥ ५६ ॥ तव निःकृत्रिमप्रीते-र्धयो
वेदमनि निर्वृता ॥ सीतेव वज्रजं वस्य । प्राप्नुयां प्रमवोत्सवं ॥ ५७ ॥ इति व्याहृत्य सा वा-

दा । सहिता विश्वचूतिना ॥ गत्याश्रमे कुत्रपति । ब्रह्मचूतिमबंदत ॥ ५९ ॥ सार्वभौमः सु-
 तो भूया-ब्रवत्याः प्रियदर्शने ॥ इत्याशीन्निमुनींश्चिग । सत्याग्निः सान्निद्विता ॥ ६० ॥ तेनै-
 वाथ तदुक्तेन । तां नाम्ना प्रियदर्शनां ॥ प्रणयाचिनयप्रह्ला-माह्वयंत सर्तो जनाः ॥ ६१ ॥ त-
 या सकुशया लक्ष्मी-रियं ज्ञाबुक्तेदहया ॥ तन्नाग इव पद्मिन्या । शुशुभे नृशमात्मनः ॥ ६२ ॥
 अंबान्निरिव बृहान्नि-स्तापसीन्निः पदे पदे ॥ स्वयं विहितशुश्रूषा । सा गर्भं पर्यपाल-
 यत् ॥ ६३ ॥ स्वं क्षेत्रे च समुच्च-गतवस्तुम्रेष्टव्य ॥ योगं पुष्यति पुष्येण । रजनीजी-
 वितेश्वरे ॥ ६४ ॥ स्वैरमुज्जागरज्ज्योति-र्ध्वस्तांघतमसोदयः ॥ प्रादुर्बभूव पूर्वस्यां । ज्ञानु-
 स्तस्यां च नंदनः ॥ ६५ ॥ नंदंचतुष्परोमांचा-स्तदानीं काननश्रियः ॥ शकुनिध्वनिन्निश्र-
 कुः । प्रमोदोबूलुमंगलं ॥ ६६ ॥ आश्रमस्य महोत्साह-कारिणो द्वारि तोरणं ॥ चक्रे मुनि-
 निरानंदा-न्माकंदतरुपल्लवैः ॥ ६७ ॥ ज्ञावाहशोऽजनि कोणी-रत्नं कश्चित्पुमानिति ॥ दिक्-
 पालानामिवाख्यातुं । प्रचेलुर्दिक्षु पक्षिणः ॥ ६८ ॥ उच्चैःस्वरेण संज्ञय । बटवः पटवस्तथा
 ॥ पेटुः पावांश्च शास्त्रस्य । मांगल्यस्य ध्वनीनिव ॥ ६९ ॥ मरंदबिंदुनिःस्यंद-शमिताश्रम-

रेणवः ॥ पतत्रितरवः पुष्यैः । पुष्पप्रकरमादधुः ॥ ७० ॥ न परं मुनिपत्नीनां । स्वप्नाव-
स्त्रिग्यचेतसां ॥ सुखमुज्ज्वलमत्यंतं । वभ्रूव ककुभ्रामपि ॥ ७१ ॥ तपस्त्रिकाननश्रेयः—स्रवं-
तीस्नानपावनः ॥ मंदमांदोलितांजो—काननः पवनो बवौ ॥ ७२ ॥ प्रत्येकमुटजद्वारि । व-
डकलैर्दूरमुच्च्रितैः ॥ चक्रे तज्जन्ममुदितै—श्लोत्क्रेपस्तपस्त्रिभिः ॥ ७३ ॥ प्रथमं वाधवास्त-
स्या । वनवृद्धास्तपोधनाः ॥ आशीन्निर्वर्धयतिस्म । नीवाराकृतपाणयः ॥ ७४ ॥ वैखानसा-
न्वितास्तस्याः । सूतिकर्म कृपापराः ॥ तत्तन्निवर्त्तयांचक्रु—रहंप्रथमिकया रयात् ॥ ७५ ॥ न
केवलं तदा प्रापुः । सुख वैखानसाः परं ॥ अमुक्तोऽजपर्यंता—स्तिर्यंचोऽपि मृगादयः ॥ ७६ ॥
स्वयं कुलपतिस्तस्य । शिशोर्जात्यमणोरिव ॥ तदा चकार संस्कार—माह्व्यन्नावुक्तेजसः ॥
॥ ७७ ॥ किमस्य नाम संस्थाप्य—मितिचिंतापरैस्तदा ॥ ईदृशी तापसैर्व्योम्नि । समाकर्ण्य-
त ज्ञारती ॥ ७८ ॥ कलाकलापसंपूर्णः । दोषीरक्षणदक्षिणः ॥ असाबुदयनो नामा । सार्व-
ज्ञौमो ज्ञप्तिष्यति ॥ ७९ ॥

निदम्यैवं क्रियाः सम्भक् । विधाय ब्रह्मचूतिना ॥ तेदेवास्य तदा नाम । विधिज्ञेन व्य-

धीयत ॥ ८० ॥ स तान्निर्मुनिनारीन्नि-श्वित्यमानो निरंतरं ॥ वने रसालवह्मलो । इधौ वृद्धि-
 दिने दिने ॥ ८१ ॥ नूतपूर्वनेरेंडेण । मुनींङ्गेण यश्रोचितं ॥ ग्राहितः प्रतिभोत्तालः । स बा-
 लः सकलाः कलाः ॥ ८२ ॥ इदानीं तु किमप्यन्य-त्तस्य तेजो विराजते ॥ सहते न तिर-
 स्कारं । यथा कुलपतेरपि ॥ ८३ ॥ मदाऽसहिष्णुः समदैः । कलत्रैः कलहायते ॥ साहंका-
 रान् साहंकारः । स निहंति हरीनपि ॥ ८४ ॥ अधमाऽधमधैरेयः । पातकी स पिता तव
 ॥ स्मरत्यद्यापि निर्लज्जो । न यः पुत्रकलत्रयोः ॥ ८५ ॥ श्रुत्वैति तातवैभ्राण्यं । हास्यात्के-
 नाप्युदीरितं ॥ स्फुरत्कोपफटाटोपः । स फलीवाद्य ताम्यति ॥ ८६ ॥ युग्मं ॥ असूयति त-
 पस्विभ्यो । न मुनींङ्गं नमस्यति ॥ आश्रमेऽपि स विश्रामं । नैव रोषाच्चिकीर्षति ॥ ८७ ॥
 नवपक्षबलोकंठ-पक्षीवोद्गीय स क्षणात् ॥ ऊटिति तत्पितुः पार्श्व-सुत्सुको गंतुमिच्छति ॥
 ॥ ८८ ॥ सर्वैर्निवार्यमाणोऽपि । मात्रा वित्रासितोऽपि च ॥ ज्ञोद्वेयेऽहं पितरं वीक्ष्य । प्रति-
 ज्ञामिति स व्यधात् ॥ ८९ ॥ असामान्यमनःस्नेहा-दन्वितो विश्वभ्रूतिना ॥ उचालः सोऽधु-
 ना बाल-श्रचाल व्यालवह्मलात् ॥ ९० ॥ विश्वभ्रूतिर्मुनिः सोऽह-मसाबुदयनः स च ॥ त-

दत्रानुनयान्येन-माग्रद्ग्रहिलीकृतं ॥ ए१ ॥ एतन्मातापि सप्रेमा । स्वप्रेयसि महासती ॥
इदानीमनुगच्छती । सुतमेग्यति सत्वरं ॥ ए२ ॥

एवमाकार्यं तां वाच । वाचयमशिरोमलेः ॥ सवितर्कस्पृहौत्सुक्यो । बालमालोक्य-
न्तुपः ॥ ए३ ॥ अयोचत-च दंनेश । सद्देशोऽयं कथारसः ॥ पर क ज्ञागधेयाना-मीदृशाम-
हमास्पदं ॥ ए४ ॥ मन्ये धन्यं तमेवाहं । बालार्क इव तेजसा ॥ अलं करोति यस्यायं । बा-
लः कुलनन्नस्तलं ॥ ए५ ॥ व्याजहाराश्र तं दूर-प्रसारितभुजघ्नयः ॥ एहोहि वत्स सर्वांगे । म-
मालिंग्य सुखं कुरु ॥ ए६ ॥ ब्रह्मेकं शतानीकं । पितरं वेद्मि नेतरं ॥ इति वाचा निराच-
क्रे । बालस्तं न तु चेतसा ॥ ए७ ॥ सुप्रतीपस्ततः प्राह । देव दृग् दीयतामितः ॥ देवीयं
राज्यजीवातु-दिष्टयाऽन्धेति मृगावती ॥ ए८ ॥ नव्यवानेयपाश्रेय-पाणिनिर्मृदुवाशिनिः ॥
अन्वीयमाना पर्यश्रु-सुनिसीमतिनीजनैः ॥ ए९ ॥ हृद्यस्वाद्यफलोपेता । पुष्पमालोपशोभि-
नी ॥ संवीतवल्कला सादा-वनश्रीरिव सुव्रता ॥ १०० ॥ कणं स्निग्धे कणं रूढे । कणं धी-
रे कणं चले ॥ ससंदेहतया देवी । न्यस्यती च विलोचने ॥ १ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ उ-

न्मीलनेत्रपद्मेन । निश्चञ्चलप्रेमशालिना ॥ राज्ञा हस्तगताऽङ्गायि । तामालोक्य त्रिलोक्यपि
 ॥ १ ॥ सुप्रतीपं नृपः प्राह । जीवंस्तद्विरहेऽप्यहं ॥ दर्शयिष्ये कथं देव्या—स्त्रपावनतमान-
 नं ॥ ३ ॥ त्रपाकर्तृकमेतस्या । न मालिन्यं मनागपि ॥ मदीयगर्जनिकेप—रक्षिणीयं स्थि-
 ता यतः ॥ ४ ॥

तद्गुणं ज्ञेयं यच्चिन्ता—स्तथा विस्मृतिमागतां ॥ मयि धत्ते यथा देवी । प्रसादविशदं म-
 नः ॥ ५ ॥ सुप्रतीपस्ततोऽप्येत्य । सादरः पादयो रुदन् ॥ निपपात मृगावत्या—स्तापसीनां
 पुरस्तदा ॥ ६ ॥ साश्च तोयविपद्दृष्टीप । सुप्रतीपश्च श्रियं ॥ इत्याश्वास्य तमुद्भाष्य । नि-
 जगाद सगद्गदं ॥ ७ ॥ बहुप्रियस्य नूनं नृप—रस्म्यहं यदि विस्मृता ॥ तेजोमयः किमात्मीयः
 । सैष न्यासोऽपि विस्मृतः ॥ ८ ॥ विदीशिप्रायहृदये । श्रुत्वेदं मेदिनीपतौ ॥ तथा चोदयने
 पश्य—त्यानंशोत्कुञ्चलोचने ॥ ९ ॥ यां दशामन्वभूद्देव—स्तां विदुर्देवताः परं ॥ तेषां खिद्य-
 ते देवः । प्रसादः क्रियतामतः ॥ १० ॥ इति विद्मप्य सेनानी—रानीय शिरसि क्रमौ ॥ सर्वे-
 षां पश्यतां तस्या । निजकेशैरमार्जयत् ॥ ११ ॥ त्रिजिर्विशेषकं ॥ उपसृत्य ततः साश्रु—

स्मैरंश्रेष्ठा मृगावती ॥ स्निग्धचक्षुः सरोमांचा । जीवितेशमवोचत ॥ १२ ॥ लज्जयाऽत्राङ्गमु-
 खं नाथ । कुर्वीशा मुखमुन्मुखं ॥ प्रेयसी नास्मि चेत्कस्मा-द्वियती भुवमभ्यगाः ॥ १३ ॥
 निजमेतज्जगज्जैत्र । पुत्रपर्यायमजसा ॥ मत्प्राणरक्षणरक्त । कुर्वनुग्रहपात्रतां ॥ १४ ॥ ऊचे
 सुतं च यत्र त्व । सोऽन्कठः सैप ते पिता ॥ स्वयमागात्तदुचिष्ट । वत्स न्नक्त्या प्रणम्यतां ॥
 ॥ १५ ॥ नृणायोदयनः पादौ । ववंद च पितुर्मुदा ॥ समारोप्य पिताऽप्यंक-मेनमानंदतोऽ-
 वदत् ॥ १६ ॥ महोत्सवोऽद्य न्तसेषु । श्रीरद्याश्रयनिर्वृता ॥ दृढालंबाद्य कौशांबी । वत्स त्व-
 यि त्रिजित्वरे ॥ १७ ॥ वाचंयममश्राऽत्रोच-न्मुने न प्रन्नविष्णवः ॥ तवोपकारव्यापार-क-
 षाव्यावर्णने वयं ॥ १८ ॥ देवीं दैववशात्प्राप्त-पर्वतामुपकुर्वता ॥ त्वयाद्य मम गोत्रस्य ।
 प्राणसत्रमसूयत ॥ १९ ॥ ततस्तैः सहितो गत्वा-ऽनमत्कुलपतिं नृपः ॥ असावर्ण्योऽन्निरा-
 क्षीन्नि-रभ्यनंददसुं मुहुः ॥ २० ॥ तस्याऽसाद्य ततोऽनुज्ञा-मनुज्ञापिततापसः ॥ समं पु-
 न्नकलत्राभ्यां । प्रतस्थे नगरीं नृपः ॥ २१ ॥ स्कंधाचारमधिष्ठाय । प्रयाणोत्सुकमानसः ॥
 अतिक्रम्य क्रमान्तमार्गं । स निजामागमन्पुरीं ॥ २२ ॥

ततो युगंधरामात्य-प्रवर्तितमहोत्सवं ॥ सोऽध्यवास पुरीमध्ये । मध्यंदिनरविद्युतिः ॥
 ॥ १३ ॥ तदा रराज राजेंद्रु-जनदीवरबांधवः ॥ शुभ्रैर्धवलयन सांङ्-यशश्चञ्जत्तपैर्दिशः ॥ १४ ॥
 संचरिष्णुः सदाचार-पूतात्मनि स वर्त्मनि ॥ अहल्यास्खलितं मेने । तृणाय त्रिदशाधिपं ॥
 ॥ १५ ॥ दैन्यवंतः कृपावत्या । मृगावत्याश्च मोचिताः ॥ विपक्षकोणीभृहृंदि-गणास्तस्या ज-
 गुर्यशः ॥ १६ ॥ तथा देव्या तश्चा दाना-दीनोद्धरणमादधौ ॥ अजायत यथा नून-मदीनं मे-
 दिनीतलं ॥ १७ ॥ मर्माविधमधर्मस्य । जीवितं सुखसंपदां ॥ जिनधर्मं पुरस्कृत्य । सा ते-
 पे दुस्तपं तपः ॥ १८ ॥ प्राणिनां मृत्युञ्जीताना-मन्नयोद्धोपणादिकं ॥ भूरिभ्रङ्करं कर्म ।
 निर्ममं सा दिवानिशं ॥ १९ ॥ तं जग्राह गुणग्रामं । कुमुदोदरसोदरं ॥ कुमारोऽपि समा-
 रोपि । मानसे येन कोविदैः ॥ ३० ॥

आस्थानीमास्थिते राज्ञि । कुमारसहितेऽन्यदा ॥ वीणां च वादयामास । विज्ञः क-
 श्चित्तु वैणकः ॥ ३१ ॥ स वीणापालिरारंभे । कुमारोऽन्युपैषणं ॥ प्रादुष्करोति हि गुणी ।
 गुणं गुणवतां पुगः ॥ ३२ ॥ कुमारवत्तकीनाद-सुधापानैः सन्नासदां ॥ अक्षैरन्यैर्निजैकत्र ।

श्रोत्रे वृत्तिः समर्पिता ॥ ३३ ॥ तेनोपवीणिते गीत-द्रवंधे मूर्धनिश्वलेः ॥ सदःपद्मचनं वायु-
 लोलैरब्जैरिवावज्ञौ ॥ ३४ ॥ कलाकौशलमालोक्य । सुतस्याऽत्रौकिकं तदा ॥ त्रिस्मयस्मेरि-
 ताक्षेण । कोशीयलेन पिप्रिये ॥ ३५ ॥ जगदे च कुतो वत्स । संक्रांतोऽयं कलाक्रमः ॥ न
 मानुषीषु न्रूमिषु । सैषा शिक्षा निरीक्ष्यते ॥ ३६ ॥ व्याजहार कुमारोऽथ । विनयाद्विहि-
 तांजलिः ॥ कथावधानदानेन । क्लृप्तं देव प्रसीदतु ॥ ३७ ॥ कंकलेन फली पूर्वं । मया व्या-
 धाद्विमोचित. ॥ अनुगम्य स मां किञ्चि-द्विष्यमूर्तिरवोचत ॥ ३८ ॥ राजपुत्रात्मनो मित्रं ।
 जन्मांतरतिरोहितं ॥ मुख्यं नागकुमाराणां । विद्धि मां किन्नरान्निधं ॥ ३९ ॥ त्वत्कारुण्य
 परीक्षार्थं । नागरूप मया कृतं ॥ अन्यथा किञ्च न व्याध. । सव्यथ प्रनेचेन्मम ॥४०॥ का-
 रुण्येन तवाऽनेन । मदीयं सुसुंद मनः ॥ कोवा मित्रावदातेन । दानेन च न तुष्यति ॥४१॥

शतानीकः पिता यस्य । माता यस्य मृगावती ॥ त्रैलोक्याद्भुतरूपस्य । तस्य किं वर्ण-
 ते तव ॥ ४२ ॥ एतस्माद्धर्मजीवातोः । करुणापरिणामतः ॥ उन्मीलित्पुण्यसंज्ञारः । सार्वि-
 ज्ञौमो न्रविण्डसि ॥ ४३ ॥ राज्यं निष्कंठक दीर्घ-मायुर्वपुरनामयं ॥ करुणाकल्पवल्लीय ।

प्रसूते तदिदं फलं ॥ ४४ ॥ किंचास्ति बहुरत्नेति । पाताले नगरी मम ॥ क्रीडास्पदं सखे त-
 चां । पुनीहि पदपांशुभिः ॥ ४५ ॥ प्रथमप्रार्थनां नैनां । वृथा त्वं कर्तुमर्हसि ॥ इत्युदीर्य
 बलात्तस्यां । सोऽतिस्नेहान्निनाय मां ॥ ४६ ॥ अमरावत्यहंकार-निराकरणकोविदा ॥ मणि-
 कीणतमःप्रेक्षा । प्रेक्षांचक्रे पुरी मया ॥ ४७ ॥ सत्कारस्तत्र यस्तेन । निर्भितो मम तं पुनः
 ॥ नाहं सहस्रजिह्वोऽपि । ध्रुवं शक्नोमि जल्पितुं ॥ ४८ ॥

इयं घोषवती तेन । दत्ता सोपनिषन्मम ॥ जन्मांतराधमर्णेन । क्लृणं सर्वत्र दीयते ॥
 ॥ ४९ ॥ कियतोऽपि मया काला-न्मातुरातुरमानिना ॥ स प्रार्थितः सखे यत्र । ममांवा त-
 त्र मां नय ॥ ५० ॥ ततस्तेनाहमानीतः । कृशामकृशवैवशां ॥ मन्मार्गदत्तनयनां । अपश्यं
 जननीं निजां ॥ ५१ ॥ किन्नरोऽपि नमन्मौलिः । प्रणम्य मम मातरं ॥ साश्रुर्जगाद मे दि-
 वि । विप्रियं कम्प्यतामिदं ॥ ५२ ॥ यदेनमंब निर्वंधा-न्नयता तनयं तव ॥ ऋयूः संधुक्षितो
 दूरं । मया दुःखाशुक्लणिः ॥ ५३ ॥ किं चातः पंचमे वर्षे । संयुज्य प्रेयसा समं ॥ भुंक्त्वा
 साम्राज्यलक्ष्मीं च । क्रमाद्भृतुः सुतस्य च ॥ ५४ ॥ स्वयं वीरजिनेन्द्रेण । दत्तमासेदुषी व्रतं ॥

लप्स्यते तामपि स्फीतां । मातर्निःश्रेयसश्रियं ॥ ५५ ॥ कदाचित्किंकरत्वेन । स्मर्त्तव्योऽयं
 जनः पुनः ॥ इत्यामंत्र्य स तौ स्नेहा-ह्रुजंगोऽगाद्यभ्रागतः ॥ ५६ ॥ ततोऽभ्रूत्पचमे वर्षे ।
 देवेन सह संगमः ॥ विज्ञप्ता तातपादाना-मियं घोषवतीकथा ॥ ५७ ॥ इत्याकर्ण्य महीना-
 श्रः । सप्रमोदमर्चितयत् ॥ श्लाघ्योऽहं यद्गुणैरेव । सुतेनास्मि पराजितः ॥ ५८ ॥ ज्ञानुनेवा-
 मुनारेजे । मम गोत्रनमस्तवं ॥ राज्य त्रिजगदिष्टेन । सावष्टंभमेनेन मे ॥ ५९ ॥ कृत्वैवं
 मानसे भूमि-वासवः शुभ्रवासेरे ॥ राज्यमूलां कुमाराय । यौवराज्यश्रियं ददौ ॥ ६० ॥ म-
 हेभ्रः कलभेनेव । किशोरेणैव केसरी ॥ उन्नतेन समत्वेन । कुमारेण वज्रो नृपः ॥ ६१ ॥

महाबलेन भूपाल-प्रनापाग्निरदीप्यत ॥ तथा तेन यक्षाऽवाक्की-दैरिवंशानशेषतः । ६२ ।
 स्रुनुना राज्यधुर्येण । सूर्यं निर्जितवान्भृपुः ॥ सुतस्तस्य ज्ञानिर्येन । नाऽभ्रूत्पितृपदकमः । ६३ ।
 कीर्तिं चिराय चतुरार्णवकूलगलि-लीलावनम्रमणदुर्ललितां विधाय ॥ एकातपत्रंमनुपत्रम-
 भुक्त लक्ष्मीं । स दम्भापतिः पृथुगुणः प्रशशास पृथ्वीं ॥ ६४ ॥ इति मलयारिश्रीदेवप्रज्ञसू-
 रिविरचिते मृगायतीचरित्रे मृगायतीसमागमो नामा प्रथमो विश्रामः ॥ श्रीरस्तु ॥

॥ अथ द्वितीयो विश्रामः प्रारभ्यते ॥

एकदानैकसामंत-संकुलं कुलकौस्तुभः ॥ विस्मयस्थानमास्थान-मध्युवास नराधिपः
 ॥ १ ॥ विनयाऽऽनतो भ्रूत्वा । भ्रूपतेः स्वःयतेरिव ॥ जयंत इव पादांते । कुमारोऽपि न्यवि-
 क्त ॥ २ ॥ विद्यावृद्धवयोवृद्ध-समृद्धश्रयमात्मनः ॥ सत्तां जितसुधर्माण-मालोक्य सुमुदे
 नृपः ॥ ३ ॥ अथ प्रसृमरप्रीति-विकस्वरविलोचनः ॥ स पुरस्तात्तमस्तोकं । सत्तालोकम-
 प्राषत ॥ ४ ॥ दंतिनस्ते तुरंगास्ते । ते रथास्ते पदातयः ॥ स कोशः सा च कौशावी । त-
 तदत्रास्ति वस्तु मे ॥ ५ ॥ तथापि बहुदृश्वानो । भवंतः कथयंतु तत् ॥ अन्यस्य भ्रूपतेर-
 स्ति । प्रशस्तं नास्ति यन्मम ॥ ६ ॥ इति राज्ञोदिते दूनः । पराकृतविचक्षणः ॥ दृष्टपूर्वा
 पुरीः सर्वाः । कार्यसिद्धान्निधोऽभ्यधात् ॥ ७ ॥ देव देवकिरीटाग्र-शिखाचुंबिपदद्वयी ॥ म-
 हत्यै स्पृहयत्येव । पुरुहूतोऽपि ते श्रिये ॥ ८ ॥ यत्तेऽस्ति जगतीनाथ । न तदन्यस्य कस्य-
 चित् ॥ तरणेः किरणैः किं नु । खद्योतादिषु विद्यते ॥ ए ॥ केवलं देव ते हर्म्यं । हारिणा
 चित्रकर्मणा ॥ विकलं तिलकेनेव । वधूत्रकलं न राजते ॥ १० ॥ पुष्पशेखरभ्रूभ्रुः । सौधा-

लंकारकारणं ॥ चित्रशालां समालोक्य । नव्यां चित्रीयते जनः ॥ ११ ॥ तत्र चित्राद्भुतं दृ-
 ष्ट्वा । त्रिस्मिन्नेनापि चेतसि ॥ प्रस्तावे देवपादाना-मियं विज्ञापिता कथा ॥ १२ ॥ निश-
 म्य ता गिर राजा । जज्ञे चित्राय सस्पृहः ॥ चित्रेणाऽप्यधिकं मन्ये । न कर्मेत कृमाभुजः
 ॥ १३ ॥ ततश्चित्रकरश्रेणिं । स समाकार्यं कार्येवित् ॥ सन्नामंरुपचित्रार्थ-मादिदेश विशा-
 रदः ॥ १४ ॥ तद्वृद्धैश्च यथायोग्य । तत्र चित्रकरान्प्रति ॥ विज्ञागो ज्ञित्तिज्ञागेषु । निर्भमे
 चित्रकर्मणि ॥ १५ ॥ कोऽपि राज्ञोऽवदातानि । वादं कश्चिद्विपश्चितां ॥ प्रचक्रमे चित्रयितुं ।
 महालदर्भो च कश्चन ॥ १६ ॥ यस्तु निस्तुपविज्ञान-साध्यचित्रक्रियाक्रमः ॥ अंतःपुरविज्ञा-
 गोऽञ्जु-च्चित्तणीयः प्रयत्नतः ॥ १७ ॥ तत्र चित्तक्रियात्यंत-निपुणो निपुणाज्ञिधः ॥ चित्तं चि-
 त्तकरः कर्तुं । सुरेखमुपचक्रमे ॥ १८ ॥ युगमं ॥

अन्यदा स पदागुष्टं । मृगावत्याः पटांतरे ॥ प्रेखन्नखमणिज्योति-र्जटालं कृणमैकृत ॥
 ॥ १९ ॥ स च रूपं मृगावत्या-स्तस्मिन्नालिखतु कचित् ॥ कलासर्वस्वविन्यास-पूर्वमार-
 भत कृणात् ॥ २० ॥ तस्मिन्मृगावतीरूपे । तूलिकोन्मीलिते कृणात् ॥ ऊरुमूल मयीविंडुः ।

पपात सदसा ततः ॥ ११ ॥ विपादाश्रुचयं मुंचन् । प्रममार्जं स तं सकृत् ॥ न्यूयोऽपि नि-
 पुर्णं तस्मिन् । कोपादिव पपात सः ॥ १२ ॥ न्यूयोऽप्यमार्जयत्खिन्न-मनाः स कश्चमप्यमुं
 ॥ पतिते पुनरप्यस्मिं-श्वतुरोऽचित्तयत्ततः ॥ १३ ॥ लांठनेनोरूम्लेऽस्या । न्नवितव्यमसंशयं
 ॥ किमन्यथा मयीविंडः । पतत्येव पुनः पुनः ॥ १४ ॥ ममादिष्टं हि तुष्टेन । यक्षेणाध्यक्ष-
 मूर्तिना ॥ यत्त्वं दृष्टैकदेशोऽपि । सर्वं रूपं लिखिष्यसि ॥ १५ ॥ तदस्त्वेष प्रमृष्टोऽपि । पौ-
 नः गैन्धेन पातुकः ॥ एवं विचिंत्य तेनासौ । नापनीतो मयीलवः ॥ १६ ॥ अत्रोपेत्य पतिर्था-
 द्या-स्तत्र चित्रं विलोकयन् ॥ क्रमात्तत्राययौ यत्र । लिखितास्ति मृगावती ॥ १७ ॥ तस्मि-
 न्मृगावतीरूपे । निकामं मग्नमानसः ॥ वेद वेद्यांतरं नासौ । योगी लीन इवात्मनि ॥ १८ ॥
 अत्रिरूपं स तद्रूपं । निरुध्य स्म न तृष्यति ॥ वर्णयामास च प्रीति-पुलकांकुरवंतुरः ॥ १९ ॥
 स्वस्त्यस्मै केशहस्ताय । न्नइ ज्ञालाय जायतां ॥ कढ्याणं कर्णपाशाभ्यां । नासावंशाय मं-
 गलं ॥ २० ॥ कपोलौ वतरे नेत्रे । अरे वित्राधरः कटः ॥ कंठः कटोर वक्षोजा-वरिरे कटरे
 कटौ ॥ २१ ॥ अदो नाग्निरहो मध्य-महो जघनसैकतं ॥ इति वर्णयतस्तस्य । स विंड-

दृक्पथ ययौ ॥ ३२ ॥

तं वीक्ष्य ह्रमापतिर्दधौ । सर्वरामाविलक्षणं ॥ मदेकविषयं वेत्ति । देवीलक्ष्मं कथं त्व-
सो ॥ ३३ ॥ वीतव्रीहः स नीरुस्था । विप्रतार्ये प्रियां मम ॥ व्यक्तं समुक्तवानेव । काको-
लः कौकिलामिव ॥ ३४ ॥ अन्यथा कथमत्रैव । देशे लक्ष्माऽयमालिखन् ॥ अर्थापत्त्यैप ते-
नाभू-नुक्तपूर्वमृगावतीः ॥ ३५ ॥ तदयं यौवनोन्मादा-दधीन्नूतमनाः खलु ॥ ममावरोधवि-
धंसा-ज्ज्ञे धुर्योऽपराधिनां ॥ ३६ ॥ सुजात्यमस्य वैयात्य । निःसीमं चास्य साहसं ॥ म-
माप्यंतःपुरे येन । यद्वत्तः कामसौप्तिकः ॥ ३७ ॥ दंरुनीतिविदां दंड्यो । न्रूपानां पारदारिकः
अन्योऽपि किं पुनः पापः । स्वांतःपुरविलोपकृत् ॥ ३८ ॥ अनेन कृपणान् प्राणान् । पत्नी-
कृत्य दुरात्मना ॥ कृत दुःकर्म कोऽप्येति । यस्य दंडो न तुल्यतां ॥ ३९ ॥ एवमालोच्य न्रू-
पालः । करालञ्चुकुटीधरः ॥ तस्य शूलाधिरोपार्थ-मादिशदंरुपाशिकं ॥ ४० ॥ घृतपंचशिखः
साङ्-मपीकृतविलेपनः ॥ विलविनिंबप्राखंबः । स्वनद्विस्वरदिग्मिमः ॥ ४१ ॥ प्रसन्नं रासज्ञा-
रूढः । प्रौढैरारक्षपौरुहैः ॥ शतैश्चित्रकरोऽयं त-वृध्यस्थानमनीयत ॥ ४२ ॥ युग्मं ॥ सर्वे

मृगाव०

॥ २९ ॥

चरित्रं

॥ २९ ॥

चित्रकरास्ताव-देत्य व्यङ्ग्यपयन्नुपं ॥ स्वामिन् किमेतत्क्रियते । त्वया राजनतांहिणा ॥३४॥
 तस्मिन्नागसि तस्योक्तं । राज्ञा ते जगदुस्ततः ॥ यद्ददचवरस्यास्य । नेदमागो मनागपि ॥
 ॥ ४४ ॥ तत्प्रसीदतु नः स्वामी । वरप्राप्तिकथां सकृत् ॥ आकार्य निजपादांते । देवो वि-
 ज्ञापयत्वमुं ॥ ४५ ॥ वरोपपत्तिमाकर्ण्य । प्रत्यक्षेण परीक्ष्य च ॥ ततः करोतु देवोऽस्य । य-
 न्मनोरुचितं ज्ञेवेत् ॥ ४६ ॥

वचोयुक्तिरियं तेषां । नृपतिंप्रति मंत्रिनिः ॥ युक्तं देव ज्ञवत्वेव-मेवं स्वैर्यमनीयत ॥
 ॥ ४७ ॥ ततः सुवेषमाधाय । तं नरेशनिदेशतः ॥ पुनरास्थानमानिन्यु-रारक्षपुरुषाः क्षणा-
 त् ॥४८॥ विज्ञायेति च राज्ञोक्तं । पुनरावृत्तिजीवितः ॥ सन्नासमक्षमहोन्नः । स जगाद कु-
 तांजलिः ॥ ४९ ॥ देवाहमत्रवास्तव्यः । परदारसहोदरः ॥ चित्रचित्रक्रियाऽवाप्ति-निपुणो
 निपुणाग्निधः ॥५०॥ लक्ष्मीनिकेतसाकैते । बृहन् मातुः स्वसास्ति मे ॥ विचिताख्यकपुत्रा सा
 । पुत्रवन्मयि वत्सला ॥ ५१ ॥ तस्यामुत्कंठितोऽन्येद्यु-रुद्यानश्रेणिसंकुलं ॥ संपदा दत्तसंके-
 तं । साकेतं गतवानहं ॥ ५२ ॥ तत्रापि चित्रवैचित्र्य-तोषिताखिलपत्तनः ॥ गत्वा बहिरहं

गेह-मन्यदा यावदागमं ॥ ५३ ॥ तावन्मातुः स्वसा सा मे । तारं केनापि हेतुना ॥ गाढो-
रस्तान्मस्तोक-शोकार्चा तत्र रोदिति ॥ ५४ ॥ किमद्य न्यते मात-रेवं तारस्वरं त्वरं ॥ इ-
ति पृष्ठा समाचष्टे । सास्म मह्यं कश्चाभिमां ॥ ५५ ॥

अस्ति वत्स पुरेऽमुष्मि-न्निग्रहाऽनुग्रहकमः ॥ यक्षः सुरप्रियो नाम्ना । कानने कुसुमाकरे
॥ ५६ ॥ प्रतिवत्सरमेतस्य । चित्रकर्म विरच्यते ॥ तूर्यतिकपवित्ते च । चैत्रयात्रामहोत्सवे ॥
॥ ५७ ॥ प्रतिवर्षमसौ वर्यै-र्विचित्रैश्चित्र चित्रयते ॥ साकेतस्य समस्तस्य । मारिमरजते त-
दा ॥ ५८ ॥ चित्रयते चेत्तमेवाशु । क्रूराशयतयाऽद्भुत ॥ विपाशकमिव व्याघ्रो । हंति चित्र-
करं तदा ॥ ५९ ॥ अस्त्रि चित्रकैर्मृत्यु-न्नयध्रतैः पलायन ॥ ययुर्जृम्निदो ज्ञीत्या । जू-
न्मृतः कि न तोयधिं ॥ ६० ॥ एकसंकलिकांश्चक्रे । नश्यतस्तान्पस्ततः ॥ अचित्तितोऽश्र य-
क्षोऽय । मारिकुन्मास्मन्नूदिति ॥ ६१ ॥ साकेतपतिरेतेषां । सर्वेषां चित्तशिष्टिपनां ॥ पत्तकेषु
लिखित्वाथ । नामानि कलशेऽक्षिपत् ॥ ६२ ॥ घटमध्यात्समाकृष्टे । कुमार्यां नामपत्रके ॥
यस्य तन्नाम तेनाथं । चित्रणीयो न संशयः ॥ ६३ ॥ चित्रकर्माश्र निर्माय । चित्रकर्मा स

यद्वतः ॥ कृतांतनगरातिष्ठयं । लभते पारितोषिकं ॥ ६४ ॥ पुत्रो ममैकपुत्राया । विचित्र-
 स्तव बांधवः ॥ वर्षेऽस्मिन्नमनिर्दिष्टः । स यद्वं चित्रयिष्यति ॥ ६५ ॥ स चैतच्चित्रकर्मीते ।
 याता कीनासदासतां ॥ ज्ञाविपुत्रवियोगार्त्ता । तेनाहं वत्स रोदिमि ॥ ६६ ॥ इत्याकर्ण्य स-
 हर्षेण । बज्राषे स्थविरा मया ॥ रोदित्वालमुदित्वाल-मवलंबस्व निर्वृतिं ॥ ६७ ॥ अयं धि-
 नोतु मद्बधुः । कडपायुः शिल्पिनां वरः ॥ मया चित्रयितव्योऽय-मप्रियोऽपि सुरप्रियः । ६८ ॥
 ज्ञातं च मे मनस्येत-देतैः सत्वरगतैरैः ॥ एकस्यापि परित्राणं । प्राणैश्चैत्प्राणिनो ज्ञेवेत् ॥
 ॥ ६९ ॥ तदानीं मम पाश्र्वेयं । परलोकपथे ज्ञेवेत् ॥ धर्मस्यातिरहस्यं हि । प्राणिरक्षां प्र-
 चक्षते ॥ ७० ॥ ततो बाष्पनिरुद्धकी । वृद्धा वाचमुपाददौ ॥ मम त्वमपि पुत्रोऽसि । वत्स
 वात्सद्वययोगतः ॥ ७१ ॥ निर्दोक्षिण्येन यक्षेण । त्वयि नीतैतकांतिकं ॥ स्युर्मै पुत्र ज्ञृशं ने-
 त्र-वारिपूरमुचः शुचः ॥ ७२ ॥

इति ब्रुवाणां तां वृद्धां । निर्बधादहमभ्यधां ॥ एष मे विषमेऽप्यस्मिन् । यतिष्ये चित्रक-
 र्मणि ॥ ७३ ॥ उपवासत्रयस्यांते । ततः स्नानपुरस्सरं ॥ गंधोन्मदिष्णुज्जिर्गात्रं । चंदनाद्यैरच-

चयं ॥ ७४ ॥ देहाहितसितवस्त्र-पल्लवस्थगिताननः ॥ शुद्धैर्बर्णैर्नवैः कूर्चै-र्भक्त्या यक्षमचि-
 त्रयं ॥ ७५ ॥ विरचय्य ततश्चित्रं । नम्रो व्यङ्ग्यं च तं ॥ त्वादकः क्व चिन्नो यक्षः । स्वल्प-
 शिल्पी क्व मादृशः ॥ ७६ ॥ तदत्र चित्रव्यापारे-ऽपराद् यन्मया त्वयि ॥ तत्सम्यक् कम्प-
 तां हंत । संतः प्रणतवत्सलाः ॥ ७७ ॥ इति विज्ञापितो यक्षः । प्रत्यक्षीभूय भ्रूयसा ॥ मां
 जगाद् प्रसादेन । भक्तिग्राह्या हि देवताः ॥ ७८ ॥ अकार्षीः साहसं यच्च । यच्चंदं शौचमाच-
 रः ॥ तेन ते सुष्टु तुष्टोऽस्मि । वृणीष्व वरमीप्सितं ॥ ७९ ॥ यक्षं वाचमथाऽब्रुवंचं । पुण्यैः
 पुण्यजनेश्वर ॥ यदि मह्यं प्रसन्नोऽसि । तन्मे देहीदमीहितं ॥ ८० ॥ तात साकेतलोकस्य ।
 मा कृशा मृत्युवैवशं ॥ असौ निशाचराचार-स्तत्र नाश्र न युज्यते ॥ ८१ ॥ आचचक्षे ततो
 यक्षः । कथमर्थोऽयमर्ष्यते ॥ तव मृत्युपरित्यागात् । सिद्ध एव स्वतो यतः ॥ ८२ ॥ तेने-
 त्युक्ते मयाऽप्येषः । स्वजातावपि दुर्लभः ॥ प्रसादविकसन्नेत्रा-द्धरस्तस्मादयाव्यत ॥ ८३ ॥ सं-
 पदस्याऽपदस्यापि । चेतनस्येतरस्य च ॥ वस्तुनो यस्य कस्यापि । देशमेकं विलोकये ॥ ८४ ॥
 तस्याऽध्यक्षीकृतस्यैव-च देव प्रसादतः ॥ तादृक्मेव निःशेष । लिखेयं रूपमंजसा ॥ ८५ ॥

एवमस्त्विति यक्षोऽपि । प्रतिश्रुत्य तिरोद्धे ॥ देवता न हि दृश्यंते । विद्युदुद्योतलीला-
या ॥ ८६ ॥ एकं प्रतीकमालोक्य । रूपनिर्माणकर्मणा ॥ वरस्याऽव्यञ्जिचारित्वं । मया स-
त्यापितं बहु ॥ ८७ ॥ ततः स्वामिव कौशावीं । स्मृत्वा सौत्कंठमागमं ॥ चित्रे चात्र समा-
दिष्टो । विष्टपेऽदुतं त्वया ॥ ८८ ॥ चित्ररूपेऽप्यञ्जुद्देव्या । मन्त्रीलक्ष्मेदमत्र यत् ॥ अपरा-
ध्यति तत्रासौ । केवलं देवतावरः ॥ ८९ ॥ पर्यवस्यति देवस्य । प्रत्ययश्वेन्न चेतसि ॥ जन-
स्यास्य तदा सद्यः । प्रसादोऽस्तु परीक्षया ॥ ९० ॥ इत्युक्त्वा विरते तत्र । नीतिपारीणबुद्ध-
यः ॥ युगंधरादयोऽमात्या । युगपज्जगदुस्तदा ॥ ९१ ॥ न्यायावतीर्णमाकर्ण्य । शिल्पिनोऽ-
पीदृशं वचः ॥ अञ्जुम ऋभिपलेऽ । वयं विस्मितचेतसः ॥ ९२ ॥ आकर्णितागसो यद्दत् ।
यच्चाऽदृष्टागसः स्वयं ॥ परीक्ष्य निग्रहः कार्यः । कुप्यति स्मृतिरन्यथा ॥ ९३ ॥ परीक्षावि-
धिमेतस्य । तीव्रक्रोपः क्लिप्तः पतिः ॥ मंलिशामुपरोधिन । कथंचित्प्रत्यपद्यत ॥ ९४ ॥

अथ चित्रकरस्यास्य । विकस्वरतरौजसः ॥ नृपः सन्मुङ्कुजाया । वक्तमात्रमदर्शयत्
॥ ९५ ॥ यथा विधिरनाधिस्तां । यथासंस्थानलांबनां ॥ कुजामजसमानास्य-स्तादृशीमेव

सोऽलिखत् ॥ ९६ ॥ दृष्ट्वास्य वरमाहात्म्यं । विस्मयस्मेरलोचनः ॥ मूर्धनं धूनयामास ।
 निःशेषपरिप्रज्ञान. ॥ ९७ ॥ स्वयं कृतपरीक्षोऽपि । क्षोणीपालः क्रुत्रं दधत् ॥ दध्रे न मधुरां
 गायामंतत्रेहिरिव दुमः ॥ ९८ ॥ येनाऽऽहृत विश्वेऽपि । वंशा विश्वन्नराज्ञतां ॥ ज्वलितो
 मे स कोपाग्नि-निष्फलो मास्मञ्जूदिति ॥ ९९ ॥ आदिदेश नरेशोऽस्य । चित्तकस्य गतलपः
 ॥ दक्षिणे क्षीणदाक्षिण्यः । पाशौ संदंशकर्त्तन ॥ १०० ॥ युग्मं ॥ तमादेशं निशम्याश्र । न्या-
 यनीरथयो जनाः ॥ नृपस्याऽन्यायमुचीक्ष्य । वीक्षामासुः परस्पर ॥ १ ॥ ऊचिरे च वचो
 नीचै-रसौ पश्यत कीदृश ॥ निर्व्यूढोऽपि परीक्षाया । लज्जते पारितोषिकं ॥ २ ॥ प्रावृषेण्य-
 पयोवादा-वह्निवृष्टिरियं ध्रुवं ॥ प्रसादाईस्य ज्ञूपाला-द्येवतस्यैप निग्रहः ॥ ३ ॥ गोचरः किं
 तु नास्माकं । नृपतौ कुपिते सति ॥ येदेव रोचते राजा । तेदेव कुरुते यतः ॥ ४ ॥

तादृशं दुर्नयं दृष्ट्वा । लब्ध्वा प्रस्तात्रमात्मनः ॥ ततो युगंधरो मंत्री । वक्तुमेवं प्रचक्र-
 मे ॥ ५ ॥ कोऽयं त्वया महीनाश्र । नव्यो नीतिक्रमः कृतः ॥ अक्षुप्तेन नृपैः पूर्वैः । पश्चा सं-
 चरसे कथं ॥ ६ ॥ कोपेन पवनेनेव । दीपितो दुर्नयानलः ॥ प्रज्ञो ज्ञूमीञ्जृतामाशु । वंश-

दाहाय जायते ॥ ७ ॥ प्राकृतोऽप्यवमंतव्यो । न बुधेन शुभ्रेच्छुना ॥ खेदितः कृकलासोऽपि । विषं वर्षति रोषतः ॥ ८ ॥ दत्ते महांतमातंकं । सामान्योऽप्यवमानितः ॥ भुजंगो गूढमागत्य । दशत्येव खलीकृतः ॥ ए ॥ तदेष देवतादत्त-वरः सन्मानमर्हति ॥ यत्नितश्च प्रसादिन । राज्यं ते भूषयिष्यति ॥ १० ॥ लोकंपृगुणिनो ह्यस्य । विहिता त्वपमानता ॥ दंदशूकमिषामर्षं । बलाज्जागरयिष्यति ॥ ११ ॥ व्यंगोऽपि पुरुषोऽमर्षा-त्समये दुःखदो भवेत् ॥ शिरःशेषोऽपि किं राहु-श्वंसूर्यौ न बाधते ॥ १२ ॥ अपहंत्यवमंतरं । सामर्षः पुरुषो यथा ॥ कथयामि तथा देव । दृष्टांतमवधारय ॥ १३ ॥

अस्ति प्रत्यापणन्यस्त-रत्नं रत्नपुरं पुरं ॥ शरयूर्यस्य पर्यंक-प्रसृता परिखायते ॥ १४ ॥ विक्रमी क्रमिकस्त्यागी । नृपोऽस्ति नरविक्रमः ॥ वनमेवाऽवनं जज्ञे । यज्ञेय वैरिभूभृतां ॥ १५ ॥ अस्ति तत्रैव वास्तव्यो । वास्तवस्तवनीयधीः ॥ आयुर्वेदधनुर्वेद-मह्यविद्यादिकोविदः ॥ १६ ॥ ख्यातः क्षितिप पर्यंत-मपर्यंतगुणैकभूः ॥ मृगांकाख्यः कलामूलं । मूलेदेवोपमः पुमान् ॥ १७ ॥ अथास्ति शरयूतीरे । रम्यभूमिः खलूरिका ॥ तत्रागत्य प्रतिप्रातः ।

करोतिस्म नृपःश्रमं ॥ १८ ॥ तत्रैकि कितिभृद्योग्यं । योग्यसुब्रह्मचारिणः ॥ बलं ब्राह्मोर्मु-
 गांकस्य । बहुधा वसुधाभुजा ॥ १९ ॥ पश्यन्नोजायित तस्य । विश्वस्यापि विजित्वरं ॥ तुष्ट-
 प्रकृतिः सुप्रापान् । स विकल्पान् व्यकल्पयत् ॥ २० ॥ यद्ययं मम साम्राज्य-माक्रामति
 पराक्रमैः ॥ कस्तदा प्रतिवधीया-हीरन्नोज्या हि नूरियं ॥ २१ ॥ द्विराज्यत्रीजभूतत्वा-धि-
 पदस्तदयं मम ॥ एकङ्क्यान्जिलापित्व-माद्यं वैरस्य कारणं ॥ २२ ॥ आमयश्च विपक्षश्च ।
 नोपेक्षामर्दतः खलु ॥ नखेवद्यावपि स्यातां । डुरुहेदाविमौ क्रमात् ॥ २३ ॥ तदेष मे निमे-
 यार्धा-त्प्राप्यः प्रेतपतेः पुरीं ॥ विकल्प्येति नृपः पत्नीन् । रहस्तं-हंतुमाविशत् ॥ २४ ॥ त-
 तो गच्चन्नित्तं गेह-मास्थाय स्थानमेकतः ॥ मृगैरिव मृगारातिः । स रुदस्तैः पदातिभिः ॥
 ॥ २५ ॥ उक्तश्चादो गृहाणस्त्रं । कुदस्ते नरविक्रमः ॥ इत्याक्षितोऽपि स क्षोभं । ययौ न हि
 मनागपि ॥ २६ ॥ सोऽथ पार्थ इवैकोऽपि । कोपात्तः प्रतिपूरुषं ॥ वर्षस्तेषां शरासार-मा-
 दिशत्कांदिशीकतां ॥ २७ ॥ घातयत्यनघाचार-मपि मां नृपपांशनः ॥ इत्यमर्षं वहन्नेप-प्र-
 तस्थे विशामुत्तरां ॥ २८ ॥

॥ ३७ ॥

चरित्रं

मृगाव०

॥ ३७ ॥

अरण्यानीमतिक्रम्य । वनराजिविराजितं ॥ माणिक्यमयमेकत्र । पश्यतिस्म स पर्वतं
 ॥ ३७ ॥ तस्य चूनाग्रमारूढां । प्रौढशोकविसंस्थुलां ॥ रुदतीं कांचिदत्युच्चै-वृंदां स स्त्रियमै-
 क्त ॥ ३० ॥ स समीपमुपागत्य । तामलपत्कूपेरितः ॥ तारतारं कथंकारं । रुद्यते मातरा-
 तुरं ॥ ३१ ॥ साऽवादीद्वत्स घत्से त्वं । तनून्नवतुलां मम ॥ कृपालुहृदयश्वासि । तत्ते दुःखं
 निवेद्यते ॥ ३२ ॥ अयत्ननिर्मलै रलै-राह्ये वैताह्यपर्वते ॥ अस्ति सुराज्यसानंदं । नगरं म-
 णिनूपुरं ॥ ३३ ॥ तत्रासीन्न्रासिताराति-र्नृपतिर्मणिशेखरः ॥ धृता विद्याधरैराज्ञा । यस्य शे-
 षेव मौलिषु ॥ ३४ ॥ सतीषु प्राप्तरेखास्ति । पत्रलेखेति तत्प्रिया ॥ उदित्वरयशश्चंद्र-
 रस्तयोः सुतः ॥ ३५ ॥ नृपोऽथ प्राप पंचत्व-मायुषि क्षयमीयुषि ॥ चंद्रचूडस्ततस्तस्य । रा-
 ज्येऽस्थापि च मंत्रिनिः ॥ ३६ ॥ तदानीं च स बालत्वा-न्न विद्यासाधनकमः ॥ विद्यासि-
 षेरन्नावाच्च । प्रन्नविष्णुर्न शत्रुषु ॥ ३७ ॥ विज्ञाय लीलयाऽनल्पं । बालराज्यमरातिनिः ॥
 चंद्रचूरुः समाक्रम्य । गमितः प्राणसंशयं ॥ ३८ ॥

मृत्योरंतिकमायातः । स मात्रा पत्रलेखया ॥ समुत्पाद्य ऊटित्येव । समानीतोऽत्र प-

र्वते ॥ ३९ ॥ गिरावत्र स्फुरद्भ्रै । रत्नप्रस्थान्निधे स्थितः ॥ विद्यासाधनमारेजे । स निस्तंशे
जितेंद्रियः ॥ ४० ॥ तस्य साधयतो विद्या-मनवद्यकपाजुषः ॥ अतिचक्राम पणमासी । दि-
नमेक तु शिष्यते ॥ ४१ ॥ अद्य कृपायां प्रत्यक्षा । प्रहृष्टिः परमेश्वरी ॥ दृढाऽवष्टंजतुष्टा-
स्मै । साम्राज्यमुपदास्यति ॥ ४२ ॥ इतः प्रत्यर्थिनो ज्ञात्वा । विद्यासिद्धिं समत्सराः ॥ अ-
द्योपेत्य समीहिते । प्रत्यूहं कर्तुमंजसा ॥ ४३ ॥ सवित्री पत्रलेखास्य । परमुत्तरसाधिका ॥
मुहुस्ताम्यति किंचैवा । योषिदेका करोतु किं ॥ ४४ ॥ तदेवा पुरुषं कंचि-त्प्रत्याशं प्रत्यवे-
कते ॥ स्वसूनोरसहायस्य । यः साहाय्यकरो भवेत् ॥ ४५ ॥ वत्स साऽहं न पश्यामि । न-
रं पुत्रोपकारिणं ॥ अत्यहितं च पश्यामि । स्वसूनोस्तेन रोदामि ॥ ४६ ॥ इदानीं तु मुदं
नीता । दृष्टेन सदय त्वया ॥ स त्वं हि मम पुत्रस्य । परित्राद्य न्नविष्यसि ॥ ४७ ॥ उदा-
राभ्रेह्यपार्थाः स्यु-रर्थिनां न मनोरथाः ॥ पूर्णे चदे चकोराणां । पारणे किमु संशयः ॥ ४८ ॥

इत्युगवा विरतैषा तां । मृगांकः प्रत्यवोचत ॥ विद्यासिद्धौ तदेकाग्रः । क्व मातर्मे स
वाधवः ॥ ४९ ॥ अध्यासीनो लतामध्यं । तदेकध्यानमानसः ॥ चञ्चूनो मृगांकस्य । तया

संदर्शितस्ततः ॥ ५० ॥ हेमाद्रिमिव निस्तंडः । परितस्तद्धतागृहं ॥ मृगांक इव निःशंको ।
 मृगांकः स्वैरमघ्नत् ॥ ५१ ॥ तदा मृगांकमालोक्य । शत्रवस्तेऽपि तत्रसुः ॥ हेरालोकने हं-
 त । स्फुरेयुः किमु फेरवः ॥ ५२ ॥ प्रहृष्ट्या इत्तमासाद्य । राज्यमुर्जस्वलं निशि ॥ चंड-
 चूरुः प्रगे मातु-रेत्य पादाववंदत ॥ ५३ ॥ पत्रलेखा तमाशीन्नि-रन्निनंद्याददे वचः ॥ व-
 त्सांतरायहंतायं । वास्तवस्तव बांधवः ॥ ५४ ॥ ततो ज्ञातप्रबंधेन । बंधुवत्प्रीतिबंधुरः ॥
 आलिंग्य चंडचूरुनेन । मृगांकः समन्नाप्यत ॥ ५५ ॥ आतरस्योपकारस्य । मार्गं प्रत्युपका-
 रितां ॥ ममेव हि तवापीहृक् । व्यसनं जातु मास्मभूत् ॥ ५६ ॥ सहायकपणक्रीतं । रा-
 ज्यमेतत्तत्रैव मे ॥ अमी चापि मम प्राणा-स्तवैवायतवृत्तयः ॥ ५७ ॥ कृपाणं तु गृहाणैन-
 मस्माकं स्मृतिहिते ॥ ध्रुवं पाणिस्थितेऽमुष्मिन् । जिष्णुनापि न जेष्यसे ॥ ५८ ॥ चंडचू-
 रुप्रदत्तासे-रुयनिर्न्यंगुलीयकां ॥ पत्रलेखा मृगांकस्य । तन्नक्ति चैवमादिशत् ॥ ५९ ॥ अस्मि-
 न् सन्निहिते वत्स । दिव्यातिशयशालिनि ॥ स्थावरं जंगमं चापि । न जातु प्रभवेद्विषं ॥
 ॥ ६० ॥ एषाऽवस्वापिनी विद्या । पाठसिद्धा च गृह्यतां ॥ करे वैरिजयो यस्यां । न च प्रा-

शिवधः क्वचित् ॥ ६१ ॥ तत्तयोरुपरोधेन । मृगांकः सर्वमाददौ ॥ किं किं नाम न कुर्वन्ति । सतः प्रार्थनया सतां ॥ ६२ ॥

तदा तदीय सत्कारं । न्यक्कारं च पुरातनं ॥ परामृशन्मृगांकोऽभू-दास्पदं हर्षशोकयोः ॥ ६३ ॥ पत्रलेखा समालोक्य । सकीर्णरससंकुलं ॥ आकारैर्गितनिष्णाता । प्राह बाहौ वि-धृत्य त ॥ ६४ ॥ नन्मीलत्प्रमदालोक-कद्धोलमपि लक्ष्यते ॥ किञ्चित्तमिस्रव्यामिश्रं । प्रजा-त इव ते सुख ॥ ६५ ॥ वत्सान्निधत्स्व तत्सत्यं । किं नु दुःखं करोति ते ॥ मयि मातरि ते नून-मनावेद्यं न विद्यते ॥ ६६ ॥ ततस्तयोर्मृगाकस्तां । पूर्वाभकश्रयत्कथां ॥ दुःखकारणमू-चे च । मन्युपर्यश्रुलोचनः ॥ ६७ ॥ न हुनोति किमप्यंतः । स भूधवपराभ्रवः ॥ क्षोणीप-तिः क्षणान्मित्र-ममित्रं वा क्षणाभ्रवेत् ॥ ६८ ॥ प्राणानादाय नष्टेन । डुष्टेन पितरौ मया ॥ तत्रैव यत्पुनस्त्यक्तौ । तेदेव व्यथते मम ॥ ६९ ॥ एतयोस्तान्यनिष्ठानि विकल्पैः स्नेहहौ-कितैः ॥ नृपोपज्ञानि संकष्टपाद् । दूये मातर्निरंतरं ॥ ७० ॥ किंवदंतीमहं पित्रो-र्दंनेयं यदि सप्रति ॥ तदा तदुचितं किञ्चि-दनुवर्त्ते प्रवर्त्तन ॥ ७१ ॥ चञ्चूमस्ततो ध्यान । धृत्वाऽवक् सु-

समाधिना ॥ प्रह्लाप्याऽवधिना ज्ञात्वा । सर्वमवेदितं मम ॥ ७२ ॥ परं तत्कंठनाड्यंत-रञ्ज्य-
स्यति गतागतं ॥ मूकस्येव न मे जिह्वा । प्रह्वी प्रवति जडिपतुं ॥ ७३ ॥ तथापि धैर्यमालं-
ब्य । कथ्यते शृणु बांधव ॥ तदा निहतपत्तिस्त्व-मुत्तराशामशिश्यः ॥ ७४ ॥ नृपेण त्वद-
संप्राप्ति-प्रकामज्वलितक्रुधा ॥ कटमर्दः कुटुंबस्य । कारितस्तव निर्दयं ॥ ७५ ॥

तदाकर्ण्य मृगांकेन । शोकाश्रुजलकुड्यया ॥ संचं संचं परां वृद्धिं । लंघितः क्रोधपाद-
पः ॥ ७६ ॥ नोत्पाटयामि चेदेनं । वर्षातर्नरविक्रमं ॥ तदा बहौ विशामीति । स प्रतिज्ञां
विनिर्ममे ॥ ७७ ॥ चंडचूरुमथापृण्य । पत्रलेखां प्रणम्य च ॥ रत्नप्रस्थात्प्रतश्चेऽसौ । प्रति-
पत्तिसमुत्सुकः ॥ ७८ ॥ विद्याप्रसादमाहात्म्या-लितारिर्मणिनूपुरे ॥ चंडचूडोऽपि चिक्रीरु ।
स्वबंदः सपरिहृदः ॥ ७९ ॥ मृगांकः कामसंपूर्ति-सज्जामुज्जयिनीं ययौ ॥ सिप्रासमीरणो य-
स्या-माचामति रतिह्रमं ॥ ८० ॥ तस्यां विलासिनीवक्त-ज्योत्स्नाविन्नतमःक्लमः ॥ दिना-
न्युदामपंचेषु । पंचबाणोऽत्यवाहयत् ॥ ८१ ॥ बाढ्ययौवनयोः सोऽश्र । मध्ये वयसि तस्थु-
षीं ॥ कांचिन्नूरिपरीवारां । बालामालोक्यत्पश्रि ॥ ८२ ॥ मृगांकस्य मनस्यासी-चां प्रेह्य मृ-

गचक्षुषां ॥ इयं नेत्रसुधावृष्टि-र्नवा सृष्टिर्ध्रुवं विधेः ॥ ७३ ॥ लीलालोकनमात्रेण । वलादा-
 द्विद्य मे मनः ॥ निन्येऽद्य तद्वियं वाड्ये-ऽप्यवश्यंपश्यतोहरा ॥ ७४ ॥

एवं चितयतस्तस्य । सा दृशोः पथमत्यगात् ॥ तदेकाग्रमनोवृत्तिः । स यावत्तत्र ति-
 ष्ति ॥ ७५ ॥ तावत्क्षणांतरे जात-क्षोभामैकत विस्मितः ॥ अतुष्टोच्चलदाक्रंद-सज्जामुज्ज-
 यिनीं पुरीं ॥ ७६ ॥ काश्चिद्रुदंत्यः पुत्कारै-र्याति राजकुले स्त्रियः ॥ क सा वत्सेति जल्पं-
 त्यः । साश्रं निर्याति काश्चन ॥ ७७ ॥ वाष्पताम्यत्पुटे नेत्रे । दधद् घात्रीधवोऽपि च ॥ लो-
 केनाऽस्तोकशोकेन । संयुक्तो निर्ययौ वहिः ॥ ७८ ॥ विरंगस्फारनीरंगी-पिहिताननपंकजाः
 ॥ रुदंत्योऽप्यंतशोकार्त्ता । यांति शुद्धंतयोपितः ॥ ७९ ॥ एकातपत्रं तत्रेदं । शोकराज्यं वि-
 लोक्य सः ॥ समपृष्ठत गच्छंती-मेकां पंकजलोचनां ॥ ८० ॥ सांइं किमेतदुन्निद्-मवंत्यां
 शोकवैवश ॥ अनल्पदुःखं साऽजल्प-न्महाज्ञाग निशम्यतां ॥ ८१ ॥ अत्रास्ति त्रिदिव्याधीश-
 विंव विविकन्नूपतिः ॥ तस्याऽवदातसौंदर्या । सुता कनकसुंदरी ॥ ८२ ॥ साश्राऽप्राप्तवरा बाला
 । कानने कुसुमाकरे ॥ देवस्य मदनस्याद्य । नमस्याधै प्रगेऽगमत् ॥ ८३ ॥ सा मनोन्नव-

मन्त्र्यर्च्य । नक्तया व्यङ्ग्यपयत्पुरः ॥ त्रिजगज्जनितानंदं । देव त्वामिदमर्शये ॥ ए४ ॥ योऽथ
 राज्यपथे दृष्ट-स्तव मूर्त्यंतरं मया ॥ अवमान्य वरानन्यान् । वरं देहि तमेव मे ॥ ए५ ॥
 इहं प्राकृत्य रतेनाश्रं । सद्यस्तद्विरहातुरा ॥ विहरंती वनस्यांत-ईषा उष्टाहिना द्रुतं ॥
 ॥ ए६ ॥ अथ दृष्टः स एवास्तु । वरो जन्मांतरेऽपि मे ॥ कुर्वती सैवमांशसां । व्यानशे वि-
 षमूर्धया ॥ ए७ ॥ वार्त्तामाकर्ण्य शोकार्त्तः । क्षोणीपतिरूपेयिवान् ॥ आललाप प्रियोद्धापैः ।
 सा दत्ते नौचरं पुनः ॥ ए८ ॥ अंतःपुरपुरंध्रीभि-र्बोधते पुत्रि किं तव ॥ इत्युच्चैर्व्यारिहरंतीभिः
 । सा नृशं स्त्रपिताश्रुभिः ॥ ए९ ॥ यशोलाज्जाश्रिंजिस्तैस्तैः । प्रचंडैराहितुंमिकैः ॥ सर्वात्म-
 नापि विक्रांतं । मंत्रतंत्रप्रयोगतः ॥ १०० ॥ नृ६ नृ६मयी तस्या । ही कथापि न प्रत्युत ॥
 अधुना ह्युग्रमूर्गा सा । मूर्त्तिस्म सुहुर्मुहुः ॥ १ ॥ निराशीन्भूय सुक्तायां । मांत्रिकैरथ तां-
 त्रिकैः ॥ सुतायामवनीपालः । प्राप धैर्यविपर्ययं ॥ २ ॥ नूनमस्यां विपन्नायां । देवोऽप्येव
 विपत्स्यते ॥ इति राज्यक्षयं दृष्ट्वा । दम्भापो व्यङ्ग्यपि मंत्रिभिः ॥ ३ ॥ विषात्तिनिग्रहिलोऽस्या
 । वसुधार्धं महर्द्धिकं ॥ कन्यां चैकां पणीकृत्य । वाद्यतां देव डिंमिमः ॥ ४ ॥ तत्तश्चेति प्रति-

श्रुत्य । दत्त्वा शिकां कृमामुजा ॥ एतदर्शमहं ज्ञेह । प्रहितारक्षसंनिधौ ॥ ५ ॥ एनमर्शं स-
मर्श्याथ । प्रस्थितास्मि गतागतं ॥ संविजागी महाजाग । दुःखस्यासि मया कृतः ॥ ६ ॥
इति श्रुते मनश्चैरी । सा मे किं न ज्ञेवेदियं ॥ इहं मृगांकः साशंकः । काममंतरदह्यत ॥
॥ ७ ॥ कृतापकारमाशंक्य । स एवं दैवमात्मनि ॥ विपविह्वेदं सोत्साह-मंगुलीयकमैकृत ॥
॥ ८ ॥ तस्यैवं सविकल्पस्य । मिडिमः सोऽप्युपाययौ ॥ तेनोन्नाय निषिद्धश्च । सर्वेषामेव
पश्यतां ॥ ए ॥ ततो वाहनमारोप्य । क्लेणैव विचक्षणः ॥ स राजपुरुषैः प्रीतैः । कन्या-
तिकमनीयत ॥ १० ॥ नव्यनागलतापर्ण-सवर्णदर्शनद्युतिं ॥ विपेर्मिग्रस्तचैतन्या-मसामा-
न्यवपुःश्रियं ॥ ११ ॥ समालोक्य मृगांकस्तां । मृगांकवदनां तदा ॥ अजिह्वः प्रत्यजिज्ञाय ।
सजज्ञे साश्रुलोचनः ॥ १२ ॥ युग्मं ॥ वैरायमाणो दैवेन । दृढावस्कंददायिना ॥ सोऽविके-
पान्निचिकेप । स्वांगुलीयं तदगुलौ ॥ १३ ॥ तदैवोन्मीलयामास । सा नेत्रे चलपक्ष्मणी ॥
मुख विकासयामास । लोकश्चाश्रयसंकुलः ॥ १४ ॥ विपे प्रागेव नष्टेऽपि । तदंगस्पर्शलालसः
॥ विपरक्षापवेशेन । तां पस्पर्शं स पाणिना ॥ १५ ॥ स्मेरिताक्षी ततो बाला । तां निरीक्षयो-

पलक्ष्य च ॥ स्तंभितांगी सरोमांचा । चित्तस्यांतरचितयत् ॥ १६ ॥ दिष्टया दृष्टिपथं यातः । पूर्वदृष्टो मम प्रियः ॥ अग्नीष्टवरदानेन । तुष्टो मे भगवान् स्मरः ॥ १७ ॥ प्रियस्यास्य क-
रस्पशौ । यद्यप्यानंदयत्यर्थं ॥ तथापि मम कौमार-मर्गला स्मरशर्मणां ॥ १८ ॥

एवं विचिंत्य संवर्त्य । यत्तद्दासो विसंस्थुलं ॥ दृशौ व्यावर्त्तयामास । मृगांकात्कथम-
प्यसौ ॥ १९ ॥ शनैरुन्हाय शय्याया-मुपविश्य विशांपतिं ॥ शुद्धांतलोकमन्यं च । सा वीक्ष्योवाच
मालतीं ॥ २० ॥ कथं सखि सखेदोऽसौ । तातप्रभृत्तिको जनः ॥ यद्धशानां च दृश्यंते । ने-
त्रयोरश्रुणः कणाः ॥ २१ ॥ तदोत्कंपितसर्वांगा-द्वर्वाग्भुजगर्दंशतः ॥ जन्मांतरादिवायाता ।
स्मराभि न हि किंचन ॥ २२ ॥ मालती तां ततोऽजल्प-दृत्से विस्मरसि कथं ॥ बलाङ्गरल-
कद्धोलै-र्यत्कृतसि विचेतना ॥ २३ ॥ विषवैद्यैरसाध्येति । त्यक्त्यां त्वयि दूरतः ॥ तदा देवः
शुचं काम-मगहञ्च परिहृदः ॥ २४ ॥ यदा मृत्युदशान्घर्ण-मवतीर्णसि वर्णिनि ॥ तवा-
नुयानसंबद्ध-स्तदा देवोऽप्यजायत ॥ २५ ॥ प्रहितां पटहस्यार्थं । पृष्ठा मां पश्चि सादरं ॥
विदांचकार घृतांत-मेनं सैष महाशयः ॥ २६ ॥ अनेन स्वजनेनेव । श्रुत्वैतद्दुर्मनायितं ॥ त-

देव च समागत्य । जनोऽयं सुमनीकृतः ॥ ३७ ॥ पश्यैतस्यां गुलैः पूत-मंगुलीयं निजांगु-
लौ ॥ तदनेन जनस्यास्यो-पकृतं प्राणन्निक्रया ॥ ३८ ॥

श्रुत्वेमा मालतीवाच-मंगुलीयं विलोक्य च ॥ दत्त्वा च हृदयोत्संगे । दध्यौ कनकसुव-
री ॥ ३९ ॥ अंगुलीयं समाक्षिप्य । मां प्रियांगुलिपावनं ॥ विप्रविध्वंसकं चाभूत् । तन्मे द्वेषा-
पि वदन्नं ॥ ३० ॥ स्निग्धमालोकनं पूर्वं । सत्यंकारो मयापितः ॥ प्राणदानपणेनैवं । क्री-
ताऽनेनाधुना त्वहं ॥ ३१ ॥ उपकार्यस्ति निःशूकं । दंशूको दशन्नपि ॥ असौ संयोजितो येन
। कृतलोकप्रियप्रियः ॥ ३२ ॥ प्रेयसोऽस्मान्नविष्यंति । पाणिपीडनपूर्वकाः ॥ कदा मेऽनंगन्न-
गीभिः । स्वैरमाश्लेषसंपदः ॥ ३३ ॥ इति चिंतापराभेना-मवादीन्मेदिनीपतिः ॥ तव प्राण-
प्रदो वत्से । कोऽप्येवः पुरुषो महान् ॥ ३४ ॥ तदनेन समं पुत्रि । विशामः सांप्रतं पुरीं ॥
इत्युक्त्वा तां स पंथान-मुत्पताकमकारयत् ॥ ३५ ॥ मृगांकं स पुरस्कृत्य । महोत्सवपुर-
स्सरं ॥ सुतामुत्संगमारोप्य । प्रसन्नः प्राविशत्पुरीं ॥ ३६ ॥ उपेयुषा निजं सौधं । राज्ञा स-
त्कारपूर्वकं ॥ मृगाको हरिणांकश्री-निर्विकल्पमजल्प्यत ॥ ३७ ॥ जीवितं त्वं वित्तीयस्यै ।

ध्रुवं साम्राज्यमर्हसि ॥ राज्यस्यार्धं ततस्तुभ्यं । वितरंतस्त्रयामहे ॥ ३८ ॥ इति समीति सं-
 न्नाभ्य । मृगांकाय क्वितीश्वरः ॥ आत्मतुड्यामतुड्यश्री-प्रभुत्वपदवीं ददौ ॥ ३९ ॥ तां तु
 राजसुताबाह्या-मलावणमिव श्रियां ॥ प्राप्यापि पूर्णसर्वांगीं । न स्वैरं विलसत्यसौ ॥ ४० ॥
 न चैयं तद्वियोगार्त्ता । रतिं सर्वत्र शालिनि ॥ वेनेऽपि लज्जते किं तु । हंत संतप्यतेऽधिकं ॥ ४१ ॥
 मालती प्राह संतप्तां । ततो राजसुतामपि ॥ इच्छं शीतोपचारेऽपि । सखि संतप्यसे क-
 थं ॥ ४२ ॥ यच्चंदनैःकुर्पूर-हारास्तामरसानि च ॥ मृणालान्यपि नालं ते । दृढांतस्तापशां-
 तये ॥ ४३ ॥ सखि यद्यपि नाख्यासि । त्रपया तापकारणं ॥ तथापि सर्वं जानामि । मन ए-
 वास्मि यत्तव ॥ ४४ ॥ अथ राजसुता प्राह । सखि यद्वेत्सि तत्तथा ॥ अस्यद्य चिंता तातस्तु ।
 न जाने किं करिष्यति ॥ ४५ ॥ वरांतरस्य संकल्प-स्तातचेतसि चेन्नवेत् ॥ तदा मे सखि मन्ये-
 थाः । संतापस्यापि चूलिकां ॥ ४६ ॥ अबदन्मालती देवि । विकल्पैः किमु खिद्यसे ॥ यच्चैतस्य
 देवेन । ह्यर्पितासि पशीकृता ॥ ४७ ॥ ऊचेऽथ कंचुकी राज्ञ-स्तदैवोपेत्य मालतीं ॥ कड्याणि
 त्वामवंतीशः । समादिशति सादरं ॥ ४८ ॥ वत्साऽस्मान्निर्मृगांकाय । वितीर्णेत्यवगम्यतां ॥

केवलं दिवसाऽज्ञावा-द्विलंबोऽभूत्कियानपि ॥ ४ए ॥ प्रातस्तु निस्तुपे लम्ने । विवाहस्ते प्र-
 विष्यति ॥ तेदेषा निखिलोद्गाह-मंगलान्यनुभ्राव्यतां ॥ ५० ॥ इत्यादिद्वय गते तस्मिन् । दे-
 वीभिः कृतमंगला ॥ प्रतीकृतेस्म सा लभं राजपुत्री कथंचन ॥ ५१ ॥ निष्प्रत्यूहं तयोर्वृत्ते ।
 पाणिग्रहमहोत्सवे ॥ वरेण्यवरलाभेन । सुमुदे मेदिनीश्वरः ॥ ५२ ॥ भ्रूमृगांको मृगांकाय ।
 पाणिमोचनपर्वणि ॥ श्रियं विश्राणयामास । हेमहस्त्यश्वशालिनीं ॥ ५३ ॥ इड्डानुरूपसंप-
 न्न-जोगनिर्मम्रचेतसोः ॥ जगामानंदजंघाल-स्तयोः कालः कियानपि ॥ ५४ ॥ ये नमंतिस्म
 सामंता । जातु नोज्जयिनीपतेः ॥ हेलया साधयामास । तानाक्रम्य स विक्रमैः ॥ ५५ ॥ मं-
 रुलस्थे बुधे तस्मिन् । राज्ञोऽरातिर्न कश्चन ॥ पराजयमलंभूष्णुः । कर्तुं राडुरिवाऽज्रवत् ॥
 ॥ ५६ ॥ आवर्जितमनोवृत्ति-र्नयेन विनयेन च ॥ अपुत्रः पुत्रवन्मेने । मृगांकं मालवेश्वरः
 ॥ ५७ ॥ अरीन् वृंहीयसो हत्वा-ऽप्यहत्वा नरविक्रमं ॥ सोऽकिंचित्करमात्मानं । पशुमेव
 ह्यजीगणत् ॥ ५८ ॥ सधिवेकमनुत्सेकं । बेकं स्वहृमनोयुतं ॥ सत्यवंतमवंतीश-स्तं जगाद्
 कदाचन ॥ ५९ ॥ अवंतीपतयः सर्वे । पूर्वं पलितदर्शनात् ॥ अध्यवात्सुर्वेन वत्स । राज्यं

संत्यज्य लीलया ॥ ६० ॥ राज्यधुर्यमनासाद्य । मया वत्स विलंबितं ॥ अधुना तु त्वयि धु-
 र्ये । कथमस्मि प्रमद्वरः ॥ ६१ ॥

इदानीं तदिमाः संतु । राजन्वत्यस्त्वया प्रजाः ॥ प्रजापालनसंभूतैर्यशोभिः सुरभी-
 प्रव ॥ ६२ ॥ त्वत्पादपरिचर्या हि । राज्यादप्यधिका मम ॥ सुप्रापमेव साम्राज्यं । गुरुपास्ति-
 स्तु दुर्लभा ॥ ६३ ॥ ततो विज्ञपयामास । स राजानं कृतांजलिः ॥ राज्यमद्वपेतरान् क-
 ल्पान् । देव एव करोत्विदं ॥ ६४ ॥ ततो राजा करे धृत्वा । इत्वा तस्मै निजं पदं ॥ उपा-
 देदे तदेकाग्रौ । सुनीनां पदमात्मना ॥ ६५ ॥ तथा तां पालयामास । प्रजां नव्यः प्रजापतिः
 ॥ उर्वीपतीनां पूर्वेषां । यथासौ जातु नास्मरत् ॥ ६६ ॥ गुणिना तेन निन्योते । न्यायधर्मौ
 समुन्नतिं ॥ ताभ्यां तदात्मजा कीर्तिः । परां वृद्धिमनीयत ॥ ६७ ॥ ततः पितृवधामर्षः । स-
 मयज्ञ इव दुर्तं ॥ अमुमुत्साहयामास । निहंतुं नरविक्रमं ॥ ६८ ॥ सोऽथ दूतसमाहूत-सा-
 मंतपरिवारितः ॥ चचाल प्रबलैः सैन्यै-रवनिं कंपयन्निव ॥ ६९ ॥ भुवं ऋद्धिमयीं कुर्वन् ।
 कुर्वन् कुंतमयीं दिवं ॥ पक्षीपतिर्विषाथाख्य-स्तस्करोऽस्ति पश्चि क्वचित् ॥ ७० ॥ नरविक्र-

ममित्रेण । रुद्धस्तेन स भूपतिः ॥ मृगारिख नि.शंक-श्रितयामास चेतसि ॥ ७१ ॥
 अन्योऽन्यं सैन्ययोः कृत्वा । कुंताकुंति शराशरि ॥ प्रथयिष्यामि यद्येनं । कृतांतनगरा-
 तिभिः ॥ ७२ ॥ तदानीं मृत्युरेतस्य । मम चानीकसंकथः ॥ विमृश्येत्यस्य सेनायां । नृपोऽ-
 वस्वापिनीं ददौ ॥ ७३ ॥ निड्या निर्वलामेव । विधाय ध्वजिनीं रिपोः ॥ आदाय च श्रियं
 तस्य । मृगांकः प्रययौ पुरः ॥ ७४ ॥ मृगांककृतिपस्याथ । श्रुत्वैतदन्निषेणनं ॥ आजगाम
 स्वसीमांतं । समुखो नरविक्रमः ॥ ७५ ॥ ससौष्टवमधिष्ठाय । तत्र क्षेत्रं रणक्षमं ॥ युयु-
 धाते पताकिन्या-वन्योऽन्यं नृपयोस्तयोः ॥ ७६ ॥ मृगांकमतुलानीक-मवलोकयतिदारुणं ॥
 स्व चापराधं स्मृत्वाऽभ्रू-द्विब्बायो नरविक्रमः ॥ ७७ ॥ मृगांककृतिपालस्य । निरीक्ष्य न-
 रविक्रमं ॥ रोमांचितस्य सन्नाह-संधयः शतधा ययुः ॥ ७८ ॥ ततो मृगांकः साक्षिप-मुवा-
 च नरविक्रमं ॥ यन्मे निरापराधस्य । दुर्बुद्धे वधमादिशः ॥ ७९ ॥ मम यच्च कुटुंबस्य । क-
 टमईमचीकरः ॥ नृपस्थितमिदं पश्य । तस्य ते कर्मणः फलं ॥ ८० ॥ गृहाण शस्त्रमस्त्रं वा
 । प्रहर प्रथम मयि ॥ पूर्वप्रहारद्वैवाको । न हि बाहोर्ममाहवे ॥ ८१ ॥

इत्युक्ते दर्शयामास । विक्रमं नरविक्रमः ॥ संक्षिप्तमप्यधिकृतं । कात्रं तेजो हि दीप्य-
ते ॥ ८२ ॥ तस्य पर्युल्लसद्बाण-श्रेणिभिः समरांगणे ॥ जयश्रीविषये शंका । मृगांकस्या-
ऽप्यजायत ॥ ८३ ॥ बले तस्य बलोत्थं सं-विलोक्याकुलमानसः ॥ अथ विद्याधराद्धब्धं । क-
रणासिमशिश्नियत् ॥ ८४ ॥ तं विकोशमसिं दृष्ट्वा । नष्टं प्रत्यर्थिसैनिकैः ॥ उन्मीलितत्रयः
कांत्या । तत्यजे नरविक्रमः ॥ ८५ ॥ नरविक्रममूर्धन-मेतेन तरवारिणा ॥ चिह्नद कमलच्छे-
दं । मृगांकः क्षितिवासवः ॥ ८६ ॥ उचितं दंरुमाधाय । शीघ्रं गित्वाऽपराधितः ॥ अंगीचका-
र सप्तगंगी-मसौ सप्ताश्वसन्निभः ॥ ८७ ॥

स्वभुजार्जितमित्यस्मिन् । पुरे रत्नपुरे स्थितः ॥ अवंतीमवतिस्मैप । किमशक्यं हि
दोष्मतां ॥ ८८ ॥ स धर्ममेव सत्कुर्वन् । राज्यलाभोपकारिणं ॥ कृतज्ञ इव सर्वत्र । पप्रथे
पृथिवीतले ॥ ८९ ॥ कृत्वा न्यायमुपाध्याय-मयोध्यायां पुरि स्थितः ॥ सोऽध्येत रामचरितं
। कलत्रहरणादृते ॥ ९० ॥ तदेवं देव निर्मंतु-महापुरुषनिग्रहे ॥ तथ्यं निवेदयांचक्रे । मयो-
दाहरणं तव ॥ ९१ ॥ ततश्चित्रकरोऽप्येव । निर्मंतुनिपुणस्त्वया ॥ अनुग्राह्यो न निग्राह्यः ।

स्वयंमीश विमृश्यतां ॥ ९२ ॥ देवा यस्मै प्रसीदन्ति । स्यादवश्यं स सात्विकः ॥ कुरुते स-
 त्यवानिष्टं । सर्वं सत्त्वे प्रतिष्ठितं ॥ ९३ ॥ इच्छं यौगंधरोपज्ञा-मवज्ज्ञे सरस्वतीं ॥ पश्याम-
 पि शतानीकः । प्रज्ञवो हि हितद्विषः ॥ ९४ ॥ सद्दंशं च ततस्तस्य । चित्रकर्तुरकर्त्तयत् ॥
 सतामपि विपर्यास-मादत्ते ऋषितव्यता ॥ ९५ ॥ तस्य कुत्वेति सद्दंशं । देशत्यागं विशांप-
 तितः ॥ कृताक्षेपः समादिदत्त् । क्रोपस्याहो डुरंतता ॥ ९६ ॥ देशांतरगतः क्ववृत्त-संदंशो नि-
 पुणस्तदा ॥ शोकाधकारवैधुर्य-मपर्यंतमश्राप्तवान् ॥ ९७ ॥ एतस्य तामनपराधज्जवां विप-
 त्ति-मालोकयन्नियतमकुरितोरुखेदः ॥ देवस्तदा निखिलविष्टपकर्मसाक्षी । कक्षीचकार सवि-
 तापि पयोधिज्जंषां ॥ ९८ ॥ इति मलघारिश्रीदेवप्रज्ञसूरिविरचिते श्रीमृगावतीचरित्रे द्विती-
 यो त्रिश्रामः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

॥ अथ तृतीयो विश्रामः प्रारभ्यते ॥

अथ प्रानस्तमःस्तोमः । समस्तोऽप्यस्तमाययौ ॥ निपुणस्य परं स्वांते । समुद्दीञ्च्य
 संस्थितः ॥ १ ॥ तदानीं च दशाप्याशाः । सप्रकाशाश्रवाकासीरे ॥ एका तु निपुणस्याशा ।

संदेहे हींधकारतां ॥ १ ॥ स्वैरं ज्ञानोर्व्यजुंजंत । जगद्भंडंकराः कराः ॥ किंत्वकिंचित्करो जा-
 त-स्तस्य वामेतरः करः ॥ ३ ॥ यियासोस्तस्य साकेतं । देवेन द्युतिमालिना ॥ पंथा प्रका-
 शयां चक्रे । कृपयेव स्वयं करैः ॥ ४ ॥ साकेतं स ययौ यदं । लक्ष्मीकृत्य सुरप्रियं ॥ स्मर्त्त-
 व्यः सोऽनुवर्त्तव्यो । विपन्नाणकमो हि यः ॥ ५ ॥ उपोषितः स तं ज्ञत्स्या । पर्युपासांबजूव
 च ॥ तस्मै प्रणयिने यक्षो । मंशु साक्षाद्बजूव च ॥ ६ ॥ निजगाद च तं यक्षः । कथं वत्सा-
 सि दुःखितः ॥ ततो वृत्तांतमेतस्य । तं सर्वं निपुणोऽभ्यधात् ॥ ७ ॥ तं प्रसन्नोऽथ निर्व्या-
 जं । व्याजहार सुरप्रियः ॥ चित्रयिष्यति हस्तस्ते । सव्यः सव्येतरो यथा ॥ ८ ॥ मम प्रसा-
 दतो वत्स । कलाकिसलयैर्नवैः ॥ सन्नायो जव शाखीव । दग्धः पद्मवितोऽधिकं ॥ ९ ॥
 इत्युत्वांतर्हिते यक्षे । चिंतयामास चित्रकृत् ॥ अकारणमहो राज्ञा । क्रूरेणापकृतं म-
 म ॥ १० ॥ उपकारोऽपकारो वा । यस्य व्रजति विस्मृतिं ॥ पाषाणसुहृदस्तस्य । जीवितव्या-
 त्रिधा सुधा ॥ ११ ॥ उन्मूलयामि निर्मूलं । नदीस्य इव द्रुमं ॥ शतानीकं जन्मात्माऽपि । न-
 चेतन्मे वृथा जनुः ॥ १२ ॥ नेयो मृगावतीरूपा—देव मृत्युं मयाप्यसौ ॥ इत्यालोच्या-

ऽचिरान्नस्याः । स पटे रूपमालिखत् ॥ १३ ॥ उड्डलत्कामकल्लोलः । स्त्रीलोलः सैन्यवारिधिः ॥
 श्रूयते शौर्यचडश्च । चंरुप्रद्योतन्नूपतिः ॥ १४ ॥ तस्य दृष्टिपथं नीते । रूपेऽस्मिन्मे समीहि-
 त ॥ न्नविष्यतीति संचित्या-सावतीमगमत्पुरी ॥ १५ ॥ युग्मं ॥ स तस्मै दर्शयामास ।
 तामालिख्य मृगावतीं ॥ निर्वर्ण्य वर्णयामास । सकामः सोऽपि न्नूपतिः ॥ १६ ॥ अस्या सु-
 खस्य पीयूष-गन्तस्तः प्रतिहस्तकः ॥ बंधुः सुवर्ण वर्णस्य । नेत्रयोर्मित्रमुत्पलं ॥ १७ ॥ अ-
 धरो विद्रुमः पाणी । पारिजातस्य पद्भ्रवौ ॥ स्तनौ कुञ्जौ सुरेन्नस्य । जघनं सिंधुसैकतं ॥
 ॥ १८ ॥ असौ स्वर्लोकवास्तव्या । यद्वा पातालवासिनी ॥ न मानुषीषु योपित्सु । दृश्यते
 रूपमीदृश ॥ १९ ॥ यस्याः प्रतिकृतिः केय-मित्यपृच्छत्तो नृपः ॥ तस्मै विस्मितचित्ताय ।
 तथ्यमेवोऽप्यचीकथत् ॥ २० ॥

अस्ति देव नृदेवस्य । शतानीकस्य वद्धन्ना ॥ रूपेण विजितानंग-मृगेनेत्रा मृगावती
 ॥ २१ ॥ सा मालवेश लेशेन । समालेखि पटे मया ॥ नालेख्ये स्याद्यथावस्तु । विश्वक-
 र्मापि कर्मठः ॥ २२ ॥ कर्णाभ्यर्णचरे तस्य । वचस्युज्जयिनीपतिः ॥ कुसुमेपोरिषुव्राते-वि-

स्मृतात्माऽऽवत्तदा ॥ १३ ॥ अचिंतयच्च संत्येव । शिवांगारवतीसुखाः ॥ महादेव्यो ममाप्ये-
 ता । वीतोपमवपुःश्रियः ॥ १४ ॥ लक्षांशेनापि लक्ष्येते । समाना नानया पुनः ॥ नान्याः
 पर्वरजन्योऽपि । श्रयंते कौमुदीश्रियं ॥ १५ ॥ अनया विकलं नांतः—पुरमंतःपुरं मम ॥ न
 चंपकलता यत्र । काननं तन्न काननं ॥ १६ ॥ कयाचिद्धरवर्णिन्या । कामः कामं कृताश्रयंते
 ॥ स्पृष्टश्चंद्रिकया चंद्र-कांतः श्रवति नान्यथा ॥ १७ ॥ अपराप्तिः पुरंध्रीप्ति-र्मया कामः
 कदाश्रितः ॥ इदानीं त्वनया तत्वात् । पुनर्जीवतु सर्वथा ॥ १८ ॥ विकट्यैवं स्वयं शिक्षां ।
 दत्त्वा दूतशिरोमणिः ॥ लोहजंघोऽतिजंघालः । कौशांब्यां प्रैषि भ्रूमुजा ॥ १९ ॥ अवस्थि-
 तं सप्तास्थाने । निद्रास्थानसहोदरे ॥ दूतः स वेगादागत्य । शतानीकमप्राषत ॥ २० ॥ उ-
 र्धीपतिरवंतीशः । कौशांबीश मुखेन मे ॥ प्रवंतमादिशत्येवं । सावधानोऽवधारय ॥ २१ ॥
 राजंते तेजसा तावद् । प्रहृत्तारासितांशवः ॥ सर्वतेजस्विनां राजा । यावत्संसहते रविः ॥ २२ ॥
 नृपन्नरुचिरादत्ते । तेभ्यस्तेजो निजं यदा ॥ समं तेन तदा तेषां । कोऽपि किं कलहा-
 यते ॥ २३ ॥ तेजांसीव सहस्रांशोः । कौशांबीपरमेश्वरः ॥ रक्षति दंत रत्नानि । रत्नगर्जोन्न-

वानि मे ॥ ३४ ॥ अस्ति सीमंतिनीरत्नं । प्रिया तव मृगावती ॥ संसेहे तव जोगार्थ-मिय-
 त्कालं मया खलु ॥ ३५ ॥ प्रस्थापयेथास्तदिमा-मिदानीं नीरजेक्षणां ॥ गृह्णाति चेद्धनं स्वा-
 मी । गोपालः किमु रुज्यति ॥ ३६ ॥ इत्यादिष्टो नरेण्ड्रेण । राजन्नर्थः समर्ह्यतां ॥ नीतिरप्य-
 नुजानाति । दारैरप्यात्मरक्षणं ॥ ३७ ॥ अध्रावज्ञानमाज्ञाया-मकालज्ञतया तव ॥ तन्मा-
 मागतमीक्षेथा । रणाय प्रगुणो नव ॥ ३८ ॥ इत्युत्तवा विरते दूते । जीमूतध्वनिबंधुना ॥
 स्वरेणाथ शतानीकः । प्रतिवक्तुं प्रचक्रमे ॥ ३९ ॥ कथमेतदकृत्यं ते । स्वामिना मानसे कु-
 तं ॥ कृत चेच्च कथ नीत-मिच्छे वचनगोचरे ॥ ४० ॥ तत्रापि निस्त्रयेणासि । प्रहितस्त्वं ह-
 ताशय ॥ ग्रहो राज्यमहो नीती-राज्यधर्मस्तव प्रज्ञोः ॥ ४१ ॥ ग्रहेशोऽपि ग्रहादीना-मा-
 त्तिनन्ति यदृष्टया ॥ तेज एव प्रभुत्वेन । न पुनः प्रेयसीरपि ॥ ४२ ॥ अपि दोर्दम्बचंडानां । प-
 रदारान्निजापिणा ॥ अत्रश्यं सा दशास्यस्य । पदवी न दवीयसी ॥ ४३ ॥ किं चास्ति ना-
 पराधोऽयं । तस्य मालवभूपतेः ॥ राजानो न हि जानंति । हितं स्वहृदचारिणः ॥ ४४ ॥
 किं तु तत्रापराध्यति । नृत्योत्तसा नवाद्दशाः ॥ ये नाश्रमुत्पथे पांश्र-सुपेक्षंतेऽनेपेक्षया ॥

॥ ४५ ॥ ऋत्यः स ऋत्यो यः पृथ्यं । निजनाथाय शंसति ॥ नाथः स नाथस्तेनोक्तं । हि

तं कर्णे करोति यः ॥ ४६ ॥
 इत्युचिवांसमुर्वीशं । दूतोऽवादीन्नरेश्वर ॥ जानेऽजनिष्ट विरूप-स्तव भ्राग्यविपर्ययः ॥

॥ ४७ ॥ यतो वाजिगजप्राज्यं । राज्यमात्मानमात्मजं ॥ कलत्रार्पणमात्रेण । त्रातुमुत्सह-
 से न हि ॥ ४८ ॥ उत्तरंगतुरंगेऽस्मि-न्नगाधे वाहिनीपतौ ॥ विद्धि ध्रुवमवंतीशे । सैन्यं ते
 सक्थुमुष्टिवत् ॥ ४९ ॥ एतन्निशम्य साक्रोशं । वत्साधिपतिरभ्यधात् ॥ अरे दूत दुर्भक्तं किं
 । जलपाक इव जलपसि ॥ ५० ॥ शतानीकसहस्रांशौ । युद्धमूर्द्धन्युद्विक्वरे ॥ चंनप्रद्योतखद्योतः
 । कलधिष्यत्यदृश्यतां ॥ ५१ ॥ इष्टं कटु बुवाणोऽपि । दूतोऽसीति न हन्यसे ॥ इत्युत्त्वा तं
 तिरस्कृत्य । विससर्ज प्रजेश्वरः ॥ ५२ ॥ इत्युपेत्य मृगावत्यां । स्नेहाढ्यं तत्र भूपतेः ॥ म-
 न्युमुदीपयामास । दूतो वात इवानलं ॥ ५३ ॥ ततो भूयांसि तेजांसि । प्राप्तुं प्रद्योतभूप-
 तितः ॥ प्रतस्थे प्रतिकौशांबी । कौबेरीमिव भ्रास्करः ॥ ५४ ॥ यस्तदा तरलैरश्वै-रुर्ध्वमुच्छं-
 खलीकृतः ॥ सदनैः शान्तितस्तुंगैः । सोऽपि रेणुः करेणुभिः ॥ ५५ ॥

चतुरगचमूचक्र-समाक्रांतदिगंतरः ॥ कौशांवीसविधेऽवात्सी-द्वप्रानुद्येदयन्नर्थ ॥ ५६ ॥
 आगतं सैन्यसंयुक्तं । ज्ञात्वा तं न्नयकंपितः ॥ कमप्यलन्नत कोन्नं । वत्सेश्वरपुरीजनः ॥ ५७ ॥
 पुर्यां वहिस्तु वास्तव्यः । क्रातस्तस्याग्रसैनिकैः ॥ लोकस्तत्कालमस्तोकः । किं न चक्रे न्न-
 याकुलः ॥ ५८ ॥ कातर्याञ्चक्रिरे केचि-स्पलायितुमुपक्रमं ॥ तत्रैवासूत्रयामासु-र्नीमं यम-
 गृहं परे ॥ ५ए ॥ उपर्युपरि जातानि । वालापत्न्यानि पश्यतः ॥ तदैकस्य दरिडस्य । विदेइ
 हृदयं कृणात् ॥ ६० ॥ विक्रीणतेस्म वणिज-स्तदा न्नानं यथा तथा ॥ परचक्रन्नयाक्रांता ।
 न च क्रीणंति नूतनं ॥ ६१ ॥ आत्ममूलमथ ज्ञात्वा । विग्रहं नृपयोस्तयोः ॥ मृगावती त-
 दात्मानं । निनिदेडमनिदिता ॥ ६२ ॥ हा धिग्मे वपुरेतस्य । नासीदजननं कथं ॥ अस्य यु-
 ष्प्रवधस्य । यह्नूव निवधनं ॥ ६३ ॥ दुर्भगाश्च कुरूपाश्च । मन्ये धन्याः कुलस्त्रियः ॥ नाहंपू-
 र्विकया तासां । दौकंते शीलदस्यवः ॥ ६४ ॥ महतामपि कोऽप्येष । दुरुद्धेदो मतित्रमः ॥
 देहे मांसमये स्त्रीणां । प्रतिज्ञासो यदन्यथा ॥ ६५ ॥ ध्रुवमेप मणिं मूर्ध्न-स्तककस्य जिघृक्ष-
 ति ॥ ममापि शीलन्नंगाय । यहुरात्मा व्यवस्यति ॥ ६६ ॥

अथोडकापातनिर्घात-काश्यपीकंपनादिकैः ॥ संजातमुत्पातशतैः । शतानीकपुरे तदा
 ॥ ६७ ॥ अरिं वीक्ष्य बलोन्मत्तं । दुर्निमित्तानि तानि च ॥ निजानीके शतानीको । महातंक-
 मशंकत ॥ ६८ ॥ जयप्रसृमरस्याधि-सौहार्दादिव सत्वरं ॥ तस्य व्याधिरतीसारः । प्रससार
 सुडुस्सहः ॥ ६९ ॥ साधिव्याधिरसौ चक्रे । चिंतामित्यविचारधीः ॥ पतितोऽहमहो मृत्यु-
 निकटे संकटेऽधुना ॥ ७० ॥ इतः कूप इतो व्याघ्र । इतः सिंधुरितः फणी ॥ इतोऽरातिरि-
 तो व्याधिः । करवाणि कथमीदृशः ॥ ७१ ॥ निगृहीतो हताशेन । चित्रकृद्यो मया पुरा ॥
 तेन बद्धकृथा नून-मिच्छमुन्नापितो रिपुः ॥ ७२ ॥ अवधूय निजान् वृक्षान् । क्रोधांधैर्यद्विधी-
 यते ॥ ज्ञेवत्तस्य परीणामो । ममेवानुशयावहः ॥ ७३ ॥ स्वकर्मणः परीपाक-मेवमाकल-
 यन्नयं ॥ कस्मैचिन्नैव कुप्यामि । नैव कोप्ये च कंचन ॥ ७४ ॥

इति चिंतातपाक्रांतं । दुर्लभ्याधिबाधितं ॥ उवाच विनयादात्त-सतीमार्गं मृगावती ॥
 ॥ ७५ ॥ धात्रीश मंत्रिन्निश्चक्रे । पुरी पिहितगोपुरा ॥ वप्रश्च विविधैर्यैधैः । संरुद्धः कपि-
 शीर्षिगैः ॥ ७६ ॥ शीलं मे मलिनिकर्तुं । नालं मालविकाधमः ॥ स्वामिन् वज्रमणोर्येदे ।

कस्य स्यात्प्रज्ञविष्णुता ॥ ७७ ॥ असाबुदयनः सनु-रधृष्यस्तव विद्धिषां ॥ बालोऽप्यालो-
 क्यते केन । दृशाप्यहिमदीधितिः ॥ ७८ ॥ तस्मान्मास्म पुरीं मास्म । मां मास्म शिशु-
 मात्मजं ॥ एक विवेकमालंब्य । जूनाथ हृदये कृथाः ॥ ७९ ॥ केवलं परमात्मानं । सर्वज्ञं
 ज्ञातनंदनं ॥ उपासितं वरं चित्ते । निश्चितः प्रणिधेहि तं ॥ ८० ॥ सर्वेषु पुरुषार्थेषु । धर्म
 एवागिनां निजः ॥ जन्मिनां यो प्रवत्येकः । परलोकपथेऽग्रगः ॥ ८१ ॥ अष्टादशापि दुष्टा-
 नि । पापस्थानानि संवृणु ॥ स्वामिन्नस्यामवस्थाया । स्मर पंचनमस्कृतिं ॥ ८२ ॥ अनुशा-
 स्तिमिमा तस्या । हृदये स्वादयंस्तदा ॥ शतानीकोऽस्तसंसार-संतापः प्राप पंचतां ॥ ८३ ॥
 तदापि व्यापि सा देवी । नो शोकेन विवेकिनी ॥ विस्फुरंति किमालोके । लोलास्तु तिमि-
 रोर्मयः ॥ ८४ ॥ ततः पत्युर्निरौत्सुक्या-द्धिवायाथोर्ध्वदेहिकं ॥ इच्छं चेतसि निश्चिक्ये । क-
 र्त्तव्यं समयोचितं ॥ ८५ ॥ विस्त्रिततनुत्राणं । विना भ्रूपादभ्रूद् दयं ॥ उज्ज्वलं मम शीलं
 च । राज्यमेतच्च संप्रति ॥ ८६ ॥

एतद् दितयमप्यथ । यथा प्रद्योतभ्रूपतिः ॥ नैव स्वच्छंदमास्केदे-जथा कार्या मतिर्मया

॥ ८७ ॥ यद्येतस्य तिरस्कारः । पन्नगस्यैव दृश्यते ॥ तदाविष्कृत्य दौरात्म्यं । समग्रं प्रसते
 ह्यसौ ॥ ८८ ॥ अन्यथैव पराजेष्ये । तदेनमिति चेतसि ॥ निश्चित्य चतुरात्रिण्यां । सखीमा-
 ह्वास्त सा ततः ॥ ८९ ॥ सा सकर्णा तथा कर्णे । दत्त्वा शिक्कां मनीषितां ॥ प्रद्योतन्नूभुजोऽ-
 न्यर्णे । प्रहिता हितमानसा ॥ ९० ॥ उपेत्य सा रहः प्राह । प्रणयादिति नूपतिं ॥ नवंत-
 मंतिकश्चैव । राजन् देवी वदत्यदः ॥ ९१ ॥ अस्तं दिनक्यादाप्ते । स्वामिनि द्युतिमालिनि ॥
 रजनीजानिमुन्मत्ता । स्वतः संक्रामति द्युतिः ॥ ९२ ॥ द्विवं याते शतानीके । तेदयोऽपि ज-
 नोऽधुना ॥ प्रेमपाशसमाकृष्ट-स्तवाऽगंता स्वयंवरः ॥ ९३ ॥ ममायं सरलो बाल-स्तनुज-
 स्तनुसैनिकः ॥ बलिष्ठारातिसंक्लिष्टः । संप्रत्यंचति शोभ्यतां ॥ ९४ ॥ परान्नवमरातिन्ध्यो । वी-
 पसया लप्स्यते ह्यसौ ॥ इति मामौरसस्नेहो । विह्वलीकुरुतेतरां ॥ ९५ ॥ विघ्नमेनं मनोऽन्ती-
 ष्ट-सिद्धौ विद्धि धराधिप ॥ वंदंतीमेव तामेवं । वन्नपि रत्नसान्द्रपः ॥ ९६ ॥

कुतो वैह्वयवैषग्र्यं । नदे न्नङ्करे मयि ॥ उपड्वति दारिद्र्यं । मित्रे रत्नाकरेऽपि किं ॥
 ॥ ९७ ॥ मद्भुजमंडपद्याये । सुखासीनस्य किं नवेत् ॥ सुतस्योदयनस्येह । शत्रुभ्यस्ताप-

विप्लवः ॥ ९८ ॥ चतुरोवाच बालोऽयं । देवीयं वक्षिणी त्वयि ॥ अरिभ्योऽभ्यर्णैचारिभ्यः ।
 कुतः स्यादकुतोन्नयः ॥ ९९ ॥ एवं सति महाराज । सत्यमेतद्दि जायते ॥ योजनानां श-
 तैर्बैद्यः । कुक्षो मूर्ध्नि फणी पुनः ॥ १०० ॥ जगदोज्जयिनीनाथः । कथ्यता कथमात्मजं ॥
 सर्वथा निर्भयं मन्य । मन्यते स्वामिनी तव ॥ १ ॥ साथ प्रोचे नृपावन्ती-पदकं चेदिष्टिका-
 चयं ॥ ऊगित्यानीय कौशांब्याः । प्राकार कुरुष्ये नवं ॥ २ ॥ भुवोनाथ ज्ञेवेदेवी । तदा पू-
 र्णमनोरथा ॥ तवापि बांठाऽविच्छेदो । प्रविता नात्र संशयः ॥ ३ ॥ स तथेति प्रतिश्रुत्य । च-
 तुरां ता विसृज्य च ॥ वप्रोपक्रममारेजे । कामिनां किमु दुष्करं ॥ ४ ॥ श्रेण्यामवंतीकौ-
 शांब्यो-रंतः कृत्वा स सेवकान् ॥ चतुर्दशापि नृपाला-नृपानिन्ये स इष्टिकाः ॥ ५ ॥ ता-
 निरब्रंक्रयाकारं । स प्राकारमचीकरत् ॥ देवाना मनसा राज्ञां । वचसा कार्यसिद्धयः ॥ ६ ॥
 नृपः स्मररसानूप-स्तन्मनास्तन्निदेशतः ॥ अपूरयच्च कौशांबीं । तृणधान्येघनादिभिः ॥ ७ ॥
 नृपैकुरितकंदर्पः । प्रसर्पत्पुलकस्ततः ॥ व्यसृजद्विनयोदारां । दूर्ती प्रतिमृगावतीं ॥ ८ ॥ ग-
 त्वा मृगावतीं प्राह । साहस संविधाय सा ॥ त्वां देवि मालवाधीशो । विज्ञापयति संप्रति

॥ ६३ ॥

॥ ए ॥ कृतं देवि समादिष्टं । ममाग्नीष्टं विधीयतां ॥ न्रवत्युन्नतचित्तानां । प्रतिपन्नं हि नान्यथा ॥ १० ॥

मृगावती ततोऽवादी-इजा ते दूति नूतनः ॥ स हि रक्त्यनाचारं । किं पुनः कुरुते स्वयं ॥ ११ ॥ श्रुतिः कापि स्मृतिः कापि । पुराणं वास्ति किंचन ॥ यत्रान्यदारसंज्ञोगः । शुभोदकः प्रकीर्त्यते ॥ १२ ॥ जम्बानामपि कालेन । कालुष्यमपगच्छति ॥ वर्षासु कलुषी-भूय । शरद्यंजः प्रसीदति ॥ १३ ॥ ततः प्राकारनिर्माण-प्रकारेण कृता मया ॥ अस्याऽन्या-यप्रसक्तस्य । व्याजतः कालयापना ॥ १४ ॥ परं पापः कुहेवाक-भेनं न श्लथयत्यसौ ॥ न कालेऽपि हि काकोलः । कालिमानं विमुंचति ॥ १५ ॥ आन्विकिकीत्रयीं वार्त्तां । दंडनीतिं च जानता ॥ दूति त्वदीयभूपेन । ज्ञातं नैतदपि स्फुटं ॥ १६ ॥ शीलं सतीनां नागानां । म-लीनं केसरिणां सटाः ॥ एतान्यमीषामाहेतुं । कस्याप्यस्ति न योग्यता ॥ १७ ॥ तदिदं दू-ति मद्वाचा । त्वया वाच्यः प्रभुर्निजः ॥ क्व राजा त्वं महाबाहु-रिदं दुश्चरितं क्व च ॥ १८ ॥ कुलीना नाम कौलीनान् । कामं कामान् प्रचक्षते ॥ अहल्यामकुलीनस्तु । चकमे मेघवा-

हनः ॥ १ए ॥ गुरुवर्गे वैतथिकं । विरुद्धस्मरनिग्रहः ॥ यूनामपि शुभ्रयूनां । नैसर्गिकमिदं
 छयं ॥ १० ॥ तस्मादधर्ममन्यायं । मा धर्मनृपते कृथाः ॥ सतीशापानलज्वाला-रसाग्निह-
 श्व मास्मन्नूः ॥ ११ ॥ अग्निधायेति गन्धीरं । दूतीं च विमसर्जे सा ॥ वप्रं संवर्मयामास ।
 नूतन च ससौष्टवा ॥ १२ ॥ ततो दूतीमुखार्द्रात् । राज्ञा तदनुशासनं ॥ व्युत्फाल इव
 द्वीपी । दम्भापः प्राप विलक्ष्यतां ॥ १३ ॥ सोऽचित्तयदहो बुद्धि-रहो तत्प्रौढिरद्भुता ॥ यदा-
 तशस्त्रशास्त्रोऽपि । स्त्रियाप्येवं पराजितः ॥ १४ ॥ कुर्वे सर्वकप्रं तस्या । विक्रमोपक्रमं परं
 ॥ मत्कर्तृकेण शत्रूणा-मसौ दुर्गेण दुर्जया ॥ १५ ॥ इति चिंतामपीलितं । तमूचुर्मंत्रिण-
 स्तदा ॥ देव नीतिविपर्यासः । पश्यैवं पर्यचस्यति ॥ १६ ॥ अस्य पापैकमूलस्य । महारंजम-
 हीरुहः ॥ इदृक् पराभ्रवपुष्प । फलमन्यन्नविष्यति ॥ १७ ॥

इतो मृगावती वीक्ष्य । तदा दुर्जयमात्मजं ॥ राज्ये निवेशयामास । प्रैत्रिके पितृस-
 न्नं ॥ १८ ॥ हितवांस्तस्य सैन्येऽसौ । मंत्री यौगंधरायणः ॥ अजायेतां सुतौ वृह-ध्वजि-
 न्ययोः ॥ १९ ॥ इयेप साध्र तीर्थिशो । यद्यागन्धेदपश्चिमः ॥ ततो गतोपसर्गा स्यां

। तस्याश्रित्य पदद्वयं ॥ ३० ॥ स एव व्यसनादस्मा-न्मामुन्मोचयितुं कृमः ॥ कर्षत्येपः प्र-
 गो ज्ञास्वान् । नलिनीं नलिनोदरात् ॥ ३१ ॥ अश्रोर्वीमुपकुर्वाणः । सर्वगीर्वाणपूजितः ॥ क-
 ल्पद्रुमसमाकारः । कारुण्यैकमहार्णवः ॥ ३२ ॥ आलोक्य केवलालोका-चन्मनोऽभ्यागमत्प्र-
 भुः ॥ परो हि महतामार्त्ति-परित्राणकृमः खलु ॥ ३३ ॥ युग्मं ॥ सर्वज्ञस्य सुरोपज्ञ-व्या-
 ख्यासदसस्तदा ॥ क्रुध्यन्नीराणि वैराणि । शशमुर्दुःशमान्यपि ॥ ३४ ॥ ततोऽपसृत्य प्रद्यो-
 तो-ऽप्यावासान् दूरमग्रहीत् ॥ अनावृतानि कौशांब्या । गोपुराणि च जज्ञिरे ॥ ३५ ॥ त-
 दाऽजग्मुर्जिनेशस्य । व्याख्यौकसि द्विवौकसः ॥ नृपोऽपि चंरुप्रद्योत-स्तत्र प्रांजलिराययौ
 ॥ ३६ ॥ मनसा रोमकूपैश्च । विभ्रती हर्षमंजसा ॥ आगान्मृगावती साद्धि । वत्सराजेन
 सूनुना ॥ ३७ ॥

तत्रौपदेशपीयूष-स्तनयित्पुरञ्जुप्रभुः ॥ चातक इव तत्पान-सज्जश्चासीज्जनो यदा ॥ ३८ ॥
 एकेन पाणिना धन्व । इषूनन्येन पंचवान् ॥ कारणं कलयन् कश्चि-दाजगाम पुमांस्तदा ॥
 ॥ ३९ ॥ सर्वज्ञोऽयमिति ज्ञात्वा । विनीतः स्वामिनौतिके ॥ मनसैव समरिजे । स संदेह-

मपोदितुं ॥ ४० ॥ लोकोपकारमालोक्य । ज्ञाविनं जगवांस्तदा ॥ वचसा स्वहृत्पृच्छेति । सर्वेदेदी तमादिशत् ॥ ४१ ॥ ततस्तारस्वरं संस-न्नेत्रमालार्चितस्तदा ॥ स व्याजहार जगवन् । या सा सा सेति कथ्यतां ॥ ४२ ॥ आमेति जगवानाह । तन्निशम्य च गौतमः ॥ किमेतदिति पप्रद्य । लोकोपकृतये जिन ॥ ४३ ॥ सानुकंपमश्रोवाच । वाचयमचमूपतिः ॥ कथा-तिमदती सेप । सावधानैर्निशम्यतां ॥ ४४ ॥

अस्तीह भरतक्षेत्रे । पुरी चंपेति नामतः ॥ सुवर्णकारः स्त्रीलोल-स्तत्रासीत्कर्मकिंकरः ॥ ४५ ॥ लीलयैत्र पणे दत्त्वा । सुवर्णशतपंचकं ॥ वरेण्यकन्यकादर्श-मसौ वरयति कृणात् ॥ ४६ ॥ शतानि पच पत्नीनां । तस्याऽजायंत च क्रमात् ॥ जोगैधनैश्च कामाग्नि-र्न तृप्यति कदाचन ॥ ४७ ॥ तासां मध्याच्च यस्याः स्या-द्यदा जोगाय वारकः ॥ सा तदैवांगशृंगार-मंगीकुर्वति नान्यदा ॥ ४८ ॥ नरेण सोदरेणापि । संलापो न कदाचन ॥ तासामभ्रूच्च तास्तेना-ऽदृष्टत निजमानसे ॥ ४९ ॥ नित्यं निजामपि ह्यायां । पुरुषाकारधारिणी ॥ तदंतश्चारिणी पश्यन् । व्यानेशेऽग्नावसूयया ॥ ५० ॥ सदा तदीय नेदीयान् । निपणः संसुखो सुखं

॥ सोऽनिमेषाकमैक्षिष्ट । वृषन्नः शान्नवो यथा ॥ ५१ ॥ अन्यदा प्रीतिपात्रेण । मित्रेणामं-
 त्र्य गौरवात् ॥ ज्ञोक्तुं नीतो विनीतिन । स्ववेदमायं कश्रंचन ॥ ५२ ॥ युगपच्चितयामासुः ।
 समस्ता अपि तास्तदा ॥ धिग् गुप्ताविव क्षिप्ता । वयमीर्ष्यालुनाऽमुना ॥ ५३ ॥ द्वीपां-
 कुरैरिवांधाना—मस्माकमतिन्नासुरैः ॥ नपयोगविधौ बंध्यै—रेत्रिरात्ररथैः किमु ॥ ५४ ॥ अ-
 मिताऽगुरुकर्पूर—कस्तूरीचंदनादिभिः ॥ किमेभिर्वस्तुभिर्दरैः । क्लीबानामिव निष्फलैः ॥ ५५ ॥
 अमीषां ज्ञोगपर्यायो । ज्ञावी वारकवासरे ॥ स च क्रमादतिक्रान्तै—र्दिनानां पंचभिः
 शतैः ॥ ५६ ॥ बंदीकृत्य निरुद्धाः स्म—स्तदनेन डुरात्मना ॥ अद्य नो दुःखमादाय । याव-
 त्क्वपि गतोऽस्त्यसौ ॥ ५७ ॥ तावत्स्वैरं परीज्जोगान् । विलसामो यदृह्यया ॥ एवं मनसि
 कुर्वत्यः । सर्वाः स्नांतिस्म तास्तदा ॥ ५८ ॥ ततः परिमलोद्गारै—र्जटित्याहूतषट्पदं ॥ सद्यो
 जागरितानंग—मंगरागं वित्तेनैरि ॥ ५९ ॥ हाराद्बिहारकेयूर—प्रमुखं सुमुखीजनः ॥ पर्यघत्त
 निजांगेषु । चिरदृष्टमिव प्रियं ॥ ६० ॥ वरैर्वन्नूबुर्वासोभिः । शोभमानांगयष्टयः ॥ लावण्यै-
 कतरंगिण्यो—ऽनंगसंतापहाश्च ताः ॥ ६१ ॥ यावद्वेषमशेषं ताः । कृत्वा स्वःस्त्रीविजीत्वरं ॥

ता बालाः खलु विवोष्य-स्तिष्टत्यादर्शपाणयः ॥ ६१ ॥ प्रत्यागतः पतिस्ताव-चादृशीश्व
 निरीक्ष्य ताः ॥ घावतिस्म क्रुधा हंतुं । रूक्षाकरमधिकिपन् ॥ ६३ ॥ तासामन्यतमा तेन ।
 मर्मणि प्रहता तत्रा ॥ प्रवासमसवस्तस्या । ज्ञयादिव यथा व्यधुः ॥ ६४ ॥ ततश्चित्तमन्या-
 न्नि-र्नयोन्नापितेवपथु ॥ एयोऽस्मानपि खड्वस्याः । पश्चि पांश्रीकरिष्यति ॥ ६५ ॥ ततोऽ-
 सौ ध्रुवमस्माक । वध्यो वधसमुद्यतः ॥ हतानि संमुखं हंतु-रुत्थलंति जलान्यपि ॥ ६६ ॥
 तान्निरित्यासरोपान्निः । सममाहृत्य दर्पणैः ॥ पराशुराशु सक्रूर-श्वक्रे वक्रमनःस्थितिः ॥ ६७ ॥

पतिं व्यापाद्य ताः सर्वाः । पश्चात्तापमिति व्यधुः ॥ ज्ञविता नः परीवादः । पतिव्या-
 पादिका इति ॥ ६८ ॥ पापानां तत्वतो नास्ति । शरणं मरणं विना ॥ अन्यथा नो घरित्री-
 शो । दम्बिदंरुयिष्यति ॥ ६९ ॥ न च स्मः पातकादस्मा-न्मुखं दर्शयितुं कृमाः ॥ उरीक-
 त्य ततो मृत्यु । यामो दुःखांबुधेस्तटं ॥ ७० ॥ एवं विमृश्य निःक्षेपि । घनामिंघनमालये ॥
 तत्राशुशुक्रुणिस्तत्र । चात्मा तान्निस्ततः क्रमात् ॥ ७१ ॥ अकामनिर्जरायोगा-न्मृत्वा च
 शुभ्रज्जावतः ॥ नरेष्वजनि तत्रासा-भेक्रेणं शतचचकं ॥ ७२ ॥ नरास्ते च समीपस्था । दे-

वादेकत्र संगताः ॥ विषमेऽधुषिताः शैले । दस्युतां पर्युपासते ॥ ७३ ॥ या हता प्रेयसी ते-
 न । प्राप्य तिर्यक्षु जन्म सा ॥ स्फीते विप्रकुले सापि । पुत्रत्वेनोदपद्यत ॥ ७४ ॥ मृत्वा
 सुवर्णकारश्च । तिर्यक्षु बहुधात्वन्नूत् ॥ ततः कर्मवशात्तस्य । स्वसाऽजनि कनीयसी ॥ ७५ ॥
 स तदानीं विनीतात्मा । तनुजन्मा द्विजन्मनः ॥ पंचवत्सरदेशीयो । निर्देशार्हश्च वर्त्तते ॥
 ॥ ७६ ॥ ततः स तस्या बालाया । ऋशं चपलतास्पृशः ॥ मातापितृभ्यामामादिष्टो । बाढ्यत्वे
 क्रीडनकृते ॥ ७७ ॥ स पाणिना स्पृशन्नंग-मत्यंतमृदुचारिणा ॥ क्रमात्तस्याः स्मरस्मेरं । गुह्य-
 देशमथाऽस्पृशत् ॥ ७८ ॥ सा रोदनं विसस्मार । सस्मार स्मरकर्मणां ॥ तदा नरकरस्पर्श-
 कूणिताक्षी बभूव च ॥ ७९ ॥ ततोऽसौ विदितोपायः । सर्वदैवाऽकरोत्तथा ॥ सांकुरितमहा-
 नंदा । रोदनाद्विरराम च ॥ ८० ॥ तथा कुर्वंतमालोक्य । कदाचित्पितरौ ऋशं ॥ क्रोधावेशा-
 तमाक्रुश्य । निरवासयतां गृहात् ॥ ८१ ॥ अथ निर्वासितो दूर-मटवीषु परिभ्रमन् ॥ स तैः
 प्राग्जन्मसंबद्धैर्दस्युभिः समगृह्यत ॥ ८२ ॥ ततः संमिलितेनाथ । विधेरादेशतस्तथा ॥ च-
 क्रे पंचशती पूर्णा । दस्यूनां तेन दस्युना ॥ ८३ ॥ बालिका साथ बाढ्येऽपि । तीव्रवेदोदय-

त्वतः ॥ दुराचारप्रवृत्ताऽनू-दहो कामस्य वामता ॥ ८४ ॥ सा कन्यापि कुशीलेति । पितृ-
 न्यामपि तत्यजे ॥ तरवोऽपि त्यजत्येव । दुर्वतोपहतं फलं ॥ ८५ ॥ साऽनर्गलेडियग्रामा । ग्रा-
 ममेकमशिश्नयत् ॥ स्वैरिणीत्वेन तत्रापि । गणिकात्वे ह्यवर्त्तत ॥ ८६ ॥ शतानि पंच ते चौ-
 राः । कुतोऽप्येत्य निरत्ययं ॥ लुंठनैकपटीयांस-स्तं ग्राममुपडुद्रुवुः ॥ ८७ ॥ तस्य कुप्यम-
 कुप्यं च । धनं जीवधनं च ते ॥ गृहीत्वाऽकृत्यनिष्गता । निजं स्थानं प्रतस्थिरे ॥ ८८ ॥

तानालोक्य प्रियालोक-सुखस्वादमवाप्य सा ॥ तेषु पूर्वभ्रवाऽन्यासाद् ॥ रिरंसामास-
 साद च ॥ ८९ ॥ ततस्तान् ब्रजतोऽत्रादी-दहो साहसिकोत्तमाः ॥ मे सुखं हृदये यन्न । त-
 न्न वस्तस्करव्रतं ॥ ९० ॥ एवास्मि भ्रवतां नित्य-मर्थसंपादनकृमा ॥ तन्मामहाय गृहीत ।
 संगृहीत सुखश्रियं ॥ ९१ ॥ तन्नावज्ञास्ततस्तेऽपि । सगीरंतेस्म सस्मिताः ॥ एहि भ्रंइ द्रुतं
 शर्म । गृहिष्यामः परस्परं ॥ ९२ ॥ तामित्युक्त्वात्मना साकं । ते निन्युर्निजपर्वते ॥ मृगा-
 कीं तादृशीं प्राप्य । कः सकामो विभुंचति ॥ ९३ ॥ तत्राऽहोरात्रमप्येतां । ते प्रत्येकमने-
 कथा ॥ विकस्वरस्मराः स्मेर-सुखांजोजामभुंजत ॥ ९४ ॥ तत्रापि मन्मथोन्माद-स्तस्याः

प्रत्युत वर्द्धते ॥ कंडूयनादि कंडूति-वर्द्धते कामपामयोः ॥ एए ॥ तां तश्चाक्रम्य भुंजाना-
स्ते चक्रुरिति चेतसि ॥ एतस्याः खलु ज्ञाव्येव-मवलाया बलक्षयः ॥ ए६ ॥ तद् द्वितीया
द्वितायास्याः । कार्यास्मान्निरसंशयं ॥ अस्मद्भोगविज्ञागेन । या नित्यं सुखयत्यसुं ॥ ए७ ॥

एतद्विचिंत्य चक्रेऽस्या । जोगश्रमविज्ञागिनी ॥ अपरा युवतिः कापि । तैरत्यंतदयालु-
भिः ॥ ए८ ॥ तत्र या प्राक्तनी पत्नी । सा खेदमतिमेडुरं ॥ सपत्नीसंगमाद्धेजे । सर्वस्वह-
रणादिव ॥ एए ॥ अश्नाच्छेत्तुं प्रवृत्तायाः । कामं कामसुखश्रियं ॥ व्यापादनं कनीयस्या-स्त-
स्याः सा स्म समीहते ॥ १०० ॥ परं सा सन्निधौ तेषां । न तां हंतुमञ्जूप्रभुः ॥ प्रौढगोप-
परीवारां । वृकी सुग्धामजामिव ॥ १ ॥ एकदा क्वाप्यवस्कंदं । दातुं तेषु गतेष्वसौ ॥ कूपो-
पकंठमानीय । सुग्धामेतामज्जापत ॥ २ ॥ अंतःकूपं किमप्येत-न्मनुष्याजं हि दृश्यते ॥ त-
तोऽसौ तत्र पश्यती । तथा क्षिप्रं निचिक्षिपे ॥ ३ ॥ अथ सा नः क पत्नीति । ते पप्रच्छुरु-
पागताः ॥ जानीष्य यूयमेवेति । तेभ्यः साऽप्युत्तरं ददौ ॥ ४ ॥ इत्यसूयोत्तरात्तस्या । विज्ञै-
र्विज्ञायि तैः कृणात् ॥ सा वराकी सपत्नीति । नूनं व्यापादिताऽनया ॥ ५ ॥ अथ विप्रसुत-

श्रौर-श्रितयामास विस्मितः ॥ प्रपंचः पंचवाणस्य । गेयस्य च वचोऽतिगः ॥ ६ ॥ यद् द्वि-
 तीयामियं हत्वा । जोगश्रमविजागिनीं ॥ एवमैकैव सहते । कामं कामविस्वनां ॥ ७ ॥
 इत्थमुत्कटकंदर्पा । किं न नाम ज्ञवेदियं ॥ बाल्येऽप्यनल्पचापल्या । सा हि दुष्टा स्व-
 सा मम ॥ ८ ॥ अथवा संशयोन्माथी । वीरोऽभ्यर्णोऽस्त्युपागतः ॥ ततस्तमन्निगढामि । पृ-
 ष्ठामि च यदृढया ॥ ९ ॥ अन्धेत्येति धिया पृष्ठन् । प्रब्रन्नं मनसैत्र मां ॥ प्रश्रं लोकोपका-
 राय । कारितो गिर्मयं मया ॥ १० ॥ तदेव विषयग्रामो । निःसीमः परिज्ञाव्यतां ॥ नागरां अपि
 रगेण । यत्र वास्तव्यतां दधुः ॥ ११ ॥ छुरितः कपिकञ्चूव । पुरुषो विषयेढ्या ॥ रतिं न
 लज्जते क्वापि । ज्वनोपवनेष्वपि ॥ १२ ॥ यः संज्ञेगेन निष्णातः । कामतृष्णां चिकित्सति
 ॥ स त्रिदोषज्जवं दुःखं । सर्पिषा संजिह्वीर्यति ॥ १३ ॥ लीलयैव गुणग्राम-सुदशो मकरध्व-
 जः ॥ जस्मीकरोति सहसा । कुशानुशिव काननं ॥ १४ ॥ न स संज्ञो न तंचत्रं । गुर्वोक्षापि
 न सा क्वचित् ॥ पंचेषुविषदोयोद्या । लहरी येन शाम्यति ॥ १५ ॥ अहो मोहमयं नवंयं ।
 कामिनीनयनांजनं ॥ इच्छ विपर्ययज्ञानं । येनोदेति पदे पदे ॥ १६ ॥

अंगनानाममी केशान् । बर्हान् जानन्ति बर्हिणां ॥ नेत्रे सरोरुहपत्रे । कपोलौ काम-
 दर्पणौ ॥ १७ ॥ अधरं विडुमं वक्त्रं । पार्वणं रोहिणीपतिं ॥ पयोधरौ सुधाकुञ्जौ । करौ क-
 ल्पदुपल्लवौ ॥ १८ ॥ नाभिं चेतोभुवो वार्षी । जघनं सिंधुसैकतं ॥ ऊरू च कदलीस्तंजौ ।
 चरणौ च कुशेशयौ ॥ १९ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ एवं वामदृशामंग-मनंगाशयविह्वलाः ॥ मां-
 सास्थिमयमप्येत-त्कामिनो मन्वन्तेऽन्यथा ॥ २० ॥ परिणाममहादुःखं । दुःखमूलमिदं ज-
 नाः ॥ सुखं वैपयिकं तन्मा । सुखं जानीत जातुचित् ॥ २१ ॥ वीतशंकमनातंक-सात्यंति-
 कमथाऽव्ययं ॥ एकांतिकमनंतं य-त्सुखं जानीत तत्सुखं ॥ २२ ॥ पयोसुचि जगत्राथे । वा-
 कसुथामिति वर्षति ॥ आसीद्व्याख्यासदःकेत्रं । सद्यः संवेगशाब्दुखं ॥ २३ ॥ देशनामृत-
 मापीय । शान्तमोहमहाविषः ॥ सोऽपि स्वामिसुहस्तेन । स्तेनः प्रव्रजितस्तदा ॥ २४ ॥

अथ सानंदमुद्याय । संमीलत्करकुञ्जला ॥ प्रभुं विज्ञपयामास । समयज्ञा मृगावती ॥
 ॥ २५ ॥ त्वयैव कल्पिता स्वामिन् । देशनाद्य यया त्वहं ॥ सुधासर्थाभिणीचक्रे । चक्रोर्या
 इव चंद्रिका ॥ २७ ॥ तन्मालेवेशमापृष्य । दूरमुच्चित्रमत्सरा ॥ जिनेश प्रव्रजिष्यामि । तव

पादान्तिकेऽधुना ॥ ३७ ॥ तीर्थनाथस्ततोऽवादी-त्रिजानेनान्मनोरथान् ॥ समर्थयेशास्त्वं मा-
 स्म । विलंबेथाः पतिव्रते ॥ ३९ ॥ मृगावती ततश्चङ् । चंरुप्रद्योतभूपतिं ॥ उपेत्याऽनाकुलं
 रम्य । सप्रथयमन्नापत ॥ ३० ॥ यत्तवास्याग्निदापस्य । जातास्मि प्रतिकूलिकी ॥ आत्मा-
 नुकूलमेवैत-जानीशास्त्वं जनाधिप ॥ ३१ ॥ अगवद्धनांभोज-किंजल्कान् कल्कहारिणः
 ॥ उपदेशानिमान् राजन् । कदाचिन्मास्म विस्मरः ॥ ३२ ॥ इदानीमनुमन्यस्व । संयमग्र-
 दणाय मां ॥ यः स्वर्गमपवर्गं च । मार्गोऽयमुपतिष्ठते ॥ ३३ ॥ विवेकोक्तिप्रित्युक्तः । पर्य-
 त्प्रत्यक्षया तथा ॥ अपत्रपिण्णुर्धात्रीश-स्तां तश्चेत्यनुमन्यत ॥ ३४ ॥ आयतिज्ञा ततो राज्ञी
 । प्रद्योतपृश्निवीभुजः ॥ अश्रोदयनमुत्संगे । निचिक्रेप तनुरुहं ॥ ३५ ॥ दत्त्वा दानानि दीनि-
 ज्यः । प्रवर्त्य च महोत्सवं ॥ प्रभ्रुपादांतिके प्रीता । प्रपेदे साथ संयमं ॥ ३६ ॥ तां गृहीत-
 व्रतां वीक्ष्य । प्रियाः प्रद्योतभ्रूभुजः ॥ अष्टागारवतीमुख्याः । संगत्यागं वितेनिरे ॥ ३७ ॥
 प्रभ्रुकथो जिनाञ्जयर्णे । चौरः प्रव्रजितः पुरा ॥ स बोधयितुमेकोनां । चौरपंचशतीं ययौ ॥
 ॥ ३८ ॥ आख्याय विपयोच्छेदां । देशनां प्रभुनिर्भितां ॥ जागृन्नाग्यः स वैराग्यं । तेषामप्यु-

दमीलयत् ॥ ३ए ॥ ततस्तेऽपि समस्तेऽपि । योषित्सौख्यपराङ्मुखाः ॥ उन्मीलन्नावनास्मे-
र-सुररीचक्रिरे व्रतं ॥ ४० ॥ तथा स्त्रिया तथा जोगा-त्पापपात्रियमर्जितं ॥ यथा नरकमा-
र्गेऽपि । नैव तस्यास्तुटिष्यति ॥ ४१ ॥

अथ प्रदातुमरेत्ते । शिहां दीक्षामिव स्वयं ॥ सुधावीचिसुचा वाचा । मृगावत्यै जि-
नोत्तमः ॥ ४२ ॥ कडयाणि ज्ञाविकडयाणः । कश्चिद्देव विपश्चितां ॥ कुर्यान्मनोरथानेतान् ।
दत्तते विरलः पुनः ॥ ४३ ॥ दुर्लेप्तः संयमो लेप्ते । तरवया ज्ञाततत्वया ॥ तन्नित्यमप्रमत्ता-
पि । कडपोऽयमिति शिद्वयते ॥ ४४ ॥ प्रयतेश्चास्तथा ज्ञेइ । यथा ज्ञेइण युज्यसे ॥ प्रप्र-
ज्याह्लेशमप्येनं । मन्येश्चा व्यर्थमन्यथा ॥ ४५ ॥ केवलेनापि शीलिन । दुर्लेप्तं लब्धवत्यसि ॥
संयमेनामुता किंतु । त्रैलोक्यमपि जेष्यसि ॥ ४६ ॥ ततो ज्ञाने क्रियायां च । प्रवर्त्तेश्चाः
प्रयत्नतः ॥ सदैव ह्ययमेतद्धि । विद्धि सिद्धिनिबंधनं ॥ ४७ ॥ प्रमादमादरान्मुक्त्या । तत्वसर्व-
स्वदृश्वरि ॥ ज्ञानदर्शनचारित्रि । आयुष्मति मतिं कुरु ॥ ४८ ॥ तत्रेति प्रतिपेदाना । शिहां
सर्वविदा तदा ॥ असौ चंदनवालायाः । प्रवर्त्तिन्त्याः समर्पिता ॥ ४९ ॥ सा जिनेशोपदेश

तं । कुर्वती सर्वतो हृदि ॥ तद्व्यासे कृताभ्यासं । प्रसादयति सादरं ॥ ५० ॥ अनन्यसद-
 शोऽन्यत्र । जगाम जगवानपि ॥ जिनेशस्त्वंशुमालीव । नैकत्र कुरुते स्थितिं ॥ ५१ ॥ चं-
 डप्रद्योतन्नूपालः । पालयन् स्वं प्रतिश्रुतं ॥ पुनः सस्थापयामास । पुर्यासुदयनं नृपं ॥ ५२ ॥
 नवं राजानमापृथय । समुत्सुकपरिहृदः ॥ ततोऽवंतीमवंतीशः । क्रमशः प्राणिशत्पुरीं ॥ ५३ ॥
 अथ गमितसमस्तप्रत्यनीकांधकारो । मतिविभ्रवगन्नस्तियोतितन्यायमार्गः ॥ उदयसुदयनो-
 ऽयं नव्यमासाद्य सद्यो । रविरिव भुवि तेजो निःसमानस्ततान ॥ ५४ ॥ इति मलधारिश्री-
 देवप्रज्ञसूरिविरचिते श्रीमृगावतीचरित्रे तृतीयो विश्रामः ॥

॥ अथ यतुर्थो विश्रामः प्रारभ्यते ॥

अथ वत्सेश्वरो वत्स्यान् । प्रशशासोत्रशासनः ॥ परं निरंतरं मातु-रस्मार्पीन्मातृवत्स-
 लः ॥ १ ॥ रिक्तं प्रणामसंपृक्तै-र्मर्तुश्ररणरेणुभिः ॥ जालस्थलं महीपालः । समालिन्यमम-
 न्यत ॥ २ ॥ प्रजयोपास्यमानोऽपि । जनन्याः पर्युपासनं ॥ विनासौ सततं तेन । राज्येना-
 पि न पिप्रिये ॥ ३ ॥ उत्तानमानसं प्रेक्ष्य । प्रेक्षावानथ पार्थिवं ॥ तं नुनोद विनोदेषु । मं-

त्री यौगंधरायणः ॥ ४ ॥ ततः कदाचिन्मत्तेन-मन्त्रमूपतिविभ्रमं ॥ सोऽधिरूढः श्रियं दध्रे ।
 निबिमौजा बिमौजसः ॥ ५ ॥ कदाचिच्चतुरं जात्यं । सोऽतिरेकानुरंगमं ॥ अशिक्षयद्गतीश्वि-
 त्नाः । शालिहोत्रविचक्षणः ॥ ६ ॥ स्वसवित्रीचरित्राणां । स प्रबंधैः स्वयं कृतैः ॥ चक्रे घो-
 षवतीपाणिः । कदाचिदुपवीणनं ॥ ७ ॥ गत्वा वनेभ्यो वन्येभ्यो । मत्तानपि कदाचन ॥ व-
 श्यान् घोषवतीनादात् । स कृत्वा पुरमानयत् ॥ ८ ॥ एवं वशीकृताऽनेक-मत्तानेकपसंह-
 तिः ॥ भ्रूयसीर्गमयामास । स वासवसमः समाः ॥ ९ ॥ अर्वतीऽनुरन्येद्यु-मार्गसागरमा-
 रुतिः ॥ लोहजंघाह्वयो दूत-स्तमागत्येत्यज्ञापत् ॥ १० ॥ राजन् प्रभुरवंतीनां । त्वामाह स्ने-
 हनिर्भरः ॥ सगर्वाः सर्वदेवेभ्यः । संपद्यंतामवंतयः ॥ ११ ॥ कृताश्रनेत्रनिर्माणो । भ्रूयाडि-
 ज्ञयिनीजनः ॥ त्वदीयदर्शनेनास्तु । चिरान्नः पारणं दृशोः ॥ १२ ॥ वत्सा वासवदत्ता मे ।
 समेत्याध्याप्यतामिह ॥ अदृष्टपूर्वगंधर्व-कलासर्वस्वमंजसा ॥ १३ ॥ इत्युक्तिवंतं तं दूत-मवा-
 दीन्मेदिनीपतिः ॥ प्रजाते प्रथयिष्यामः । सकर्णं तव निर्णयं ॥ १४ ॥ इत्यादिदृश्य तसुर्वीशः
 । प्रपेदे मंत्रिमंडपं ॥ मंत्रिणे कथयामास । तच्चावंतीशत्राचिकं ॥ १५ ॥ उवाच सचिवोत्तं-

स-स्ततो यौगंधरायणः ॥ वयं विप्रकृतास्तेन । स चास्मान्निरेकधा ॥ १६ ॥ तदस्माक-
मय देव । देवानामिव दुर्मदः ॥ सदैवाऽकृत्रिमः शत्रु-विधुंतुद इवाधिकं ॥ १७ ॥ पुरा नो
दुःखदं कर्म । यदेनेन सुरात्मना ॥ चक्रे तदलमालप्य । किं च देवोऽपि वेत्ति तत् ॥ १८ ॥
तन्नाथ विद्विषस्तस्य । गृहे गंतु न युज्यते ॥ किं तु राजसुतात्रैव । कलामध्येतुमेतु सा । १९ ॥
तदाकलय्य राजापि । वचस्तस्य वचस्विनः ॥ सहेलं लोहजंघाय । प्रातः प्रत्युत्तरं ददौ
॥ २० ॥ सा पार्श्वेन शिक्वांश्रं । शिष्या नः प्रेष्यतामिह ॥ विनयो विनयोदिति । गुर्वतिक-
मिति क्रमः ॥ २१ ॥ इति लब्धोत्तरो दूतः । प्रद्योताय महीभुजे ॥ गत्वा निवेदयामास ।
यथादृष्ट यथाश्रुत ॥ २२ ॥ अथ वासवदेत्तेति । मधुरामकरावली ॥ मुहुर्वत्साधिपो ध्याय-
न् । प्रसादं वरमासदत् ॥ २३ ॥ परेद्युर्विपिनोद्देशा-द्वेगादेत्य वनेचरः ॥ विनयावनतः क-
श्चि-द्वत्सराज व्यजिज्ञपत् ॥ २४ ॥ तव सीमांतकांतार-पर्यंते पर्यटन्न प्रज्ञो ॥ वन्योऽस्ति
निजशौनैर्य-निजिताशागजो गजः ॥ २५ ॥ संवर्भितेन महता । ततः सैन्येन दुर्धरः ॥ व-
नं वनेचराख्यात-वल्मना निर्ययौ नृपः ॥ २६ ॥ देशे दवीयसि क्वापि । व्यवस्थाप्य विरू-

श्रिणी ॥ दधद्धोषवतीमिकां । सोऽचलत्करिणौतिकं ॥ ३७ ॥

मृगाव०

॥ ८० ॥

अथाग्नेभूतमालोक्य । कुंजरं राजकुंजरः ॥ करेण कीणमादाय । मंजु वीणामवीवद-
त् ॥ ३८ ॥ विपंचीनादपीयूष—अबालुमनसो मृगाः ॥ अखंडमंडलीत्रिदशः । परितस्तं सिषेवि-
रे ॥ ३९ ॥ अवेद्धत्तस्य वद्धक्या । यदा कर्णाध्वनि ध्वनिः ॥ योगीइ इव नागैः । स्तिमि-
तांगस्तदाऽन्नवत् ॥ ४० ॥ कूणिताहमविक्षिप्त—कर्णतालमनाकुलं ॥ एत्य राज्ञौतिके तस्थौ ।
भुवि न्यस्तकरः करी ॥ ४१ ॥ तन्नावस्थे ततस्तस्मिन् । ऋशं रत्नसनिर्जरः ॥ स वीणां वा-
दयामास । सकलो निष्कलस्वनं ॥ ४२ ॥ निःशेषविषयत्यागी । भूतग्रामश्वराचरः ॥ तदे-
काग्रः समग्नोऽपि । जज्ञे वाचंयमस्तदा ॥ ४३ ॥ सोऽपि इत्तसुधावादे । नोदे निर्मग्नमानसः
॥ न वेद क्वास्मि कोऽस्मीति । योगीव ध्याननिश्चलः ॥ ४४ ॥ निर्यौतिस्म ततोऽकस्मा-
त्सिंधुरोदरकोटरात् ॥ ऋटाः शस्त्रस्फुटाः क्षिप्रं । बिलादिव मद्द्वेरागाः ॥ ४५ ॥ अहो गृहीत
गृहीत । जीवग्राहमर्मुं नृपं ॥ मास्म यासीदिति क्रूरा—स्ते जजलपुः परस्परं ॥ ४६ ॥ वद्ध-
कीसद्धकीसांइ—रसलालसमानसः ॥ सुप्तैर्निकटीभूय । रुद्धे राजकुंजरः ॥ ४७ ॥ का-

कोलैरिव तैः पापै-निरुद्धः शास्त्रकर्मठैः ॥ राजहसः स मीमांसा-मिति चेतसि निर्ममे ॥
 ॥ ४० ॥ नाय दंतावलः सत्यः । किंतु यंत्रमयः स्फुटं ॥ तद्विदं विदधे कूटं । मम बंधाय
 केनचित् ॥ ४१ ॥ एवं विपंचीव्यापार-पारवश्यमुपेयिवान् ॥ बलेन ही गृहीतोऽस्मि । धि-
 र्माभिन्नमनायुधं ॥ ४२ ॥ आपदामापतंतीना-माकर्षणकरं परं ॥ दुर्व्यसनं समाख्यातं ।
 विद्वन्निर्महीमन्त्रे ॥ ४३ ॥ महेन्द्रबंधव्यसन-द्वारमासाद्य मेऽद्य तत् ॥ समागता विपत्प्रौ-
 ढा । या तरीतुं न पार्यते ॥ ४४ ॥ याप्यापत्तरणोपाया । सापि दूरे विरूथिनी ॥ सेयमपा-
 राकूपार-पेतुषः पोतविच्युतिः ॥ ४५ ॥ इति मिमांसमानोऽसौ । वत्सानां परमेश्वरः ॥ उ-
 त्पाद्य सुन्नटैर्नीतः । पुरः प्रद्योतन्नूपतेः ॥ ४६ ॥ अवदातानुसारेण । प्रद्योतः पारितोषिकं ॥
 वितीर्य तेषामादेशं । गमनाय समादिशन् ॥ ४७ ॥ कौशांबीशमवंतीशः । संन्नाव्य स्निग्ध-
 या दृशा ॥ निजसिंहासनस्यार्द्धे । गौरवेण न्यवीविशत् ॥ ४८ ॥ आलपच्च महीपालं । महा-
 वाहो कलाबुधे ॥ अमीन्निश्चलितोऽस्मीति । मास्मांतर्मनसः कृप्राः ॥ ४९ ॥

गर्जेज्ञश्च नरेज्ञश्च । सुवंश्याः सत्त्ववृत्तयः ॥ सत्कारायैव बद्धयंते । बलतोऽपि निजाश्रि-

निः ॥ ५० ॥ सदृक्कानिधुनिः संतो । न्नवाहृकान् प्रचक्षते ॥ निःपीफिता अपि मुहु-मार्धुर्यं
 न त्यजंति ये ॥ ५१ ॥ तेहि सर्वत्र सत्कारं । लभंते गुणसौरभ्रात् ॥ विन्यस्यंते शिरस्येव । कु-
 सुमानि मनीषिनिः ॥ ५२ ॥ तदेतस्यापराधस्य । कौशांबीश त्वमीशिषे ॥ चंशे नन्नश्च
 न्नूमिं च । समं विलभते न किं ॥ ५३ ॥ बालगोपालयोरेश । लक्ष्मीरायतने यथा ॥ सम-
 स्तापि तत्रा वत्स । वत्सेश्वर तवाप्यसौ ॥ ५४ ॥ तवोपयोगिनी ह्येया । सफलीन्नवति स्फु-
 टं ॥ नृपकारैकसारं मे । तद्यच्चो मंतुमर्हसि ॥ ५५ ॥ समानीय तदानीं त्वां । ममैवोत्संग-
 संगितां ॥ स्वयं देव्या मृगावत्या ॥ तातीयांकः सुतः कृतः ॥ ५६ ॥ जलाशयात्ने कंठांता-
 स्वयि मे प्रार्थनागवी ॥ प्रत्यादेशन्नयाहृत्स । वितनोति गतागतं ॥ ५७ ॥ संभ्रावयसि चेदा-
 नीं । प्रतिषेधाऽन्नयाहृरैः ॥ तदेषा चरति स्वैरं । त्वदीयश्रुतिगोचरे ॥ ५८ ॥ अथ वत्सेश्वरो-
 ऽजल्प-त्ससौष्टवमनिष्ठुरं ॥ मम वः सांत्वनान्नष्टो । हृद्यग्रहपरान्नवः ॥ ५९ ॥ पितृकर्तृक-
 वात्सल्यया-च्चित्तं क्रीतमशंकितं ॥ कार्यं मद्भेतुके क्वापि । ममादिश नरेश्वर ॥ ६० ॥ सत्यु-
 पादानसामर्थ्ये । तत्कार्यकरणकमः ॥ धात्रीधव तवादिष्टं । को नाम कुरुतेऽन्यथा ॥ ६१ ॥

उवाच चंरुप्रद्योतः । कुलोद्योत निशम्यतां ॥ अस्ति वासवदत्तेति । पुत्री मे गोत्रजीवि-
 तं ॥ ६२ ॥ आराधितेन दत्तेयं । वासेवेन सुता मम ॥ ततो वासवदत्तेति । मयाऽस्या ना-
 म निर्ममे ॥ ६३ ॥ श्रीनिर्विशेषाऽशेषांगा-मेतां निर्मितवानपि ॥ वेधा बभूव दुर्मेधा । व्यं-
 गयन्नेकया दृशा ॥ ६४ ॥ एकेन सौरभ्रेणेव । नयनेन विना कृता । कर्णिकारस्य साधर्म्यं ।
 विन्नरामस मे सुता ॥ ६५ ॥ तदेवंलांघनामेनां । को नाम परिणेष्यति ॥ इयं मामन्वहं हं-
 त । चिंता जागरयत्यलं ॥ ६६ ॥ कलाशिक्षासु दक्षत्व-मस्याः केवलमीक्ष्यते ॥ तत्सुधीञ्जि-
 रूपाध्यायै-रेनामध्यापयाम्यहं ॥ ६७ ॥ कला संप्रति गांधर्वी । निःशेषाऽप्यवशिष्यते ॥ ६८-
 हितुर्मे तदेतस्या-स्त्वमाचार्यकमाचर ॥ ६९ ॥ विवस्वानेव तेजस्वी । वायुरेव महाबलः ॥
 अंभोविरेव गन्धीर-स्त्वमैवैकोऽसि वैलकः ॥ ७० ॥ अध्यापयेथाः किंत्वेतां । प्रतिसीरातिरो-
 दितः ॥ यैनया निजदोषेण । मनागपि न लज्जते ॥ ७१ ॥ कठे च धोषवत्यां च । द्वयेऽपि त्वं
 प्रगल्भसे ॥ उन्नयस्यापि चैतस्य । पात्रं पुत्रीयमस्तु मे ॥ ७२ ॥ तत्तथेति प्रपेदाने । शता-
 नीकतनूरुहे ॥ गंधर्वशालामुर्वीशः । स ततो निरमीमयत् ॥ ७३ ॥ वत्सराजः सुखं तस्थौ ।

तस्यां प्रद्योतन्नूपवत् ॥ अवाप नांगरक्षेभ्यः । स्वदेशगमनं पुनः ॥ ७३ ॥

कुचे वासवदत्तापि । पृथिवीपतिनाप्यथ ॥ वत्से तव कलाचार्यः । सर्ववित्समपद्यत ॥
॥ ७४ ॥ न गीते लब्धसौभाग्य-स्तत्परः सोऽपि तुंवरुः ॥ न चापि वल्लकीनादे । नारदोऽ-
पि विशारदः ॥ ७५ ॥ प्रतिगात्रं स्फुरच्चित्र-श्वित्रपंककलंकितः ॥ किंतु सोऽस्ति ततोऽधीष्व
। पटांतर्धानवर्चिनी ॥ ७६ ॥ चापड्यात्पटमुत्पाद्य । त्वं चैदालोकयिष्यसि ॥ तव पुत्रि दुंर-
तोऽय-मामयः संक्रमिष्यति ॥ ७७ ॥ प्रद्योतेन ततः सर्वं । तथेति प्रतिपेडुषी ॥ कलां ग्राह-
यितुं तस्य । संभ्रमेण सुतार्पिता ॥ ७८ ॥ यथा गानं तथा तानं । यथा रागं तथा स्वरं ॥
यथा मूर्धितमेतस्या । वत्सराजः समादिशत् ॥ ७९ ॥ अचिरैव गंधर्व-कलायाः पारदृश्व-
रीं ॥ तां वीक्ष्य मैत्रेय वत्सेशः । स्वस्मादपि सुमेधसं ॥ ८० ॥ अयं ध्वनिरियं प्रज्ञा । त्वया-
ऽस्याश्चेदसृज्यत ॥ अकारि तत्किमेकाकी-त्युपालब्ध स वेधसं ॥ ८१ ॥ तां कलां पश्यत-
स्तस्याः । स्मृत्वा राज्ञश्च तद्वचः ॥ उन्मीलंति निमीलंति । वत्सेशस्य मनोरथाः ॥ ८२ ॥
अथास्याः श्रवणद्वारे । प्रविश्योदयनश्वरः ॥ जहार चौरवच्चित्रं । राजन्वत्यामपि कितौ ॥

॥ ७३ ॥ हतचित्ततयाऽन्यंतं । तस्य वीक्षणकांक्षिणी ॥ सातिविस्वरमध्यैष्ट । नष्टे स्यात्किं
न चेतसि ॥ ७४ ॥ स विस्वरमधीयाना-मेनां चुक्रोश कोपतः ॥ आः काणे सर्वशून्यासि ।
यत् शिक्षा कुरुष्वेऽन्यथा ॥ ७५ ॥ सा साक्षेपमधिक्रिप्सा । चुकोप च जजडप च ॥ आः कुष्टिन्
निष्ठुरालापा-न्नात्मानं वेत्सि कुत्सित ॥ ७६ ॥

वत्सराजस्ततो दध्यौ । कथं कुटीति ज्ञापते ॥ ज्ञातं यादृगहं कुष्टी । काण्येयमपि ता-
दृशी ॥ ७७ ॥ ऊटित्येव पटीं यात्र-इयमुत्क्षिप्य वीक्षते ॥ तावद्दर्शं तां फुल्ल-नेत्रनीलो-
त्पलवर्षीं ॥ ७८ ॥ तामुघ्रीक्ष्य विशालाक्षीं । स न्रूम्यर्को व्यतर्कयत् ॥ किं रतिः किमियं
लक्ष्मीः । किं शची किं नु रोहिणी ॥ ७९ ॥ अत्यर्थमर्थये नेत्रे । दुतमुत्क्षिप्य पद्ममणी ॥
एतस्या रूपपीयूषं । पिवतं निन्नृतं युवां ॥ ८० ॥ अस्याः काणत्वमाकर्ण्य । मनस्त्वमासी-
त्कूणिनं ॥ न्रवान्निलापकञ्जोलैः । संप्रत्यस्यां प्रसृत्वरं ॥ ८१ ॥ प्रद्योतजापि तं वीक्ष्य । चि-
तयामास विस्मिता ॥ आदिष्टमन्यथा पित्रा । चक्षुर्न्यामन्यदीक्ष्यते ॥ ८२ ॥ वेधसा रजसे-
नास्य । कायात्सायोपजीवनात् ॥ नूनं निर्भिमिरे चंड-महेंडमदनादयः ॥ ८३ ॥ सैव चू-

मामणिः स्त्रीणां । पुष्पास्त्रः शस्त्रवांस्तया ॥ तयोदग्रं तपस्तप्तं । या प्रियाऽस्य न्नविष्यति ॥
 ॥ ए४ ॥ सम भूयादयं प्रेयान् । नेयमिच्छापि मेऽर्हति ॥ दरिद्रः किमु कल्पदु-मिच्छन्नप्यधि-
 गच्छति ॥ ए५ ॥

नाऽस्यांकंपंकेजे हंसी । मां तातोऽपि चिकीर्षति ॥ कुष्ठीति व्यपदेशेन । कुतोऽसौ नि-
 हुतेऽन्यथा ॥ ए६ ॥ अन्योऽन्यालोकनोद्भूत-तदेकध्यानयोस्तयोः ॥ आगात्कांचनमालेति । उ-
 राजपुत्र्याः प्रिया सखी ॥ ए७ ॥ तौ विलोक्य तत्रावस्थौ । सा निश्चक्य विचक्षणा ॥ उ-
 दन्नूनमन्योऽन्य-मनयोः प्रेम निर्भरं ॥ ए८ ॥ सलज्जौ प्रेमयुक्तौ च । तौ विदित्वा च साऽव-
 दत् ॥ अहो वां किमियं लज्जा । किं वाऽकारस्य गूहनं ॥ ए९ ॥ इदं गुह्यमगुह्यं वा । परे न
 पुनरात्मनि ॥ अनिहुतव्यं गोप्याह-मात्मैव युवयोः पुनः ॥ १०० ॥ ममोपयाचितैरेव । जज्ञे
 वां प्रेमसंक्रमः ॥ योग्योऽयं युवयोर्जीया-योगो विष्णुश्रियोरिव ॥ १ ॥ तद्विद्धं विदितप्रे-
 म्णो-स्तयोः कांचनमालया ॥ सुखोत्कर्षेण कौमारो-चितानि दिवसान्ययुः ॥ ११ ॥ अश्रोदय-
 नमाहूय । चंनप्रद्योतन्नूपतिः ॥ निवेश्यार्धार्धसने प्रीत्या । सगौरवमवोचत ॥ १ ॥ इहास्ति ह-

स्तिरत्नं मे । नाम्नाऽनिलगिर्बिंबी ॥ यद्भर्जितजितो मन्ये । दिवमैरात्रणो ययौ ॥ ४ ॥ एत-
दीयमदासार—सारिणीवारिसेकतः ॥ इयं मदीयराज्यश्री-वह्निः पञ्चविताधिकं ॥ ५ ॥
अकस्मोदेव पूर्वद्यु-रुहामोहमराकृतिः ॥ स स्वालानमहास्तंभं । बभ्रंजांभोजनालवत् ॥
॥ ६ ॥ सिताकुशविहसैक-हस्ता हस्तिपकास्ततः ॥ तमानुपूर्व्या सर्वेऽपि । ऊर्गित्यारुरुहु-
मुहुः ॥ ७ ॥ अलड्यासनसंबधा-स्तेनाऽह्नाय विधूनिताः ॥ यंत्रकृप्ता स्वाश्रमानः । पेतुस्ते
दूरतः क्वितौ ॥ ८ ॥ हतोऽपि प्रसन्नं वीरै-र्दुतमारान्जिरारिकैः ॥ अवंतीमुपपडुञ्चव । सिंधुरः
स मदीदुः ॥ ९ ॥ सर्वैः सर्वप्रकारेण । प्रतिकारपुरस्सरैः ॥ न व्यावर्त्तयितुं चक्रे । लक्षसं-
ख्यैरुपक्रमैः ॥ १० ॥ सपण्यां विपणिश्रेणि-सुदनां सौधपद्धतिं ॥ काननं कमनीयं च । द-
लयामास स कृणात् ॥ ११ ॥ परमौजस्विगर्जांनि-र्महेजानपि ज्ञापयन् ॥ विंधोपांतव-
नांतानां । स स्मरन् निर्ययौ पुरात् ॥ १२ ॥ व्यावर्त्तितो यदा नैयः । कृतैरौपयिकैरपि ॥ नि-
राशमनसः काम । प्रत्यावृत्तास्ततो वयं ॥ १३ ॥ मदीयो राजवर्गस्तु । निस्तुपस्नेहमोहिनः
॥ कुर्वन् पटूनि चाटूनि । तमद्याप्यनुवर्त्तते ॥ १४ ॥

एतस्य हस्तिमच्छस्य । मल्लीशुभ्रगुणस्पृशः ॥ वियोगजनितोद्वेगै-रस्मान्निर्धैर्यमुश्रितं
 ॥ १५ ॥ विनाऽनेन निरालंबं । राज्यं मन्यामहे वयं ॥ प्रासादोऽपि पतत्येव । मूलस्तंभं वि-
 ना क्तितौ ॥ १६ ॥ प्रत्यमात्यं प्रतिप्राहं । प्रतिस्त्रि प्रतिपूरुहं ॥ तस्य व्यावर्त्तनोपायान् । पृ-
 ष्ठाभिस्म समुत्सुकः ॥ १७ ॥ सर्वेषां परमत्राणै । राजन् नौजस्विनां मतिः ॥ किं खद्योता-
 दयो ज्ञेसुं । तमिह नैशमीशते ॥ १८ ॥ किं चाऽन्नयकुमाराख्यो । मंत्री श्रेणिकन्नूपतेः ॥
 बलबलाभ्यामस्मान्नि-रिहानीतोऽस्ति संप्रति ॥ १९ ॥ अतीवतीव्रप्रतिज्ञो । निःकारेऽप्युप-
 कारवान् ॥ सोऽपि सेवागतोऽस्मान्नि-रेनसर्थमपृथयत ॥ २० ॥ ततो विमृश्य तेनोक्त-मबंध-
 तीश निशम्यतां ॥ राजात्र वत्सराजोऽस्ति । युष्मन्मूर्त्यंतरं हि यः ॥ २१ ॥ सोऽस्य दंताव-
 लस्योत्रे । विदध्यादुपवीणनं ॥ नादानुगः स्वयमयं । येनालानाय नीयते ॥ २२ ॥ गदेऽस्मि-
 न्नगदंकारं । तस्यामत्यर्थमश्रुथे ॥ वीणानादविनोदेन । वनादानय दंतिनं ॥ २३ ॥
 तेनेति प्रणयात्प्रोक्तः । परोपकृतिलंपटः ॥ ऊचे वत्सेश्वरो राजन् । विधातास्मि तव
 प्रियं ॥ २४ ॥ किंतु न्नद्वतीपृष्ठ-मधिष्ठाय मया समं ॥ विज्ञा वासवदत्तापि । विधत्तामुप-

वीणनं ॥ १५ ॥ तत्रैत्युज्जायिनीनाम् । प्रतिश्रुत्य बहुश्रुतः ॥ वत्सां वासवदत्तां च । प्रजि-
 धाय सहामुना ॥ १६ ॥ अथेश्वरस्य कौशांब्याः । प्रस्थानसमये तदा ॥ पुमान्नलगिरिः पा-
 र्श्वो-दुत्सुकः कोऽप्युपाययौ ॥ १७ ॥ सोऽय व्यहृषयद्वाजन् । गजोऽयं मददुर्धरः ॥ वप्रके-
 लिनं वने नद्या-स्तीरेषु तनुतेऽधुना ॥ १८ ॥ दृशापि हि महामात्य-प्रभृतीन् मदसंभृतः ॥
 कुस्वामीव गतापेक्षो । नेक्षते राज्यसेवकान् ॥ १९ ॥ प्रद्योतेन ततस्तस्मिन् । विष्टे मार्गे
 गजंप्रति ॥ वशारूढोऽचलद्वत्स-राजो राजसुतान्वितः ॥ २० ॥ क्रमात्तं देशमासाद्य । राजा
 राजन्यजापि च ॥ गीतस्याऽनवगीतस्य । रहस्यं तनुतस्तदा ॥ २१ ॥

अवीवदच्च प्रावीण्या-धीणामुदयनस्तथा ॥ यथा स तस्याबुधोऽपि । प्रावोत्कीर्णं इव
 द्विपः ॥ २२ ॥ अयस्कात इवानदी । घोषो घोषवतीन्नवः ॥ अयस्पिण्डमिवाकर्ष-त्तं वारण-
 शिरोमणिं ॥ २३ ॥ उल्लंघ्य दूरमध्वानं । विपंचोध्वनिनाऽमुना ॥ पोतः सुपवनेनेव । स्वां-
 पुरीमाययौ गजः ॥ २४ ॥ उच्छेद्धद्वज्जकीनाद-नव्यांकुशवशंवदः ॥ एत्य स्तंजमवष्टंज । त-
 स्मै स्वस्थः स कुंजरः ॥ २५ ॥ उद्धामगुणपुण्यश्री-वसंतोऽथ वसंतकः ॥ जज्ञ्वत्या महा-

मात्रो । वत्सराजं व्यजिज्ञपत् । ३६ । धात्रीधव तवालापैः । कलापैरिव केकिनः ॥ अतिचित्रै-
 रतिस्त्रिगुहै-रधमर्णोऽस्मि निर्मितः ॥ ३७ ॥ द्विश्यहोरात्रमितस्य । जनस्यास्य कदाचन ॥ व्या-
 पार्यास्तनुले कार्ये । प्राणाः स्वामिन्निमे त्वया ॥ ३८ ॥ स्वस्थानमधुना गंतु-मादेशं देहि
 मे प्रभौ ॥ इति वत्सेशमापृच्छ । स्वावासेऽगाद्दसंतकः ॥ ४० ॥ तस्यां गंधर्वशालायां । यु-
 क्तिगुप्तिगृहे स्थितः ॥ सप्रेम वत्सराजोऽपि । राजपुत्रीमपाठयत् ॥ ४१ ॥ दूरे समस्तमप्य-
 न्य-न्नकैमालापतोऽपि तं ॥ तद्दृश्यनंदप्रद्योत-स्तेन सोऽजनि दुर्मनाः ॥ ४२ ॥
 स दृश्यौ भ्रमरश्यामा । प्रद्योतस्य सुखद्युतिः ॥ अनेनाप्यवदत्तेन । दृश्यतेऽसौ यदी-
 दृशी ॥ ४३ ॥ तन्मन्ये मन्युजननी । वहत्येष विपक्ततां ॥ नीलोत्पलं विना न स्या-न्न्रील-
 ता स्फटिकोपले ॥ ४४ ॥ न मे वासवदत्ताया । अनुरागोऽस्य संमतः ॥ एतेन मम कालेति क-
 श्रितेयं किमन्यथा ॥ ४५ ॥ यावदेतस्य नोदेति । शत्रुजावोचिता मतिः ॥ तावत्केनाप्युपाये-
 न । स्वदेशं प्रति गम्यते ॥ ४६ ॥ तेदं चिंतयन्नेष । जडिपतो राजकन्यया ॥ आश्चर्यमार्यपु-
 त्रेदं । गवाक्षेण निरीक्ष्यतां ॥ ४७ ॥ असौ कुत्रेपो वर्षीयान्न । नन्मत्तो नृत्यति द्विजः ॥ स्वैः-

रं गायति गीतं च । वैपरीत्यमहो विधेः ॥ ४७ ॥ ऊर्ध्वमालोकयन्नावां । कश्चमश्रूणि मुंच-
 ति ॥ गीतनृत्यवदेवापि । काऽप्यस्येन्मत्तता नवा ॥ ४८ ॥ अथ पृथ्वीपतिस्तस्या । वाक्या-
 दालोक्य तं द्विजं ॥ चिंतयामास किमसौ । न स्याद्यौगंधरायणः ॥ ४९ ॥ येनाऽन्नवद्विप-
 त्पंक-मग्न मामस्य पश्यतः ॥ स्वहृदमुबलह्लाष्य-पिच्छलं नेत्रयुग्मकं ॥ ५० ॥ तातवत्सल-
 मालोक्य । चिरकालान्ममाप्यसु ॥ उत्कंठामांसलैः कंठो । बाष्पपूरैरपूर्यत ॥ ५१ ॥ इति चिं-
 तापरं राज्ञि । सोऽग्रजन्माऽग्रतो ययौ ॥ चित्रैकपात्रमेकत्र । दृश्यंते तादृशाः कुतः ॥ ५२ ॥
 प्रविश्य तस्या शालाया-मुत्कवाग्नरनिर्जरः ॥ सोऽकस्माद्दत्सराजस्य । तस्थौ वदंजलिः पुरः
 ॥ ५३ ॥ आनंदान्नयनांनोज-ञ्जुगारमुखनिर्गतैः ॥ अन्धयषिंचद्विवाज्ञोत्तिः । स ऋशं ऋक्ति-
 वद्वरिं ॥ ५४ ॥ नरनाथस्तदालिग्य । वज्राषे बाष्पनिर्जरः ॥ मंत्रीश कुशलं राज्ये । तस्य
 धूः कस्य चार्पिता ॥ ५५ ॥ कश्चमाक्रम्य पंथान-मित्यती भुवमागतः ॥ कथं चात्र प्रविष्टोऽ-
 स्ति । वेष्टितेऽत्र पदातिभिः ॥ ५६ ॥

इति पृष्ठो रहस्याख्यात् । सर्वं यौगंधरायणः ॥ तदा वदीकृतो देव-श्विरेणाऽज्ञायि से-

नया ॥ ५८ ॥ साश्च क्रोधादथाविष्ट । दुष्टनिग्रहकाम्यया ॥ परं देव न कुत्रापि । शत्रुसैन्यमुदै-
 क्त ॥ ५९ ॥ ततः सेनाऽध्यसेना सा । त्वामनासेदुषी प्रज्ञो ॥ लज्जानम्रमुखी रात्रौ । रा-
 जधानीमुपाययौ ॥ ६० ॥ आवेदितेऽत्र वृत्तांतै । तथा वाष्पायमाणया ॥ सर्वास्यामपि कौ-
 शांब्यां । शोकाऽद्वैतमजायत ॥ ६१ ॥ अहं तं मोहं संहृत्य । सेनापतिमज्ञाधिपं ॥ देवेश-
 युज्यते शोको । लोकवन्नावयोरथ ॥ ६२ ॥ तत्त्वं राजधुरं धेहि । येन स्वामिनमानये ॥ वि-
 नीतः सोऽपि सेनानी-स्तश्रेति प्रतिपन्नवान् ॥ ६३ ॥ प्राग्दत्ताः सिद्धपुत्रेण । चित्वातिशय-
 शाखिनीः ॥ आदाय गुटिकाः काश्चि-इत्थ प्रस्थितवानहं ॥ ६४ ॥ स स्मरन्निखिलां
 हृषीं दृष्टवानहं ॥ मत्तो विदितवृत्तांतः । सोऽपि खेदं समासदत् ॥ ६५ ॥ स स्मरन्निखिलां
 युष्म-जोत्रमैत्रीं पुरातनीं ॥ त्वत्कार्ये यत्नवानेव । संकेतं प्रादितो मया ॥ ६६ ॥ आगच्छंतं
 पश्चानेन । वन्सेश्वरनरेश्वरं ॥ ब्रह्माय प्रतिगृहीयाः । संमुखः सपरिच्छदः ॥ ६७ ॥ एवं तमा-
 नसंकेतं । कृत्वात्र दुतमागमं ॥ इह हि ग्रहिलीभूय । प्रतिचत्वरमन्नमं ॥ ६८ ॥ केनाप्यहं
 न लक्ष्येयं । येन ब्राम्ह्यं निर्गलं ॥ कुत्रापि त्वां च पश्येय-मिति ध्यानपरोऽन्नमं ॥ ६९ ॥

त्वामुद्दीक्ष्य विन्नो डुट-पदातिपस्विष्टितं ॥ धैर्यसेतुन्निदोऽज्ज्वन्न । मम नेत्रजलोर्मयः ॥७०॥
ततस्तेतिकमांगंतु-मटशीकारकारणं ॥ तदैव गुटिकामेकां । मुखांतः क्लिप्तवानहं ॥ ७१ ॥
प्रज्जावैज्जवादस्या । देव त्वदपरो जनः ॥ विलोकते न मे रूपं । गृणोति न च मे वचः ॥
॥ ७२ ॥ यथैवाहमिहायातः । केनचिन्न च वीक्षितः ॥ तत्रा देव त्वमागह । संतु वत्साः स-
देत्सवाः ॥ ७३ ॥ अश्रोवातां नृपो वाच-मुवाच सचिवोत्तम ॥ विधुरात्प्रभुमुद्भुं । त्वयि धौ-
रेयता स्थिता ॥ ७४ ॥ उल्लघयामि नो वाचं । शक्तिन्नक्तिमतस्तव ॥ किंत्वियं वत्सराजाय
। वचोयुक्तिर्न रोचते ॥ ७५ ॥ यस्य मे त्वाद्दृशो मत्री । वाचस्पतिविजित्वरः ॥ यस्य मे
दुर्जयानीकः । शतानीको नृपः पिता ॥ ७६ ॥ यस्य मेऽनुपमेयश्री-र्माता देवी मृगावती
॥ पलाय्य तस्य मे यान । मंत्रिराज त्रपाकरं ॥ ७७ ॥ युग्मं ॥ राज्यसर्वस्वमाह्विद्य । प्रद्यो-
तस्य सुतामिमा ॥ पश्यतोऽस्थैवनेतासि । चेन्मां तत्ते मतिर्मतिः ॥७८॥ घनस्नेहा समागत्य ।
यदियं राजपुत्र्यपि ॥ मम राज्यश्रियोऽजस्रं । सपत्नीत्वं चिकीर्षति ॥ ७९ ॥ सखी कांचन-
मालाख्या । तस्या मूर्त्तमनोरथा ॥ ज्वत्सार्थे समांगता । स्वामिनीसहगामिनी ॥ ८० ॥

किंचास्त्यत्र महामात्रो । ऋड्वत्या वसंतकः ॥ सोऽपि निरसीममस्मासु । दाक्षिण्यमनुरु-
 ध्यते ॥ ७१ ॥ ततस्तवोपपायस्य । प्रतापस्येव मे ध्रुवं ॥ अस्त्येष विषयो योग्यः । संस्कार-
 स्येव सन्मणिः ॥ ७२ ॥ ततो ऋड्वतीस्कंध-मधिरुह्य निराधयः ॥ विविधायुधसंनदा । ग-
 ह्यामः सपरिच्छदाः ॥ ७३ ॥ तन्मंत्रिन् पंचरात्रेण । सर्वमश्रं समर्थय ॥ कार्येऽस्मिन् सहका-
 रिणः । संतु नः कुलेदेवताः ॥ ७४ ॥

इत्युक्तः सचिवोत्तंसः । शीघ्रं यातो गृहाह्वहिः ॥ पुनरादृतदृश्यत्व-सुन्मत्तीज्ञावमन्व-
 ऋतू ॥ ७५ ॥ सिंहद्वारमश्रागत्य । सुश्लोकः श्लोकमीदृशं ॥ चंरुप्रथोतभूपस्य । पश्यतः प-
 ठतिस्म सः ॥ ७६ ॥ यदि तां चैव तां चैव । तां चैवायतलोचनां ॥ न हरामि नृपस्यार्थे ।
 नाहं यौगंधरायणः ॥ ७७ ॥ तत्र श्रोत्रातिश्रौ याते । कोपात्पाटलपाटले ॥ नृपश्चिक्षेप सा-
 क्षेप-श्रुषुषी ग्रहिलंप्रति ॥ ७८ ॥ ततः स कपटोन्मत्तो । नृत्यन्नुर्ध्वदमः कितौ ॥ दम्भाप-
 तेर्वीक्ष्यमाणस्य । मूत्रयामास सन्मुखः ॥ ७९ ॥ पूर्वश्लोकं पुनर्गायन् । निर्विलंबदिगंबरः ॥
 तत्र मूत्रार्द्धपंकांके । कोणीपीठे लुलोठ च ॥ ८० ॥ कोऽप्येष वातकी वृद्धो-ऽग्रवायं च पि-

शाचकी ॥ निश्चित्येति तमैः क्रिष्ट । क्षोणीपतिस्वज्ञया ॥ ९१ ॥ मायाऽपस्मारिणा तेन । त-
तो गत्वा वसंतकं ॥ निवेद्योदयनप्रोक्तं । तत्कार्याय प्रवर्तितः ॥ ९२ ॥ कार्यं तन्मुदितः क्र-
तुं-मारेजेऽय वसंतकः ॥ प्रतिपन्नस्य निर्वहि । सावधाना हि साधवः ॥ ९३ ॥ राजवर्गः स-
मग्नोऽपि । व्यपदेशेन केनचित् ॥ नीतस्तेन नयज्ञेन । मद्यदानात्प्रमत्ततां ॥ ९४ ॥ ततो ज-
ड्वतीं जड्-मिष्ठन्नुदयनंप्रति ॥ नानायुधादिसामग्र्या । यात्रायोग्यामसौ व्यधात् ॥ ९५ ॥
घटीश्वतस्रः संस्थाप्य । तन्मूत्रपरिपूरिताः ॥ करेणुं निविष्टां चक्रे । कक्षाबंधवतंसकः ॥ ९६ ॥
कक्षाबंधप्रवधे च । रसितं विततान सा ॥ संजायंते निमित्तानि । ज्ञावाऽज्ञावानुसारतः ॥
॥ ९७ ॥ तत्रांधः सनिधौ कश्चि-दंधश्चेत्तसा पुनः ॥ निमित्ते च तत् श्रुत्वा । पपाठ श्लोक-
मीदृशं ॥ ९८ ॥ कक्षायां बध्यमानायां । तत्रा रसति हस्तिनी ॥ योजनानां शतं गत्वा ।
प्राणत्यागं करिष्यति ॥ ९९ ॥

ततो विधाय सामग्री-मागत्याऽमात्यपुंगवः ॥ उदंतं कथयामास । राजानं रजनीमु-
खे ॥ १०० ॥ निर्व्याजं व्याजहारात्प्र । राजा राजसुतांप्रति ॥ वचो मे श्रूयतामिक-मेकता-

नं मनः कुरु ॥ १ ॥ प्रातः संप्रथ्यमात्यो मां । कौशांबीं नेतुमुत्सुकः ॥ तंजंतास्मि विधाता-
 स्मि । वत्सानामुत्सवं चिरात् ॥ २ ॥ बांढा वत्साधिपे ह्यस्ति । यदि ते मदिरेक्षणे ॥ तदुत्ति-
 ष्ट प्रतिष्ठस्व । संप्रत्येव मया समं ॥ ३ ॥ तदाकर्ण्य प्रसन्नास्य-द्युतिः प्रद्योतनंदिनी ॥ अ-
 नूद्रेसरी राज्ञः । समं कांचनमालया ॥ ४ ॥ नृपोऽथ सपरीवारः । कृत्वा घोषवतीं करे ॥
 आरुह्य करिणीमुच्चै-रिदं राजपथेऽपठत् ॥ ५ ॥ एषः प्रयाति सार्धः । कांचनमाला वसंत-
 कश्चैव । घोषवतीन्नृत्वत्यौ । वासवदत्ता उदयनश्च ॥ ६ ॥ विदिते तत्र वृत्तांते । क्रुद्धः प्रद्यो-
 तन्नूपतिः ॥ सुतौ गोपालपालाख्यौ ॥ समाहूय समादिशत् ॥ ७ ॥ बलात्पलाय्य गृहंतं ।
 वत्सराजमुदायुधौ ॥ युवां नलगिरिस्कंध-मधिरुह्यानुगृहंतं ॥ ८ ॥ सुता वासवदत्तापि । तेन
 नीता दुर्गत्मना ॥ अस्या व्यावर्त्तने यत्ने । कुर्वीयाथां यथा तन्ना ॥ ए ॥ संगतो मे न जा-
 माता । लोकंपृणगुणोऽप्ययं ॥ अस्य पक्षो विपक्षो नः । परंपरपराकृतः ॥ १० ॥
 इति तातसमादिष्टौ । दृढं संवर्म्मितानुजौ ॥ गजमात्रपरीवारौ । कुमारौ तावधावतां ॥
 ॥ ११ ॥ नृत्वत्यामतीतायां । पंचविंशतियोजनीं ॥ मदामोदमश्राघ्राय । जडपतिस्म वसंत-

ऋः ॥ १२ ॥ गजराजो महाराज । पश्चादायाति वेगतः ॥ लुप्तसप्तद्यदोन्मादो । मदामोदो व-
दप्ययं ॥ १३ ॥ करेणोर्ध्विगुण याति । जंघालोऽयं मद्भागजः ॥ तस्मिन्नेवं वदत्येव । स च-
क्षुर्नदप्यतामगात् ॥ १४ ॥ ततो राजसुताऽवादी-दार्यपुत्र ममाग्रजौ ॥ अधिरुह्यैनमायातौ ।
त्वदनुपदिशामि ॥ १५ ॥ हेतुं पत्यहिते ह्यस्मिन् । धिग्मामदत्रकारिणी ॥ सह्यौ सह्योन्न-
तस्कथौ । येदतौ केन संप्रति ॥ १६ ॥ ततोऽप्यघत्त भूपाल-स्तामुदात्तमतिस्तदा ॥ राजपुत्रि
त्रपाकारि । कश्चमीदृगुदीर्यते ॥ १७ ॥ वल्लकीवादेन पूर्वं । विलोक्य लघुहस्ततां ॥ अधुना
मम युद्धे तु । तामेतामवलोक्य ॥ १८ ॥

इति जट्यपतमैवैत । कुमारौ ताववोचतां ॥ चौर स्वसारमस्माक-मपहत्य क्व गच्छसि
॥ १९ ॥ नचिष्ट शस्त्रमादत्स्व । यदि शौर्डीर्यमस्ति ते ॥ पीतं पलायमानस्य । नावयोर्विशिखे-
रसूक् ॥ २० ॥ ताभ्यामधिज्यचापाभ्यां । वाक्यैरेवमरुंतुदैः ॥ कुपितो धृतधन्वासौ । प्रहर्तु-
मुपचक्रमे ॥ २१ ॥ तयोर्मनोरथैः सार्धं । धनुर्वेदधनंजयः ॥ बाणश्रेणिमसौ च-न-निजकां-
नैरखंडयत् ॥ २२ ॥ स गोपालं च पालं च । बाणच्छेदविषादिनं ॥ निर्ममे निजधन्वोहै-र्मा-

गैलैर्मममार्गैः ॥ १३ ॥ विलकनदनौ वीक्ष्य । तौ कुमारौ वसंतकः ॥ अस्फोटयद्दटीमेकां
 । करिणीं चाप्यनुदत् ॥ १४ ॥ लम्पो नलगिरिस्तत्र । मूत्रसंचयपंकिले ॥ प्रसह्य प्रेर्यमाणो-
 ऽपि । न पुरः पद्मप्यगात् ॥ १५ ॥ नवाच पालं गोपाल-स्ततो विज्ञाय तहलं ॥ जेतुमि-
 ष्येऽपि नो वत्स । श्रीवत्सेश्वरमीश्वरः । १६ ॥ एतस्योद्धेतुमुत्संगा-त्तन्वर्गी किल कः प्रभुः ॥ सिं-
 हं सिंहांकपालीतः । केनापि किमु गृह्यते ॥ १७ ॥ किं चासौ ज्ञाग्यवानार्यो । विनयी विक्र-
 मी क्रमी ॥ सत्वी च तदसौ वत्स । स्वसुर्नः प्रवरो वरः ॥ १८ ॥ अलं तदप्रतो गत्वा । व-
 त्स व्यावर्त्थितेऽधुना ॥ तथा च कार्यं येनाय-मर्षस्ताताय रोचते ॥ १९ ॥

आर्यः प्रमाणमर्षेऽस्मि-न्नार्येण परवानहं ॥ इति व्यहृष्यत्पाल-नुदारः सोदरंप्रति ॥
 ॥ ३० ॥ क्रमादवंतीमागत्य । ततस्तौ तातचेतसि ॥ स्थापयामासतुः सर्व-मर्थमेनं मनोग-
 तं ॥ ३१ ॥ कियत्यपि व्यतीतेऽथ । घटीं पश्चि वसंतकः ॥ द्वितीयां स्फोटयामास । करिप्र-
 तिजयात्स्वयं ॥ ३२ ॥ इच्छं तृतीयां तुर्यां च । चिक्रेप स घटीं कितौ ॥ शतयोजनमध्वानं ।
 सा च जड्वती ययौ ॥ ३३ ॥ अत्रांतरे करेणुः सा । मार्गखेदाघ्न्यपद्यत ॥ निमित्तानि नि-

मित्तङ्कै-राद्विष्टानि द्वि नान्यथा ॥३४॥ तस्यां पतित्वा सुसायां । करेणौ तत्र कानने ॥ मार्ग-
 चिंता जजागार । जगतीशस्य चेतसि ॥ ३५ ॥ वसंतकश्च मंत्री च । समयज्ञाबुभ्रावपि ॥
 परिचर्याकृते राज्ञ-स्तं पङ्क्तौऽमुपेयतुः ॥ ३६ ॥ नृपो वासवदत्ता च । समं कांचनमालया ॥
 दुःखार्त्तो स्म प्रवर्त्ते । पन्नया गंतुं ततोऽप्रतः ॥ ३७ ॥ अटव्यं च महाटव्यां । विरहो वा-
 हनेन च ॥ द्वयमेकपदे तेषां । श्रमाय समजायत ॥ ३८ ॥ स्वस्य बंधः स भ्रूज्जनु-र्विदधे
 न तप्रा वयथां ॥ यथा वासवदत्तायाः । पादचारस्तदातनः ॥ ३९ ॥ इतस्ते विप्रमा भ्रूमि-
 रितस्ते कटकाः पुरः ॥ इतस्ते पन्नगास्तन्वि । पादं मुंचावधानतः ॥ ४० ॥ अयं गिरिर्दुरा-
 रोहः । सरोरुहसद्देशरौ ॥ तव पादौ च पद्माक्षि । भुजौ मे ह्यवलंब्यतां ॥ ४१ ॥ अनवद्या-
 नने नद्या । हृदयद्वयगं पयः ॥ दुस्तर च ततो ज्जीरु । मम स्कंधेऽधिरुह्यतां ॥ ४२ ॥ इच्छं
 वासवदत्ताया-श्रटुकारेण वर्त्मनि ॥ विदधे वत्सराजेन । परिचर्याविधिः स्वयं ॥ ४३ ॥ च-

तुभिः कलापकं ॥

चलनश्रमटु-खेन । तस्या नेत्राश्रुविंदवः ॥ मैत्र्यमासूत्रयामासु-वर्षाण्युगनृपनेत्रयोः ॥

॥ ४४ ॥ तपनातपसंतस-मास्यमस्या विलोकयन् ॥ इध्रे धात्रीपतिर्दोर्ज्या । डुकूलातपवा-
 रणं ॥ ४५ ॥ विस्तार्य पटमाधाय । धनुर्दंडमधः परं ॥ धर्मं तस्या निशसोऽध्रे । व्यधात्पट-
 कुटीं नृपः ॥ ४६ ॥ वपुस्तस्याः श्रमोन्निदि-स्वेदांभ्रोविंड्वंतुरं ॥ प्रमृज्य वीजयांचक्रे । स
 स्वचीनांशुकांचलैः ॥ ४७ ॥ तस्याः पथपरिश्रान्तिं । क्लेशतोऽपानयन्नृपः ॥ प्रेमावलोकितैः
 पत्यु-रहेशेनैव सा पुनः ॥ ४८ ॥ स्वयमानीय पानीयं । कृत्वा पुटकिनीपुटं ॥ तूष्णां सु-
 ष्णात्यसौ तस्याः । क्लेशेनैव क्लितीश्वर ॥ ४९ ॥ ततो दत्त्वा करालंब-मंबरव्यापिन्निडुमैः ॥
 गायान्निरामं साऽरामं । तां निनाय नरेश्वरः ॥ ५० ॥ नृपतिः स्वयमानीतैः । परिणामम-
 नोरमैः ॥ आश्वस्तां तां फलैस्तत्र । प्राणवृत्तिमकारयत् ॥ ५१ ॥ साऽवनीपतिविन्यस्त-प-
 ल्लवस्त्रस्तरस्त्रिता ॥ रविक्रान्तनभ्रोमध्यं । मध्यंदिनमलंघयत् ॥ ५२ ॥ अतिदीर्घदुमन्त्राये ।
 जाते पश्चिमवासरे ॥ कियंतमपि पंथानं । लंघयामास सा पुनः ॥ ५३ ॥ एतां तीव्रातपह्लां-
 तां । विज्राव्येव नभ्रोमणिः ॥ एकन्नायं तदा विश्व-मनुक्रोशादिवादधौ ॥ ५४ ॥ एतां संता-
 प्य मृदंगीं । किरणैरुडमुकैरिव ॥ अपत्रपिष्णुरुष्णांशु-र्गतोऽवश्यमदृश्यतां ॥ ५५ ॥ तस्याः

कांतरसंचार—व्यसनप्रभ्रकाम्यया ॥ मन्यैधकारितसुखा—स्तदानीं मिलिता विशः ॥ ५६ ॥
 मार्गश्रमक्लमादूत—निज्ञामिलितलोचनां ॥ नृपो निजांकपड्यंके । राजपुत्रीमसूषुपत् ॥ ५७ ॥
 सरोजसुकुमालाञ्चया । करान्यां तदभिज्ञया ॥ अहिसंवाहनं चक्रे । तस्याः कांचनमालया ॥
 ॥ ५८ ॥ इयं हि सद्दते ह्येशान् । मत्कृतानिति चितया ॥ श्लिष्टोऽयमिति सेर्ग्येव । न नि-
 डा नूपमञ्चयगात् ॥ ५९ ॥ तस्या मृगदृशो रक्षा—जागर्कस्य नूपतेः ॥ अनल्यैरेव संकल्पै-
 -विज्ञातास्म विज्ञावरी ॥ ६० ॥ जेइ पांश्रासि तन्निज्ञां । सत्वरं मुच्यतामिति ॥ शंसंतश्च-
 क्रिरे तारं । शब्दान् शके शकुंतयः ॥ ६१ ॥ तस्याः श्रमजुषः शंके । करालंबनहेतेवे ॥ क-

रान् प्रसारयामास । लोकवधुर्दिनेश्वरः ॥ ६२ ॥

ततः सा मंदमुढाय । चचाल पदचारतः ॥ कोह्यदृष्टसमादिष्टा । वर्त्तनीमतिवर्त्तते ॥
 ॥ ६३ ॥ तदा पादाः सहस्रांशो—रायतंते यथा यथा ॥ क्रमात्प्रथोतदुद्धितु—मंदीयंते तथा त-
 था ॥ ६४ ॥ तरुणे तरणौ याव—त्ते सर्वे विश्रमार्थिनः ॥ साकांक्षं चिकिपुश्चक्षुः । प्रतिवृक्षं
 प्रतिकर्षणं ॥ ६५ ॥ पुरो जयंकरां ताव—त्ते हक्कामुपशुश्रुवुः ॥ साक्षाच्चक्रुश्च सन्नघा—मु-ध्तां

शाबरीं चसुं ॥ ६६ ॥ अथ प्रद्योतदुहिता । मीताऽज्ञापत म्रूपतिं ॥ एतैः पुरस्तादस्तोकै-रु-
 क्षोऽध्वा पश्य दस्युनिः ॥ ६७ ॥ अयं नो निःसहंगानां । धिगनश्रः पुनः पुनः ॥ अथवा मं-
 दन्नायाना-मापदः स्युः पदे पदे ॥ ६८ ॥ अथ वत्सेश्वरोऽजल्प-त्कमलाक्षि किमाकुला ॥
 कुरंगारिः कुरंगाला-मंतकृद्भूयसामपि ॥ ६९ ॥

मृगाव०
॥ १०२ ॥

अस्तु मे स्मर्यमाणाथ । शिवदा हि मृगावती ॥ इति मंत्रं स्मरेस्त्वं तु । येनेष्टफलमा-
 प्स्यसि ॥७०॥ प्रियामिहं व्यवस्थाप्य । निह्वानाह महीपतिः ॥ शृगालानामिवायं वः । कः
 स्वरोज्जागरः पुरः ॥ ७१ ॥ यतो वराकः कंपेत । प्राकृतः पन्नगेक्षणे ॥ पत्युः पुनर्विहंगाना-
 माहारः स मनोहरः ॥ ७२ ॥ प्रतिपकृद्दमापाल-कुक्षिकोददक्षिणाः ॥ प्रहरंतः पुलिंदे-
 षु । त्रपंतै मम पत्रिणः ॥ ७३ ॥ तस्करत्वात्पराधित्वा-द्वधबंधादिकारिणः ॥ त्रवंतो तेन
 नायं मे । कोदंडः कुम्भलीकृतः ॥ ७४ ॥ इत्याक्षिप्रास्ततस्तेऽपि । जगदुर्जगतीपतिं ॥ गर्वं
 सर्वकर्षं कुर्वन् । कथं पांशु न लज्जसे ॥ ७५ ॥ वयं निन्धाः पुलिंदाः स्म-श्रकवर्त्ती त्रवान
 पुनः ॥ इदं हास्तिकमश्वीयं । परितस्तव दृश्यते ॥ ७६ ॥ वातूल तदितो याहि । निहतेना-

पि किं त्वया ॥ परतः कष्टपवल्लीव । बह्वाकष्टपास्ति यांगना ॥ ७७ ॥ रत्नाञ्जरणमेतस्या । ग-
 त्वा गृह्णीमहे वयं ॥ विजयेमहि माहात्म्यं । येन पुण्यजनेशितुः ॥ ७८ ॥ उदीर्यैवमनार्या-
 स्ते । किञ्चिद्भ्रावचस्पृहाः ॥ अनुस्मरतीं तं मंत्रं । प्रधावंतिस्म ताप्रति ॥ ७९ ॥ महीपति-
 रमूर्धक्रे । मार्गलैर्मृत्युगोचरान् ॥ महत्स्वापञ्चिकीर्यां हि । सद्यः फलति पापिनां ॥ ८० ॥
 पुलिदध्वजिनी योऽद्भु-मारेऽन्निमुखी ततः ॥ तेने तेन शरैः सापि । विहस्ता हस्तलाघवात् ॥
 ॥ ८१ ॥ ततो दवीयोदेशस्थ-मुपस्थाय चमूपतिं ॥ सा सर्वं कथयामास । तन्नौनीर्यैविविजुं-
 न्नि ॥ ८२ ॥ सोऽप्याञ्जरणलोचनेन । ज्नीमश्वौरचमूपतिः ॥ सन्नद्धः सायुधो धावन् । ददर्शो-
 दयनं पुरः ॥ ८३ ॥ उपलक्ष्य सैवलक्ष्यः । समुत्तीर्य तुरंगमात् ॥ स भ्रूमिलुठनैरेत्य । न्यप-
 तन्नृपपादयोः ॥ ८४ ॥

तेन मंत्रप्रज्ञावेण । कर्मणा च महीपतेः ॥ उन्नयेनाद्भुतेनासौ । राजपुत्री विसिस्मये ॥
 ॥ ८५ ॥ नृपेण पालिना पृष्टे । स्पृष्टो हृष्टश्च सौजसा ॥ पद्मिंशो न्यगद्देव । दुर्नयः कम्प-
 तामयं ॥ ८६ ॥ क्षोणीवद्वज्र जिह्वानां । भल्लवृकानां च नांतरं ॥ उन्नयावपि बीजत्सौ ।

दुःकर्माणावुन्नावपि ॥ ८७ ॥ किं च मे दत्तसंकेतः । कुत्र यौगंधरायणः ॥ इत्युक्ते तेन स-
 होत्रो । नूपालः समन्नाषत ॥ ८८ ॥ वसंतकश्च मंत्री च । द्वावपि प्रहितौ पुरः ॥ किं त्वां
 नोपस्थिताविष्टं । व्याहृतो नेति सोऽब्रवीत् ॥ ८९ ॥ तयोरपायसंकल्प-शंकाशंकुसमाकु-
 लः ॥ पक्षींश्च निजां पक्षीं । नित्ये तेनावनीपतिः ॥ ९० ॥ प्रचूतैः प्राचूतैस्तत्र । नक्त्या
 सत्कृत्य नूपतिः ॥ पक्षीशिनोपकौशांबी । निर्विलंबमनीयत ॥ ९१ ॥ पुरीपरीसराराम-
 सौधमध्यास्त पार्श्विवः ॥ नित्यं वसंतकामात्यौ । तदीयहृदये पुनः ॥ ९२ ॥ अथ प्रातः प्र-
 तीहारः । प्रीतः दम्भापं व्यजिज्ञपत् ॥ अस्ति द्वारि नरदंष्ट्र-युतो यौगंधरायणः ॥ ९३ ॥
 शीघ्रं प्रवेशयेत्युक्तः । स तान् प्रावीविशत्ततः ॥ प्रणतस्तैर्नृपो हर्षा-दूचे मंत्रिवसंतकौ ॥
 ॥ ९४ ॥ अंतराले विलंबो वां । कथं को वा पुमानयं ॥ एवमाज्ञापितो मंत्री । स च राज्ञे
 व्यजिज्ञपत् ॥ ९५ ॥ अस्य पक्षीपतेः स्वामिन् । स्वरूपज्ञापनोत्सुकः ॥ आगच्छंस्तु ह्येवेषोऽ-
 पि । सुषितोऽहं मलिम्लुचैः ॥ ९६ ॥ तथाप्यमुक्तवर्त्मानं । यात्रातो वलितस्तदा ॥ मामव-
 तीशसेनानी-दृष्टवान् सवसंतकं ॥ ९७ ॥

स वसंतकमात्मीयं । परकीयं च मां पुनः ॥ मिलितौ द्वावपि प्रेक्ष्य । युक्तिः प्रोक्तवानिदं ॥ ए७ ॥ विरुद्धव्यसंयोगः । स्याद्यथाऽनर्थहेतवे ॥ तथा राजविरुद्धाय । संगतिर्वा विरोधिनोः ॥ ए८ ॥ स एवमावामाक्षिप्य । जयलोलविलोचनौ ॥ गृहीत्वा तस्करग्राहं । चक्रे काराकुटुबिनौ ॥ १०० ॥ अवंतीमित्य सेनान्या । त्वस्वरूपं निशम्य च ॥ आस्थानस्थाय तेनावा । प्रद्योतायोपदीकृतौ ॥ १ ॥ ततो जगद प्रद्योतः । सेनाधीश ममाधिक ॥ आसीदुदयने क्रोधः । प्राणनिग्रहणावधिः ॥ ३ ॥ आत्र्यां किंतु कुमारात्र्या । वचोयुक्तिजलोर्मिन्निः ॥ स वह्निरिव दीप्तोऽपि । दूरं विध्यापितोऽधुना ॥४॥ अस्मन्मनःस्थितैतात्र्या तजुलैः प्रगुणीकृता ॥ इत्ता वासवदत्तापि । तस्याऽस्मात्प्रिमुंदा यथा ॥ ५ ॥ स एव जइ संबंधी । ततो यौगधरायणः ॥ न्यस्ता वत्सैतदुत्संगे । सप्रत्यायुष्मती मया ॥६॥ शतानीकमृगावत्योः । कौतुकानि निरतरं ॥ असौ वत्सेश्वरामात्यो । मत्पुत्र्यै पूरयिष्यति ॥ ७ ॥ वसंतकोऽपि वत्सायास्तत्रास्तु परिचारकः ॥ नत्सेवति राजा सेनान्य-मथ प्राह वसंतक ॥ ८ ॥ केमेण वचंतेऽस्माकं । जइ जइवती वशा ॥ अत्रायं कथयामास । सगद्गदमधोमुखः ॥ ए ॥ योजनानां

शतं गत्वा । सा करेणुशिरोमणिः ॥ व्यपद्यत महीनाम् । प्रागधैयैः समं मम ॥ १० ॥ को-
लीनर्तुः कुमार्याश्च । वीक्ष्य चंक्रमणह्रमं ॥ आवां पद्भ्योऽस्मानेतुं । व्रजंतावमुना धृतौ ॥११॥

निशम्येदमवंतीशः । सुतामनुशुशोच तां ॥ वत्से त्वमधुना वन्ये । पथि चंक्रमसे कथं
॥ १२ ॥ सर्वदैवातपत्रेण । त्राततीव्रातपल्लुमा ॥ पयोऽधुनाध्वकासारि-कासारैः कलु-
॥ १३ ॥ सौरभ्रोज्ञारि तद्धारि । निपीयापीयसे कथं ॥ तवाशनायाऽपाश्रेयं । कथं न
बीकृतं ॥ १४ ॥ प्रातराशि प्रिये पुत्रि । निःपरित्रेऽधुना पथि ॥ कथं निजायसे पुत्रि
प्रथते व्यथां ॥ १५ ॥ हंसतूलीनिलीना या । पुष्पेणापि न शाम्यसि ॥ कथं निजायसे पुत्रि
। स्थपुटाऽसुस्थलीषु सा ॥ १६ ॥ कूजितैः केलिहंसानां । या शय्यातलमत्यजः ॥ सा स्फारैः
फेरुफुत्कारैः । कथं निजां विमुंचसि ॥ १७ ॥ निर्धनो निःपरीवारः । शूरोऽपि सकलोऽपि ते

॥ वत्से वत्सेश्वरः कुर्या-त्प्रेमवानपि किं प्रियं ॥ १८ ॥
तमेवमनुशोचंत-मात्मजां मालवेश्वरं ॥ वत्सेभ्य आगतश्चैक-श्वरो विज्ञो व्यजिज्ञप-
त् ॥ १९ ॥ वत्सराजं महाराज । सममात्मजया तव ॥ वेगान्निनाय कौशांबी । पद्भ्योऽि

निरुपड्वं ॥ १० ॥ सुधाकल्पमिमं जल्प-माकर्ण्य नृपतिस्ततः ॥ मान्यं तमेव सेनान्यं । सा-
 नदमिदमादिशत् ॥ ११ ॥ जयवर्मन् द्रुतं गत्वा । वत्सान् वत्सां विवाहय ॥ सुखं सहैव लेतव्या-
 वेतौ मंत्रिवसंतकौ ॥ १२ ॥ गत्वा गजशतं वाजि-सहस्रं च महाजवं ॥ वराय वरविधाय । दद्याः
 कंकणमोचने ॥ १३ ॥ एवमादिश्य संवाह्य । प्रस्तुतोचितवस्तुभिः ॥ विवाहव्यवहारज्ञं । त-
 मिह प्राहिलोन्तुपः ॥ १४ ॥ स एष जयवर्माख्यः । प्रद्योतस्य चमूपतिः ॥ सेनां संस्थाप्य
 पुरतो । विज्ञापयितुमागतः ॥ १५ ॥ ततो विज्ञपयामास । सेनानीर्देव मंत्रिणा ॥ यडुक्तं त-
 न्ना किंतु । शुभ्रं निर्णीयतां दिनं ॥ १६ ॥ मौहूर्तिकैरश्रादिष्टे । सुमुहूर्ते महोत्सवात् ॥ सु-
 दा वासवदत्तायाः । पाणिमादत्त पार्श्विवः ॥ १७ ॥

प्रत्यापणं प्रतिगृहं । प्रतिदेवालयं ततः ॥ विविधारब्धमंगड्यां । कौशांबीमविशन्तुपः
 ॥ १८ ॥ महाव्यसनविध्वंसा-द्विवाहोत्सवतस्तथा ॥ मंगलानि प्रजास्तस्य । द्विगुणानि प्र-
 तेनिरे ॥ १९ ॥ जयवर्माश्च निर्माय । स्वाम्यदेशमशगतः ॥ अर्पितोपायनो राज्ञा । विसृष्टो-
 ऽगाथश्चाऽगतः ॥ २० ॥ वसंतकाय महतीं । लक्ष्मीमुदयनो ददौ ॥ उपकारदुमः स्थाने ।

रोपितः किमु निष्फलः ॥ ३१ ॥ धुरमारोप्य राज्यस्य । धुर्यं यौगंधरायणे ॥ स स्मराद्विष्ट-
 मध्यैष्ट । रहस्यं प्रियया सह ॥ ३२ ॥ सा प्रिया तद्वपुस्तच्च । साम्राज्यं तच्च यौवनं ॥ अ-
 तो निर्गलस्तस्य । जर्जरे मकरध्वजः ॥ ३३ ॥ उद्याने मकरंदाख्ये । कदाचित्सहितस्तया
 ॥ स लतामंरुपक्रान्ते । क्रीरुतिस्म स्मरातुरः ॥ ३४ ॥ उक्लिप्तदोर्लतामेनां । कदाचित्कुसु-
 मार्थिनीं ॥ उदस्य चुंबनं चक्रे । धूर्त्तस्तस्याश्च वांगितं ॥ ३५ ॥ सूक्ष्मकौमालिरामांग्या । क-
 दापि स तथा सह ॥ जलकेलिबलात्कामं । कामोद्यानमसिंचत ॥ ३६ ॥ इत्यंतःपुरवास्तव्य-
 स्तत्संगममहोत्सवैः ॥ गणरात्रमहोरात्र-लीलया सोऽप्यवाहयत् ॥ ३७ ॥ सर्वात्मनाऽपि सं-
 रूढ-मिदं वासवदत्तया ॥ इतीर्ष्येव तेज्जतो । मुमुचे राज्यचिंतया ॥ ३८ ॥

कथांतरप्रसंगेन । तमप्रद्युत्प्रियान्यदा ॥ स्वामित्राद्यापि तस्मान्मे । मंत्राच्चित्रीयते मनः
 ॥ ३९ ॥ ततो मे कश्यतां नाश्र । केयं देवी मृगावती ॥ यस्याः स्मरणमात्रेण । तीर्थेते हु-
 तमापदः ॥ ४० ॥ इति पृष्टः सरोमांच-मयोचदश्र पार्थिवः ॥ इयं मे तस्य मंत्रस्य । श्रूय-
 तां मूलमात्रिका ॥ ४१ ॥ विपत्प्रमाश्रजननी । जननी मे मृगावती ॥ उरीकृतव्रता साक्षा-

चर्षागिञ्जय नियते ॥ ४७ ॥ मन्दिमानिशयस्तस्या । दृष्टपूर्वः सदस्रशः ॥ असौ मया चम-
 न्तारी । प्रप्ताने दशितस्तय ॥ ४३ ॥ इत्युपश्रुत्य सानंदं । प्रद्योततुहिताऽयवत् ॥ मन्येऽहं
 धन्यमान्मानं । यस्या श्वश्रुरमीदृशी ॥ ४४ ॥ श्वश्रूपादान् प्रसादत्ते । यदि वंदेयं नक्तितः
 ॥ फलं जीवितरुद्वयैः । प्राणेश प्राप्नुयां तदा ॥ ४५ ॥ देवान्दैव्य कोऽप्येत्य । व्याजदार
 मनेदम् ॥ निरादनीष्टज्ञेन । दिष्ट्या त्व देव वद्व्यसे ॥ ४६ ॥ अस्ति म्वस्तिकरोऽभ्यर्णे ।
 पतः स्वर्णपुरे पुरे ॥ प्रयातः सपत्नारो । जिनः सिद्धार्थनंदनः ॥ ४७ ॥ समं तेन समाया-
 तां । देवीं देव भृगावतीं ॥ दृष्ट्वाऽहमागमं त्रेगा-चय विज्ञापनाकृते ॥ ४८ ॥ इच्छाकूलंकयं व-
 न्या । स तस्मै पारितोषिकं ॥ पतस्त्रे प्रियया साठं । वंदारुर्मातरं ततः ॥ ४९ ॥ एकादिने
 स पंचान । निलम्प श्लाघ्यमानसः ॥ पुरं स्वर्णपुरं प्राप । यं पुनाति स्वयं प्रभुः ॥ ५० ॥
 तो त्रिःप्रवृत्तिलीकृत्य । दपती प्रणिपेततुः ॥ अपश्चिमजिनाधीशं । पूर्वं पश्चात्प्रवर्त्तिनीं ॥ ५१ ॥
 ततश्च नम्रपचांग-समालिंगितभ्रूतलौ ॥ पदठठं भृगावत्याः । प्रश्रयेण प्रलेमतुः ॥ ५२ ॥ ता-
 बुजो तन्मुग्धन्यस्त-निर्निमेषचिन्नोचनौ ॥ पुग्स्तादुपविश्यांवां । वरिवस्यां वभ्रूयतुः ॥ ५३ ॥

अथ सा वीतरागापि । सरागेवानुकंपया ॥ विशदेनोपदेशेन । चकारानुग्रहं सुते । १४१ ॥
 आयुष्मन् पुरुषार्थेषु । धर्म एव धुरंधरः ॥ अर्थकामौ हि जानीहि । ध्रुवमेतत्समुद्भवौ ॥
 ॥ १५१ ॥ निसर्गैणापि षड्वर्ग-निग्रहाग्रहिको ज्ञव ॥ इह चासुत्र चाप्येष । प्राणिनामप्रि-
 यंकरः ॥ १५६ ॥ ज्ञीताऽज्ञयप्रदानेन । धर्ममावर्जयेस्तथा ॥ इमामासादयेर्वत्स । यथा तीर्थिक-
 रश्रियं ॥ १५७ ॥ अवश्यं नश्वरीमेनां । दीनोऽहरणकर्मसु ॥ श्रियं व्यापार्यं वत्सेश । विदध्या-
 स्त्वमनश्वरीं ॥ १५८ ॥ कामः क्रोधस्तथा लोभो । मानो हर्षो मदस्तथा ॥ षड्वर्गसुत्सृजेदेनं ।
 त्यक्ते तस्मिन् सुखी नृपः ॥ १५९ ॥ स्तुषामथाऽवदच्छत्से । वत्सेश्वरवधूरसि ॥ प्रद्योतस्य सु-
 ता चासि । शिक्षायोग्यासि तथ्शुवं ॥ १६० ॥ नित्यं ज्ञव स्तुषे वत्से । गण्येवोदयनानुगा ॥
 एतावतैव वर्यार्था । सुकृतोपनिषत्तव ॥ १६१ ॥ स्त्रीणां हि शीलमप्येकं । तुषारकरनिस्तुपं
 ॥ स्वर्गापवर्गयोर्हंतु-रेवं सर्वविदो विडुः ॥ १६२ ॥ एवं शिक्षामृतं मातु-रापिबंतौ प्रमोदतः ॥
 एतौ कांश्चिदहोरात्रां-स्तत्र वासंवनूवतुः ॥ १६३ ॥ अथ जनन्यामन्यत्र । प्रयातायां मद्गीप-
 तिः ॥ आजगाम ह्मरन्मातुः । सवाष्यो निजपत्तनं ॥ १६४ ॥ स मातुरुपदेशेन । स्वस्मिन्

देशे समंततः ॥ स्वःपुरीजित्वरी चक्रे । कौशावीमवनीश्वरः ॥ ६५ ॥ इति जितपुरुदूतः
स्फीतपुण्योपदूतः । प्रतिनवनृपतिश्रीसेव्यमानाहिपद्मः ॥ ससुरभिगुणमालो मालवाधीशपु-
त्री-विषयसुखनिमग्नः स्वीयकालं निनाय ॥ ६६ ॥ इति मलघारिश्रीदेवप्रज्ञसूरिविरचिते श्री-
मृगावतीचरित्रे चतुर्थो विश्रामः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु ॥

॥ अथ पंचमो विश्रामः प्रारभ्यते ॥

वशं तदानीमानीतः । स्मरेणाथ नृपस्तथा ॥ सेहे न नाम नामापि । कामं धर्मार्थ-
धार्यथा ॥ १ ॥ प्रियोपचर्यापर्याप्त-कायवाङ्मानसक्रियः ॥ न स कार्यासनं ज्ञेजे । न च
धर्मासनं यतः ॥ २ ॥ ततोऽमौ तत्यजेऽप्यंत-मोजसा तेजसापि च ॥ अत्यासक्तिः कलत्रेऽ-
पि । शुभोदकां न कीर्त्यते ॥ ३ ॥ अपरं विषयग्रामं । स नृशं बुभुजे यतः ॥ तदीयविषय-
ग्रामं । परैर्बुभुजिरे ततः ॥ ४ ॥ पांचालस्तु महोपाल-स्तत्र पत्न्यौ पराङ्मुखे ॥ उदीर्णका-
मः कौशाब्द्या-मिच्छत्युपपत्तीयतुं ॥ ५ ॥ जितवाचस्पतिर्मन्त्री । ततो यौगंधरायणः ॥ सेना-
न्यथोरुमण्वांश्च । मत्रयामासतुर्मिश्रः ॥ ६ ॥ फलैकगम्यतारम्यः । पुण्यराशिश्चाद्भुतः ॥ नृ-

पालान्मुदयोदकं-स्तत्र मंत्रस्तयोरभूत् ॥ ७ ॥ अश्रोत्राय समेताभ्यां । ताभ्यामंतःपुरान्मुपः
 ॥ आनित्ये नैशमास्थानं । कुतोऽपि व्यपदेशतः ॥ ८ ॥ विस्मयान्नित्तैमेषाङ्कैः । सुमनोन्निरने-
 कथा ॥ ज्ञासुरा सा सप्ता कट्यै-राजन्यैः पर्यपूर्यत ॥ ९ ॥ तदानीं मेदिनीपाले । मध्यम-
 ध्यासिते सति ॥ सुखासीतसुनासीरां । सा सुधर्मा व्यरुचयत् ॥ १० ॥ भूपालाकटपरत्नेषु ।
 संजातप्रसवैश्चि ॥ दीपिकानिकरैस्तस्या-मासीद्दीपोत्सवो नवः ॥ ११ ॥ किंतु भूभर्तुरभ्य-
 र्ण-वर्तिनी करदीपिका ॥ विध्यातेति निमित्तज्ञैः । सामंतैर्दुर्मनायितं ॥ १२ ॥ वपुः सिंहासने
 दृष्टि-र्नम्रसामंतकोटिषु ॥ व्यापार्यत तदा राज्ञा । राड्यामेव मनः पुनः ॥ १३ ॥
 चिराद्दुदयनो देवः । स्वीयमास्थानमास्थितः ॥ इति सर्वजनो याव-दासीदानंदमेदुरः
 ॥ १४ ॥ उच्छलत्तारपूत्कार-कातरीकृतकंचुकी ॥ तावदंतःपुरे स्त्रीणां । शुश्रुवे करुणध्वनिः ॥
 ॥ १५ ॥ कृतांतमहियस्कंध-धूसरो धूमसंचयः ॥ अश्राकांरुमिलद्वावा-भूमिर्जीमो व्यजृ-
 जत ॥ १६ ॥ ततः किंशुकसंकाशो । बहिरहाय दुर्धरः ॥ ज्वालाजिह्वाशतैर्लोकं । खलिहा-
 न इवोच्चितः ॥ १७ ॥ धूमसंभूतजीमूत-संगते गगनांगणे ॥ लोलज्वालाकलापेन । सद्यो वि-

युद्धतापितं ॥ १७ ॥ घर्मराजमहाराज-दीपिकाकलिका इव ॥ अत्रंलिहः स्फुरंतिस्म । स्फु-
 ल्लिगततयस्तदा ॥ १८ ॥ उत्तरीयं परित्यज्य । ज्वलनज्वलदचलं ॥ प्रणुशुराकुलाः काश्चि-दं-
 तःपुरपुरंध्रयः ॥ १९ ॥ ऋदत्यस्वात तातेति । कैश्चिदेत्य दयालुभिः ॥ ज्वालामालान्निराश्लिष्टाः
 । कृष्टाः कष्टेन काश्चन ॥ २० ॥ अनेले तत्र कडपात-वह्निसत्रह्यचारिणि ॥ क्षोन्नः सन्नायां
 नूत्नतुः । कोऽप्यपूर्वोऽन्नवत्तदा ॥ २१ ॥ मूर्धामगडन् केऽप्यत्र । केऽप्यमर्थत निर्दयं ॥ विनू-
 पणसदस्त्राणां । मथने तु कश्चैव का ॥ २२ ॥ इहा दंदहति देवीं । इताशोऽयं हुताशनः ॥
 इति जडपन्नवाविष्ट । वेगाद्यौगंधरायणः ॥ २३ ॥ स गडन्नुत्सुकस्तेषां । सर्वेषामेव पश्यतां
 ॥ उन्निन्नकीलाकक्षौलै-रालोकैः कवलीकृतः ॥ २४ ॥ ततः कोपाद्विकोशासि-राक्रोशंत हु-
 ताशनं ॥ जवाज्जगाम हे देवि । हा देवीति वदन्नुपः ॥ २५ ॥ रुपा हुताशं हंतिस्म । नृपति-
 स्तरवारिणा ॥ कार्योपायं न पश्यंति । कोपव्याकुलचेतसः ॥ २६ ॥ वह्निविध्यापनायेव । प्रि-
 याविरहकारः ॥ बाष्पोभिनिर्मितं पूर-मुप्रतिस्म स निर्भरं ॥ २७ ॥ कालजिह्वालमालो-
 क्य । कुशानुमकुशं ततः ॥ दग्धां देवीं निनिश्चित्य । मूर्धंतिस्म महीपतिः ॥ २८ ॥ अहो

किमत्र प्रावीति । संश्रान्तेन रुमण्वता ॥ पुनश्चैतन्यमानिन्ये । महींडुश्वंदनाद्भिः ॥ ३० ॥
 विललाप महीपाल-स्ततो म्लानमुखांबुजः ॥ हा देवि हा सरोजाकि । हा प्रिये हा प्रियं-
 करे ॥ ३१ ॥ इहापहाय मामेव-मेकाकिनमनागसं ॥ क प्रयातासि रंजोरु । दूरं ताम्यत्ययं
 जनः ॥ ३२ ॥ अयि स्वहे समागढ । विरहस्याऽसहोऽस्म्यहं ॥ अनेनाऽशनिपतिन । हृदयं
 मे विदीर्यते ॥ ३३ ॥ मनस्विनि न मानस्य । मनागप्यस्मि गोचरः ॥ जन्मतोऽपि न ते येन
 । किंचिदप्रियमाचरं ॥ ३४ ॥ मयाद्यैव चिराच्चक्रे । कार्योसनपरिग्रहः ॥ अस्मिन्नेवांतरे धि-
 र्मां । सुमोषायमुषर्बुधः ॥ ३५ ॥ आतपस्तपनस्यापि । न कदापि यदस्पृशत् ॥ तदंगं तव
 तन्वंगि । ददाह दहनः कश्रं ॥ ३६ ॥ पितरौ तौ परित्यज्य । यन्मादृक्पतिरादृतः ॥ तस्येह-
 शं परीणाम-फलमासादितं त्वया ॥ ३७ ॥ त्वयाऽरण्यपथे तस्मि-न्नहं सहचरः कृतः ॥ च-
 लितासि कश्रं बाले । मार्गेऽमुत्र मया विना ॥ ३८ ॥ अथवा किमुपालंजै-रहं तेनैव वर्त्म-
 ना ॥ तन्वि त्वरितमेवोऽस्मि । त्वदंतिकमुपागतः ॥ ३९ ॥ अद्यापि येन जागर्ति । ममार्ति-
 हेदकोविदः ॥ ज्वालाजालजटालोऽयं । सर्वन्नही हुताशनः ॥ ४० ॥

एवं विलप्य तत्रासौ । ऊंपां दातुं प्रचक्रमे ॥ प्रेयसीविप्रयोगार्त्ताः । किं न कुर्वति रा-
 गिणः ॥४१॥ वसंतकेन मित्रेण । सेनान्या च रुमएवता ॥ युक्तियुक्तवचोभ्रंगै-
 नृपश्रैवमवो-
 धयत ॥ ४३ ॥ देवाशुशुक्लिः सोऽयं । देवीदहनकर्मणा ॥ प्रत्यक्षः प्रतिपक्षोऽतः । सर्वशोभे-
 दमर्हति ॥ ४४ ॥ स्त्रीहत्यापातकी ह्येव । चक्षुषापि निरीक्षितुं ॥ नोचितः किं पुनर्देव । स-
 र्वीगमवगूहितु ॥ ४५ ॥ न च मृत्युवशीकर्तुं । स्वात्मानं युज्यते सतां ॥ जीवंतो हि पुन-
 र्जातु । लज्जेरन्निप्सितं क्वचित् ॥ ४६ ॥ प्रमीताना पुनः स्वामिन् । दुर्लभो वल्लभागमः ॥
 मार्गैः कर्मवशाद्भिन्नैः । संचरते हि देहिनः ॥ ४७ ॥ किंच किंकार्यतामोहे । कृत्यमार्गप्रका-
 शिका ॥ अन्या मातुर्मृगावत्या । अस्ति नो हस्तदीपिका ॥ ४८ ॥ तदेहि त्यज कातर्यं । ग-
 म्यते तत्पदांतिक ॥ पुतामाप्तोपदेशाय । देशांतरगमः कियत् ॥ ४९ ॥ श्रूयते दिशि पूर्व-
 स्या-मिदानीं विहरन् स्वयं ॥ वीरो हि भगवान् विश्व-कर्मनिर्मूलनोद्यतः ॥ ५० ॥ तत्प-
 रीवारसर्वस्वं । निर्मला श्रमणी गुणैः ॥ मृगावत्यपि तत्रैव । संज्ञाव्या भुवनाधिप ॥ ५१ ॥
 तत्सर्वमवधार्येद । सर्वकृत्यविचक्षणः ॥ एनमेनस्विनं दूरात् । परित्यज हविर्भुजं ॥ ५२ ॥

प्रपद्येति वचो राजा । रुमएवंतमन्नाश्रत ॥ साधु सेनापते साधु । स्मारितो मातरं त्व-
 या ॥ ५३ ॥ दुःखव्यपगमोपायः । साधीयानयमेव मे ॥ जननी जनयत्येव । दृष्टापि सुख-
 संपदं ॥ ५४ ॥ परमाहूयतामत्र । मंत्री यौगंधरायणः ॥ यथालोच्य समं तेन । वितनोमि य-
 श्रोचितं ॥ ५५ ॥ अश्रोवाच चमूनाश्रः । सबाष्पः पृथ्वीश्वरं ॥ देवी प्रद्योतजा यत्र । तत्र
 यौगंधरायणः ॥ ५६ ॥ इति श्रुत्वा प्रजानाश्र-स्तं शुशोच पुनः पुनः ॥ समं मुक्तोऽस्मि दे-
 व्या च । त्वया च सचिवोत्तम ॥ ५७ ॥ त्वामंतरेण दूरेण । गतं मे सुखसंपदा ॥ सहुद्धे रा-
 ज्यधौरेयः । को हि त्वदपरो मम ॥ ५८ ॥ अपराधोपहृतस्य । त्वां विना ज्ञाविनीं मम ॥ वि-
 दित्वा विपदं सद्यः । क्रोऽद्य प्रतिकरिष्यति ॥ ५९ ॥ संग्रामेष्वन्यमैत्रीणे । मयि निर्व्याजि-
 पौरुषः ॥ त्वां विना पुरतो नूत्वा । को धुरं धारयिष्यति ॥ ६० ॥ किमेवं वानुशोचामि । वे-
 धसि प्रातिकूलिके ॥ तद्गत्वा मातुरन्यर्णे । कार्यः कार्यस्य निर्णयः ॥ ६१ ॥ परिचर्याविनी-
 ताभ्यां । ताभ्यामनुगतस्ततः ॥ स शोकविकलात्मापि । प्राचीं प्रत्यचलद्विशं ॥ ६२ ॥ भुज्य-
 मानां परैर्वीक्ष्य । जागरूकरूपान्नरः ॥ अद्भोभिः पंचधैरेव । स नृमिममुचन्तुपः ॥ ६३ ॥

कुर्वन् विश्राममारामे । कुत्रचित्सिद्धपुत्रकं ॥ एकं निविष्टमैकिए । सहकारतरोस्तले ॥ ६४ ॥
 विलोक्य पुस्तक हस्ते । नियतं ज्ञातवानयं ॥ इत्येवेत्य नमस्यंत-स्तत्पुरस्तेऽप्युपाविशन् ॥
 ॥ ६५ ॥ कदा व्यसनपारीणो । न्रविष्यत्येप नः प्रभुः ॥ इदं निवेद्यतामस्ति । यद्यस्मासु
 कृपालुता ॥ ६६ ॥ तं रुमण्वांस्ततोऽवादी—दावद्विनयांजलिः ॥ न्रवाह्मशाः प्रजोऽवश्यं ।
 स्युः कालत्रयवेदिनः ॥ ६७ ॥ इति तेन तदोक्तोऽस्मै । कथयामास सोऽयदः ॥ न्रविष्यत्येप
 वर्षीते । उःखाकूपारपारगः ॥ ६८ ॥ वंचितोऽनेन यच्चक्र-श्वक्रवाकीपिधानतः ॥ याममेकं
 पुरा तस्य । कर्मणस्तद्विदं फल ॥ ६९ ॥ किंत्वसामान्यमासाद्य । कन्यारत्नमयत्नतः ॥ अ-
 सौ साम्राज्यलक्ष्मीं च । प्रेयसीं च प्रपत्स्यते ॥ ७० ॥

इति श्रुत्वाथ तं नत्वा । ताभ्यामनुगतोऽप्रतः ॥ ब्रजन्नुदयनो मान्यं । सेनान्यं सम-
 ज्ञापत ॥ ७१ ॥ प्रियोक्तिर्निर्मृषाद्यापि । धूर्त्तराक्तः प्रतार्यते ॥ दग्धाप्युदीर्यते देवी । जीवती
 ति किमन्यथा ॥ ७२ ॥ न्रवति प्रियया योगः । प्रोषितप्राणयापि चेत् ॥ पूर्वजा अपि सर्वे-
 ऽपि । किं मिलेयुर्न मेऽधुना ॥ ७३ ॥ जीवत्यद्यापि देवीति-वदंती किंवदंत्यपि ॥ प्राणप्रया-

स । स्वरूपं पश्चिमेऽहनि ॥ ९६ ॥ तदा त्यक्तां त्वया देव । पांचालश्चतुराग्निधः ॥ दत्त्वा ह-
 दमवस्कंद-माचस्कंद पुरीं तव ॥ ९७ ॥ रुमएवानपि मत्वेदं । माहलेश्वरमभ्यगात् ॥ प्रता-
 पमाहत्स्वाप-मिवोढापयितुं तव ॥ ९८ ॥ इत्याकार्ण्य विसृज्यैन-मुवाच स वसंतकं ॥ स-
 खे खेदोऽयमस्माक-मुपर्युप रिहौकते ॥ ९९ ॥ हुताशस्याहुतिर्जाता । सुता प्रद्योतन्नूपतेः ॥ ए-
 तामैवान्वगान्मंत्री । राज्यश्रीरादेर्देऽरिभिः ॥ १०० ॥ वत्सन्नर्चुरहो कीर्त्ति-रहो ज्ञाग्यपरंपरा
 ॥ एकोऽद्य श्रेयसे मृत्युः । स च कर्तुं न युज्यते ॥ १ ॥ न च किंचित्तुद्यानं । न सा वा-

पी न तत्सरः ॥ उद्वेगस्यायमावेगः । क्लृप्तं यत्रातिवाह्यते ॥ १ ॥
 ततो वसंतकः प्राह । देव मिथ्यैव खिद्यसे ॥ किं प्रजावः प्रज्ञोरस्य । वचो वा ज्ञानि-
 नोऽन्यथा ॥ ३ ॥ तत्प्रतीकस्व वर्षांत-र्लेप्ससे सर्वमीप्सितं ॥ इदानीं तु विनोदाय । शृणु
 स्थानं निवेदये ॥ ४ ॥ इहैव नातिदूरेऽस्ति । सुषुप्तं नाम काननं ॥ तस्मिन्न सुमनसश्चतु-
 मपरेश्वरहं गतः ॥ ५ ॥ चिन्वतीं तत्र पुष्पाणि । स्त्रियमेकां व्यलोकयं ॥ आलापसस्पृहां म-
 त्वा । तामपृष्ठमतुब्धकं ॥ ६ ॥ जेइ पुष्पाणि चीयंते । किमेतानि सहस्रशः ॥ इति प्रीत्या

च पृष्ठा सा । व्यक्तमेवमचीकशत्रु ॥ ७ ॥ अस्ति माहिष्मतीनाम-नगरी श्रीगरीयसी ॥ म-
 द्वीपतिर्महाबाहुः । शास्ति यामास्तिकोत्तमः ॥ ८ ॥ प्रिया कमलमालेति । तस्यास्ति सुर-
 त्रिगुणैः ॥ तयोः सुदर्शनः सूनु-रनूननयविक्रमः ॥ ९ ॥ तथास्ति सागरस्येव । पद्मा पद्मा-
 वती सुता ॥ न्रविष्यति पतिर्योऽस्याः । स एव पुरुषोत्तमः ॥ १० ॥ रूपे निरुपमे सा तु ।
 नेवे च वयसि स्थिता ॥ पार्थिवैः प्रार्थ्यमानाऽपि । वरं न ऋमन्यते ॥ ११ ॥ किंतु त्यक्त-
 गृहावासा । वनवासमुपेयुषी ॥ साऽत्र केनापि कामेन । तप्यते दुस्तप तपः ॥ १२ ॥ तद-
 स्मत्स्वामिनी सेयं । त्रिसध्य शुद्धमानसा ॥ कुसुमैरममैरेभिः । कुरुते देवतार्चनं ॥ १३ ॥
 अह चपकमालेति । सखी तस्या मनःसमा ॥ इति सा कश्रयंत्येव । केनाप्याहूयतान्यतः ॥
 ॥ १४ ॥ त्वमप्यतिथिरस्माकं । न्रवेरार्यं कश्रचन ॥ एवमामंत्रयंती मां । सा ययौ त्वरितैः
 पैदः ॥ १५ ॥ देवः को नाम नात्रेय-प्रन्नोरन्योऽत्र पूज्यते ॥ यदेतन्न मया ज्ञातं । तनु चि-
 ते दुनोति मां ॥ १६ ॥ तदाकर्णार्थान्नृतं न्रूप-स्तथुतस्तथयौ वनं ॥ तत्राऽपश्यच्च कैलास-सु-
 दरं देवमदिरं ॥ १७ ॥ स तं प्रासादमुत्तुग-मारुरोह कुतूहलान् ॥ विशंस्तु गर्भगेहांत-रूचे

चंपकमालया ॥ १८ ॥

अत्रैव स्त्रीयतामत्र-ऋवन्निरिति वादिनीं ॥ द्वारदेशस्थितामह । तां सहस्रं वसंतकः
 ॥ १९ ॥ ऋदे त्वयेह्यमातिष्ठ्य-मतिष्ठीनां वितन्यते ॥ प्रवेशोऽपि यदस्माकं । निषेधोऽर्थपदे
 कृतः ॥ १७ ॥ ततः सप्रश्रयं प्राह । सा त्वं किमिति कुप्यसि ॥ देवागारप्रवेशोऽस्मिन् । शृ-
 णु वारणकारणं ॥ ११ ॥ वनांतर्दिवसे तस्मिन् । पुष्पाण्युच्चेतुमागतां ॥ वार्त्तयतीं त्वयाऽस्मा-
 कं । स्वामिनी मामजूहवत् ॥ ११ ॥ गताहं च दुतं तत्र । देव्याः सविधिवर्त्तिनीं ॥ एकामा-
 लोक्य तन्वंगी-मपृहं स्मेरविस्मया ॥ १३ ॥ देवि केयं जगन्नेत्र-कैरवाकरकौमुदी ॥ मन्ये-
 निर्माद्यमेतस्याः । सापि क्षीरोदनंदिनी ॥ १४ ॥ अथासौ कश्रयामास । देवी पद्मावती म-
 म ॥ पुष्पांश्च त्वयि यातायां । विप्रः कश्चिदिहाययौ ॥ १५ ॥ उन्नाभ्यां स पुरंघ्नीभ्या-म-
 न्वितो मधुराकृतिः ॥ साशीर्वादमवादीन्मा-मिदमादरबंधुरं ॥ १६ ॥ अनयोः कडयरूपेयं ।
 विद्धि कडयाणि मे स्वसा ॥ इयमप्यपरा नित्य-मेतस्याः परिचारिका ॥ १७ ॥ अस्याश्च नवला-
 वण्य-पुण्यायास्तरुणत्वगः ॥ वितीर्णविविधायासं । प्रचासं च गतः पतिः ॥ १८ ॥ तत्त्या-

मृगावप

॥ १२१ ॥

सीकर्तुमन्यत्र । नेमां विश्वसिमि क्लृणं ॥ स्त्रियश्च श्रियश्च निकेप्तुं । न युक्तं यत्रकुत्रचित् ॥
 ॥२७॥ एतस्या च ज्ञवत्या च । न विशेषं वहाम्यहं ॥ वामदक्षिणयोरदृणोः । कस्याप्यस्ति
 किमतरं ॥ ३० ॥ धात्रीशपुत्रि तत्ताव-दियं मम सहोदरा ॥ सतीजनशिरोरत्नं । तत्राऽभ्य-
 लोऽवतिष्ठता ॥ ३१ ॥ यावदुज्जायिनीं गत्वा । सिद्धसर्वप्रयोजनः ॥ पुनः प्रतिनिवर्त्तेऽहं । तद-
 स्तु स्वस्ति तेऽधुना ॥ ३२ ॥ उमित्युक्तो मया सोऽपि । यथाञ्जित्पितं ययौ ॥ प्रमोदसंविन्नागा-
 य । त्वं चाहूतासि सप्रति ॥ ३३ ॥ तपोभिर्दुस्तैरैरथ । सखि मंजरितं मम ॥ सेयं सहचरी ल-
 ब्धा । यन्नेत्रामृतसारणिः ॥ ३४ ॥ सखि चपकमाले त-न्मामिधैवतामनारतं ॥ वीक्षेथाः सर्वथा-
 येन । गुणगृह्यासि सर्वदा ॥ ३५ ॥ वसंतकस्ततो दध्यौ । विप्रो यौगधरायणः ॥ ध्रुवं वास-
 वदत्ता सा । समं कांचनमालया ॥ ३६ ॥ मत्रिन्नंकुरितस्ताव-चव मंत्रमहीरुहः ॥ इदानीं
 सुन्नगो ज्यू-त्पद्भैः कुसुमैः फलैः ॥ ३७ ॥ ततश्चंपकमाला सा । पुनरेनमन्नापत ॥ सा
 ब्राह्मणी प्रियं स्मृत्वा । रुदतीह पुनः पुनः ॥ ३८ ॥ अत्यंतं रुदती सा मे । स्वामिनीमप्यरो-
 दयत् ॥ परदुःखावतारस्य । पात्र हि महतां मनः ॥ ३९ ॥ अथापराहसमये । संबोधय वि-

विधोक्तिः ॥ आनिनाय विनोदाय । तामिह स्वामिनी मम ॥ ४० ॥

इह प्रवेशः कस्यापि । न दातव्यस्त्वया सखि ॥ इत्यादिदेश मां देवी । विशंती गर्भवे-
 श्मनि ॥ ४१ ॥ तदात्मना तृतीयास्ति । देवी देवगृहोदरे ॥ अतो जइ निपिदोऽसि । तन्म-
 नागपि मा कुपः ॥ ४२ ॥ अश्रोत्तिष्ठ सखे यामः । प्रवेशश्चन्न लभ्यते ॥ किमत्रावस्थितेने-
 ति । नृपोऽवादीद्वसंतर्क ॥ ४३ ॥ देव कृणं प्रतीकृस्व । शीतलेऽस्मिन् शिलातले ॥ विश्रामं
 वितनोमीति । सोऽपि तं प्रत्यवाचत ॥ ४४ ॥ ततस्तस्मिन् शिलासीनि । विशामीशोऽप्युपा-
 विशन् ॥ स्वैरालापान् मिश्रः सख्यो-मध्ये शुश्रुवतुश्च तौ ॥ ४५ ॥ विरहह्यंतमात्मानं । व्य-
 वस्थाप्य कथंचन ॥ प्रद्योतडुहिता प्राह । महाबाहुतनूरुहं ॥ ४६ ॥ तव प्रियसखि स्नेह-श्वा-
 पलाय युनक्ति मां ॥ तत्पृष्ठामि वयः क्वैत-दूनवासविधिः क्व च ॥ ४७ ॥ द्वयोर्विशोधिनोः
 कोऽय-मेकत्र वसतिक्रमः ॥ इदं नातिरहस्यं चे-त्तदा व्याहर्तुमर्हसि ॥ ४८ ॥ व्याजहार त-
 तः स्नेहा-झाहलेश्वरनेदिनी ॥ किं तदप्यस्ति यज्ञोप्यं । तत्रापि श्रूयतामिदं ॥ ४९ ॥ जानास्यु-
 दयनो नामा । कौशांब्या अबनीपतिः ॥ विपंचीचातुरीचंचुं । वत्सराजसुशंति यं ॥ ५० ॥

उपेत्य योगिनी जातु । शंकराख्याऽतिनिर्मलां ॥ विस्तार्य तज्जुणश्रेणिं । बवंध हृदयं मम ॥
॥ ५१ ॥ ततोऽनूमेऽस्य रागेण । बहुरागं मनस्तथा ॥ यथासीत्प्रार्थना व्यर्था । पार्थिवानां
मदर्थिनां ॥ ५२ ॥ तस्मै स्वयंवरां दातु-मीपतुः पितरौ च मां ॥ ज्ञाग्यैरनुगृहीतास्मी-

त्यहं च मुपमावहं ॥ ५३ ॥

अत्राकस्मान्मनोवेधा । वार्त्तामश्रौपमीदृशी ॥ यत्तस्य वसुधाजर्तुः । शुद्धंते वह्निरुद्धि-
तः ॥ ५४ ॥ रहस्यहृदयं प्राण-सर्वस्वमिव पिंक्तिं ॥ प्रिया वासनदत्तेति । या च तस्य निश-
म्यते ॥ ५५ ॥ तदा प्रदीपने तत्र । दग्धा सा नृपवह्निजा ॥ दह्याऽदह्यविजागं न । कुर्वति-
स्म दविर्भुजः ॥ ५६ ॥ कथं हरसि देवीं मे । पश्यतः पश्यतोहर ॥ इत्याक्षिप्य क्षितीशेन ।
शस्त्रैर्बहिरहन्यत ॥ ५७ ॥ ततो विलप्य तामन्वग् । विविक्रन्नाशुशुक्लिं ॥ संबोध्य बहुशो-
बाहौ । धृत्वाऽमात्यैः स वारितः ॥ ५८ ॥ सोऽग्र राज्यं-परित्यज्य । देशांतरंगतः क्वचित् ॥ ब्रह्मचा-
री शुचिः कांचि-द्देवतां वरिवस्यति ॥ ५९ ॥ इत्युदंतं निशम्यांत-र्हले मूर्वामुपागमं ॥ क-
थंचित्प्राप्य चैतन्य-मुच्चैर्दुःखादरोदिवं ॥ ६० ॥ प्रवानकृत्रिमः शत्रु । रेरे दैव सदैव मे ॥

मथ्यकस्माद्भवस्कंदं । यदेवं दत्तवानसि ॥ ६१ ॥ मम कोरकितः किंचि-न्मनोरथमहीरुहः ॥
 त्वया व्यसनसंपात-दुर्वीतेन निपातितः ॥ ६२ ॥ तत्रापि तेन संगाय । परस्मिन्नपि जन्मनि
 ॥ स्वयमूरीकृतो मृत्यु-र्मया कर्त्तासि किं ततः ॥ ६३ ॥ एवं दैवमुपालभ्य । मृत्युं निश्चित्य चे-
 तसि ॥ गत्वोपवनमारब्धं । यावदुद्धंघनं मया ॥ ६४ ॥ तावच्चंपकमालातो । विज्ञातमदुप-
 क्रमौ ॥ आतुरौ पितरावेत्य । साश्रौ मामेवमूचतुः ॥ ६५ ॥ वत्से वत्सेश्वरेऽवस्था-मीदृशी-
 मुपजग्मुषि ॥ तवान्ये परिणेतारः । किं न संति महीभुजः ॥ ६६ ॥ असदध्यवसायस्ते ।
 कोऽयं पुत्रि त्रपाकरः ॥ अन्ये त्वदर्शे तास्यंति । वृश्चैव त्वं तु तास्यसि ॥ ६७ ॥ पित्रोरप्येव-
 मादेशै-रत्यजंतीं तमाग्रहं ॥ एत्यानुकंपया साश्र । शंकरा मामन्नाशत ॥ ६८ ॥ अ-
 मयाप्येतत् । किंत्वीदृग् व्यसनोदयः ॥ द्विधा जवति दैवो वा । मंत्रिमंत्रोद्भवोऽश्रवा ॥ ६९ ॥ अ-
 वद्य एव तत्पाथः । पक्षस्तच्चिंतयाऽप्यलं ॥ शुजायतिद्वितीयस्तु । तदेवं संशये सति ॥ ७० ॥
 त्वमपि प्रियवत्तस्मा-द्देवताराधनं कुरु ॥ देवता च कुलस्त्रीणां । पतिरेव प्रकीर्त्तितः ॥ ७१ ॥
 तद्गृहाण तदेक्राशा । समग्रान्युदयप्रदां ॥ यथावद्विखितामेतां । पतिप्रतिकृतिं पटे ॥ ७२ ॥

एतदर्चापरा कातं । प्रत्यकं दृक्सि स्वयं ॥ कार्यसिद्धिरवश्यं स्या-त्तेदकध्यानचेतसां ॥
 ॥ ७३ ॥ इत्युदीर्य पट दत्त्वा । पूजाम्नायं समर्प्य च ॥ योगान्निवृद्धयेऽवंती । गता ऋगवती त-
 तः ॥ ७४ ॥ ततो रम्यमठोपांत-सुत्सगितनम्रौगलं ॥ इदं प्रासादमाधत्त । बंधुर्मम सुदर्शनः
 ॥ ७५ ॥ अत्र स्थापितमन्त्र्यर्च्यं । सुमनोजिः सुगंधिजिः ॥ वत्सराजमपव्याज-महं प्रणिद-
 धेऽन्वहं ॥ ७६ ॥ स्वप्नेऽप्यद्य मया दृष्टो । दिष्टयासौ जीवितेश्वरः ॥ तदिदानीं त्वमप्येनं । स-
 खि नेत्रातिश्रीकुरु ॥ ७७ ॥ ततः प्रथोतडुहिता । सा वहिःस्थमुदाहरत् ॥ सखि जातु न-
 रं नान्य-मालोकंते पतिव्रता. ॥७८॥ स्थाने तन्वि तव प्रेम । वत्सेश्वरनरेश्वरे ॥ हसं विहा-
 य किं हसी । रमते सुमते क्वचित् ॥ ७९ ॥ एतद्धि प्रतिमामात्रं । न दोषायेतिवादिनी ॥
 पट पद्मावती तस्या-स्ततः स्नेहादर्शयत् ॥ ८० ॥ अद्यार्थपुत्र चित्रेऽपि । दिष्टया दृष्टश्वरा-
 न्मया ॥ चिंतयतीति साऽपश्य चं पटं सार्द्ध्या दृशा ॥ ८१ ॥

वहिःस्थितोऽथ राजान-मवोचत वसंतकः ॥ आकर्णितमिदं देव । सख्योरन्योऽन्यज-
 ल्पितं ॥ ८२ ॥ अन्यर्चयसि नात्रियं । ऋक्षया त्वं त्वामियं पुनः ॥ इदं सद्यो ददौ तुभ्य-

मन्त्रीष्टं विष्टपाधिपः ॥ ८३ ॥ नृपोऽन्नाषिष्ट ज्ञोः संति । वत्सराजाः सहस्रशः ॥ बहुशो
 नामसाम्भ्येन । प्रतार्येते न्नवाहशाः ॥ ८४ ॥ कश्चाप्तिरथवा स्त्रीणां । कृतं नो ब्रह्मचारिणां ॥
 सांध्याय विधये याम । इति यावद् यियासति ॥८५॥ चित्राकारसमाकारं । नृपमालोक्य वि-
 स्मयात् ॥ पृष्टो वसंतकः कोऽय-मिति चंपकमालया ॥ ८६ ॥ नर्ममंत्री ततोऽवादी-इसाबु-
 दयनो नृपः ॥ र्थं तव स्वामिनी चित्ते । प्रणिधत्ते दिवानिशं ॥८७॥ मध्ये वेगेन गत्वाथ । सा
 जगाद् नृपात्मजां ॥ अपूर्वावतिश्री प्राप्तौ । कावप्यातिष्ठ्यमर्हतः ॥ ८८ ॥

ततः सुता महाबाहो-र्गर्भे गहाद्विनिर्धती ॥ आह प्रद्योतजामेहि । क्रियतेऽतिश्रिसत्क्रि-
 या ॥ ८९ ॥ साऽप्युचे सखि गह्व त्वं । प्रथयातिश्रिपूजनं ॥ नित्यमेवास्मि विमुखी । पुरु-
 षांतरदर्शने ॥ ९० ॥ पद्मावत्यर्धहस्ताथ । निर्ययौ च मुदा बहिः ॥ अंतः कांचनमालां च ।
 रहः प्रद्योतजाऽवदत् ॥ ९१ ॥ सखि तदा समागत्य । मंत्री यौगंधरायणः ॥ विनयावनतो-
 ऽवादीत् । शृणु मातर्वचो मम ॥ ९२ ॥ देवात्स्मरवशे देवे । शुद्धंतमधितस्थुषि ॥ राज्य-
 माज्यमिवाघ्रातं । बलात्प्रत्यर्शिपाश्र्विवैः ॥ ९३ ॥ चंरुप्रद्योतन्नूभुः । पुली त्वमसि तद्धयं ॥

किं ब्रूमो वेत्सि यत्सर्व-मित्युक्ताहमश्राब्रुवम् ॥ ए४ ॥ एतस्यजामि वा राज्यं । यामि वा
 पितृवैदमनि ॥ ब्रूये यत्तत्करोमीति । मयाऽप्यस्मै प्रतिश्रुत ॥ ए५ ॥ ततस्तेन निजारंज-सं-
 रंज्जेण सुरंगया ॥ वह्निमंतःपुरे इत्वा । समाकृष्टास्म्यहं वहिः ॥ ए६ ॥ क्रीमाशुकपिकीहंस-
 कुरंगकचकोरकाः ॥ सुप्ता निजनिजस्थाने । हहा तत्पजिरे मया ॥ ए७ ॥ ज्वलनालिंगनोद्भूत-
 -निज्ञावेदः परिहृदः ॥ अञ्जूमदीयोऽनेदीयो । मृत्योरस्यकुलः कथं ॥ ए८ ॥ तत्तदित्यनुशोचंती
 । दाक्षिण्यानस्य मत्रिणः ॥ नक्तमहिकरङ्का । चलितास्मि पुरस्ततः ॥ ए९ ॥ निःशूकफेरु-
 फूत्कार-प्राडुर्भूतप्रयाकुला ॥ किं न स्मरसि इत्वाह । बाहुं संधीरिता त्वया ॥ १०० ॥ अ-
 धिशिष्य त्वयास्तीर्णे । अस्तरे पृह्वैवः पथि ॥ तदा तमोऽभिर्नीमायां । निशि निज्ञामुपागमं
 ॥ १ ॥ शनैरित इतो देवी-त्यमात्याख्यातपदतिः ॥ तदा तृड्व्याकुलां हि त्व-मपीप्यः स-
 खि मा पयः ॥ २ ॥ तदेहमुपचरेण । विधूताध्वपरीश्रमा ॥ र्होऽहं मंत्रिणानीय । मुक्ता
 पद्मावतीमनु ॥ ३ ॥ क्लेशावेपमिमं सर्वं । सहमानातिदुस्सहं ॥ सर्वथा मंत्रिणो वार्णो । प्र-
 माणीकृतवत्यह ॥ ४ ॥ पद्मावतीं सपत्नीं मे । शंकरायाः प्रयोगतः ॥ चिकीर्षिता पुनस्तेन ।

किं किं नापकृतं मम ॥ ५ ॥ मंत्रिणः परमाह्वं हि । शंकरा कार्यसाधकं ॥ विधीनिवंविधा-
 न् किं च । सैव कर्तुं प्रगल्भते ॥ ६ ॥ न्यासीकृता तवोत्संगे । मंत्रिन् पुत्री मयाधुना ॥
 इति तातवचोऽप्येष । न सस्मार जरज्वः ॥ ७ ॥

ऊचे कांचनमालाश्र । मंत्रिणे देवि मा कुपः ॥ यदेषः क्लृश्यते नित्यं । तैव हितका-
 म्यया ॥ ८ ॥ मनोवाक्कायकर्माणि । तत्वबुद्धिप्रयोगतः ॥ नित्यं व्यापारयत्येव । राज्योद्धर-
 णहेतवे ॥ ९ ॥ राज्ञः पद्मावतीयोगा-स्वत्संयोगो हि निश्चितं ॥ नद्दी प्राचीमनाश्लिष्य ।
 ज्ञानुर्भुक्ते दिनश्रियं ॥ १० ॥ पर्यालोच्येदमेवोच्चै-र्मंत्रिणोऽयमुपक्रमः ॥ तद्देवि मंत्रिमंत्राणां
 । युज्यते दृष्टुमायतिं ॥ ११ ॥ स्वयमूरीकृतं चैत-त्सहस्रक्लेशवैवशं ॥ महद्भिरभ्युपेतोऽर्थः ।
 सर्वो निर्वाहमर्हति ॥ १२ ॥ किंच लेखोऽस्ति यस्तात-प्रहितोऽद्य समागतः ॥ मयात्मना स-
 मानीतः । स इदानीं विज्ञाव्यतां ॥ १३ ॥ वाञ्छ्यतामिति सा वाच-मवाप्य स्वामिनीमुखा-
 त् ॥ नीचकैर्वाचयामास । सुदिता विशदाहरं ॥ १४ ॥ स्वस्ति श्रीमद्वंतीतः । श्रीमान् प्र-
 द्योतन्नूपतिः ॥ वने वासत्रइत्ताख्या-मात्मजां बोधयत्यदः ॥ १५ ॥ मत्वा कुशलमस्माकं ।

रधीयाः परमां धृतिं ॥ निजरुड्यणवर्त्तान्नि-मोदनीयाः सदा वयं ॥ १६ ॥ समस्तमपि
 विह्वलं । युगंथरमुतेन नः ॥ व्यमनेन पतितास्मीति । खिन्नास्मिन्न खलु मास्मन्नूः ॥ १७ ॥
 कृतं पुत्रि वद्धूकेन । रव्यते सचिवेन चेतृ ॥ सपत्न्यपि तदा वत्से । प्रपद्येथाः सखीति तां ॥
 ॥ १८ ॥ आदिदय पालगोपालौ । विपक्षेद्येदपूर्वकं ॥ वत्सराजस्य साम्राज्य-मुद्धृतं ज्ञायता-
 मिति ॥ १९ ॥ वचः क्रांचनमालाया । लेखार्थं चावगम्य तं ॥ ततः प्रद्योतजाऽयादी-इमा-
 त्ये त्यक्तमम्भरा ॥ २० ॥ सखि साधु त्वया प्रोक्तं । तातोवेशोऽपि तेऽजुगः ॥ किं तु न ज्ञा-
 यते कुत्रा-प्यार्यपुत्रस्तपस्यति ॥ २१ ॥ वार्त्तयत्योस्तयोरिच्छ-मुपिताश्रुर्विद्यादिनी ॥ पद्मावती
 निरुत्सादा । विवेगान्यतरे तदा ॥ २२ ॥

अथ तां समदुःखेव । तत्र प्रद्योतजाऽज्जवत् ॥ सखि ते वदने कांतिः । किं जातेयं म-
 रीमखी ॥ २३ ॥ लज्जाग्रस्तगिर मत्वा । स्वामिनीं चतुरा ततः ॥ तस्यै चपकमलैव । यथावृ-
 त्तमन्वीरुग्रन ॥ २४ ॥ तत्रैकमतिश्रिं वीक्ष्य । सखि स्वामिन्युवाच मां ॥ सोऽयं चित्रपटा-
 कारः । किमु जगमतां गतः ॥ २५ ॥ तपस्ते फलितं सद्यो । देवि चित्तय मान्यथा ॥ मये-

ल्युक्ताश्च सा नाऽनू-इलंजुष्णुः पदक्रमे ॥ ३६ ॥ अत्रायमतिश्रिः स्वैरं । देवीं निर्वर्ण्य सर्व-
 तः ॥ द्विविधं वर्णयामास । प्रमोदात्सुहृदः पुरः ॥ ३७ ॥ एषा सखेदा किं चात्र । शंभुजस्मी-
 कृतात्मनः ॥ अनंगस्यांगलाजाय । किं रतिस्तपते तपः ॥ ३८ ॥ किं वाऽसौ केत्रमाहात्म्या-
 द्विशेषपदसस्पृहा ॥ व्यवस्यतीह तीर्थाय । उतेयं वनदेवता ॥ ३९ ॥ किं वा वासव-
 नंदनोद्याननंदिनि ॥ किमियं मूर्त्तिमादृत्य । तपःश्रीराश्रयं व्यधात् ॥ ३९ ॥ किं वा वासव-
 दत्तैव । व्यसनं मे व्यपोहितुं ॥ इयमस्मिन् वने वास-सुपास्यैवं तपस्यति ॥ ३९ ॥
 इति स्मृत्वा प्रियां तत्र । मुक्तकंठं सरोद सः ॥ उज्जुणंस्तजुशग्राम-तुमुदं विललाप च
 ॥ ३३ ॥ हा प्रद्योतसुते देवि । त्वया दयितया विना ॥ चक्रवाक इवैकाकी । वराकोऽयमश्रो
 जनः ॥ ३४ ॥ मनसो मे त्वमेवासि । पदमानंदसंपदां ॥ यद्वा देवि चक्रोरस्य । चञ्चिकैव र-
 सायनं ॥ ३५ ॥ मम त्वया विमुक्तस्य । वनवासः कियानसौ ॥ अस्मि निंद्यो यदद्यापि ।
 जीवामि प्रियजीवितः ॥ ३६ ॥ स्निग्धासि त्वं कृणाद्गधा । यतस्तेन कशानुना ॥ तादृशाहं
 यदद्यापि । न इह्ये विरहाग्निना ॥ ३७ ॥ प्रवत्या वरिवस्या वा । नमस्या वा जिनेशितुः ॥

इयं द्वयीगतिर्मेऽस्तु । तृतीया तु विभंवना ॥ ३७ ॥ एतच्चेतोहराऽनेक-धनाऽनोकहसंकुलं ॥
 उद्यानमनवद्यागि । हा विना त्वां मरुस्थली ॥ ३९ ॥ लतालास्यकलाचार्यः । पुष्पामोदम-
 लिम्बुचः ॥ वनवायुर्वियोगाख्यं । ज्वलनं ज्वलयत्ययं ॥ ४० ॥ विक्षपंतं तमित्युच्चै-रंभ्यघत्त
 सुहृत्तः ॥ अर्धं गृहाण पश्यैता-मनन्यगतिकां पुरः ॥ ४१ ॥ इत्युक्तस्तेन सोऽवादीत् । कु-
 र्वन्नस्याः समीहितं ॥ कथं न याति मालिन्यं । देवीलान्नफल तपः ॥ ४२ ॥ किंचाद्यैव व्रत-
 स्यास्य । वर्द्धते सिद्धिवासरः ॥ निघ्नस्तत्कोऽयमेहीति । मित्रमाकृष्य सोऽव्रजत् ॥ ४३ ॥ त-
 तस्तावनुपश्यती-मपश्यती स्वमीप्सितं ॥ साश्रुनेत्रामिमां बाहौ । गृहीत्वाहमिहागमं ॥
 ॥ ४४ ॥ स्मरंबंदीकृता तस्मै । ताम्यंतीयं कथ मया ॥ निर्वाह्येत्यथ चिंता मां । दहत्यद्दह
 सप्रति ॥ ४५ ॥ लब्धव्य सखि तद्धृद्वं । देवताराधनाफलं ॥ इहावस्थितयां कार्यै । तन्मया
 किमतःपरं ॥ ४६ ॥ यामोऽधुनेति जड्यंती । प्रतिप्रद्योतनंदिनीं ॥ खेदात्पद्मावती मंदं । च-
 लतिस्म मंभ्रति ॥ ४७ ॥ युगं ॥ इच्छा सेत्स्यति ते नून-मुत्सुका सखि मास्मभूः ॥ एवं
 वासवदत्तापि । तामाश्रास्य सदाऽचलत् ॥ ४८ ॥

तामनुप्रस्थिता साश्र । कर्णेऽवोचत कांचनां ॥ आर्यपुत्रोऽत्र स्वहृद-महो विहरते गिरौ
 ॥ ४ए ॥ तदत्रैव क्वचिदेशे । जिनेशपदपावनं ॥ स किञ्चितीर्षमाश्रित्य । दुस्तपं तपते तपः
 ॥ ५० ॥ तत्रैनं तपसा क्लृप्त-मनन्यमनसं तु यत् ॥ विलापविकलं चैव-सुपेक्षेऽहमलक्षणा
 ॥ ५१ ॥ ततः प्रक्षीणदाक्षिण्यो । निख्रपैकशिरोमणिः ॥ अर्थतमकृतहृश्च । कोऽपि नास्त्ये-
 व मत्समः ॥ ५२ ॥ परं वाग्निरमात्यस्य । गाढं निगदिता सती ॥ पदमप्यधिकं नाहं ।
 ददामि च वदामि च ॥ ५३ ॥ इति प्राप्तप्रियोदंत-परमानंदमानसा ॥ मठमागत्य साऽनैषी-
 ष्वर्मध्यानेन तां निशां ॥ ५४ ॥ विहायसि विहंगानां । कुलायगमनात्मकं ॥ व्यवसाय नृपः
 सार्यं । पश्यन्नापत्स्वमास्पदं ॥ ५५ ॥ जिनं नान्नेयमन्यव्यर्थं । स बाह्याभ्यंतरं शुचिः ॥ नृपः समा-
 धिमाधत्त । निस्तरंगमनाः पुरः ॥ ५६ ॥ एकतानमनस्यस्मि-त्रकस्मादानविस्मयं ॥ अद-
 भ्रं गर्भेगेहांत-रुद्योति ज्योतिरुद्ययौ ॥ ५७ ॥ तेजः पुंजादतो मंभु । मूर्त्तिस्फुर्त्तिपरः पुमा-
 न् ॥ निर्गत्यात्यंतनिष्कंपं । साऽनुकंपस्तमन्यध्यात् ॥ ५८ ॥ विष्टपाधिप तुद्योऽस्मि । वृणी-
 ष्व वरमंजसा ॥ एतस्य त्रिजगन्नर्तु-रुपास्तिफलमानुहि ॥ ५९ ॥ जिनस्योपास्तिकर्तृणा-

मनुग्रहकरस्त्वहं ॥ पत्निरतस्य संजातो । गोमुखः सन्मुखस्तव ॥ ६० ॥

अत्र क्रमेण पारीण-समाधिस्तोयधिरिव ॥ स्थितं व्यापारयामास । नृपश्चक्षुरपांगतः
 ॥ ६१ ॥ स लोलकुडलं हारि-हारमंभितमेकतः ॥ पुनस्तदेव जडपंतं । यक्षमध्यकमैकत ॥
 ॥ ६२ ॥ प्रीतिमतं तमालोक्य । जगाद जगतीपतिः ॥ अस्ति यक्ष जिनोपास्तेः । फलं निः-
 श्रेयसश्रियः ॥ ६३ ॥ विवेकहेवाकवतां । न स्पदा त्वैहिके फले ॥ इत्युक्त्वा विरते राज्ञि ।
 यक्षोऽज्ञापिष्ट सादर ॥ ६४ ॥ अमोधं हि महोऽमोध-देवतादर्शनं न्रवेत् ॥ अतः किंचिद्वृणी-
 ष्वेति । यक्षोक्त्या सोऽब्रवीत्पुनः ॥ ६५ ॥ यद्येवं तत्समं देव्या । साम्राज्यं पुनरस्तु मे ॥ इ-
 ति तस्य वचः श्रुत्वा । वक्तुं यक्षः प्रचक्रमे ॥ ६६ ॥ एवमस्तु परं राजन् । सुतां माहिष्म-
 तीपतेः ॥ विवाह्य ततोऽवश्यं । देवीं राज्यं च लप्ससे ॥ ६७ ॥ परिशेतुर्यतो हेतु-जगद्ध-
 र्म्याः स्वलक्ष्यैः ॥ पद्मावतीति व्याहृत्य । मक्षु यक्षस्तिरोवधे ॥ ६८ ॥ तथैव तस्थुपस्त-
 स्य । पश्यतो जिनपुंगवं ॥ आनंदनिःस्यंदमयी । सा विज्ञाता विज्ञावरी ॥ ६९ ॥ व्यलीय-
 त तमः सर्वं । विष्टपस्य च तेऽपि च ॥ पूर्वस्यां च त्वदास्ये च । नूनमुद्धसिता श्रुतिः ॥

॥ ७० ॥ अकृतैः शुचिभिः पूर्णं । स्वर्णस्थालमिवामलं ॥ तदानीं रविमादाय । तं दिनश्री-
रुपस्थिता ॥ ७१ ॥ युगमं ॥ स्वौवस्तिक इवानंदी । प्रातर्विधिववीरुधां ॥ आददानः सुमन-
सः । पवमानस्तमच्यगात् ॥ ७२ ॥ ततो वसंतकानीतै-र्विनीतः कुसुमैः प्रजोः ॥ पूजां नि-
वर्त्तयामास । मेदिनीशः प्रगेतनीं ॥ ७३ ॥ निशवृत्तांतमावेद्य । तेनाऽप्युक्तं वसंतकं ॥ रंग-
भ्रंगे कृतेऽस्मान्नि-र्वैत्सि तस्या बभूव किं ॥ ७४ ॥

त्रिपक्षोऽथ महीनाश्रं । व्याजहार वसंतकः ॥ तदैव देव विज्ञातं । स्वतः किंचिद्विदं म-
या ॥ ७५ ॥ आस्ये यथाऽस्या वैवर्ण्यं । दशोर्वाष्पोद्गमो यथा ॥ तदा मन्येऽपमानेन । मा-
नसेऽस्याः कृतं पदं ॥ ७६ ॥ मनसात्त्रीप्सिताल्प्यु-स्वमानतयातया ॥ न वेद्मि सेयं जी-
वंती । पुनर्दृश्येत वा न वा ॥ ७७ ॥ अच्युपेतैन पुष्पेभ्यः । प्रातरथ वने मया ॥ दृष्टा चंप-
कमाला वा । ब्रमंती संभ्रमाकुलं ॥ ७८ ॥ म्याना चंपकमाले त्वं । मालेव किमु दृश्यसे ॥
इति व्याजेन पृष्टासौ । ममाचष्टेस्म गजदं ॥ ७९ ॥ तदा नः स्वामिनी तेन । स्वामिना ते-
ऽपमानिता ॥ गत्वा निःसहमात्मानं । पर्यंके पर्यमुंचत ॥ ८० ॥ स्वतापेन प्रियस्यांत-ईदृ-

प्रीरुखाजितः ॥ हृदयं स्रवदश्रांजः-संज्ञारेण सिपेच सा ॥ ७१ ॥ तत्रापि रतिमप्राप्य । मृ-
णालीमालज्जारिणी ॥ सरोजस्रस्तरे शस्ते । निःसहांगा न शेत सा ॥ ७२ ॥ उष्मणांगपरि-
ब्बंग-मानिणापि क्षणात्तया ॥ स्रस्तरः स समस्तोऽपि । निर्ममे मुर्मुरोपमः ॥ ७३ ॥ चञ्चिका
च जलाद्दी च । नास्यास्तापमलुंपत ॥ चदनव्यजनी व्यक्तं । वीज्यमाना मयातदा ॥ ७४ ॥

सा न चक्रंद नोवाच । नाकुलं विललाप च ॥ मौनेन केवलं तस्थौ । किञ्चिन्निश्चित्य
चेतसि ॥ ७५ ॥ नवीनशयनीयाय । यावत्प्रत्यग्रपद्धवान् ॥ आनयामि न पश्यामि । ताव-
त्तां तत्र स्रस्तरे ॥ ७६ ॥ ध्रुवं तेनापमानेन । मलिनं हंत जीवितं ॥ त्यक्तुं कापि प्रयाता-
सौ । वीक्षे तत्तामितस्ततः ॥ ७७ ॥ ततोऽहमेवं संभाव्य । स्त्रीहृत्यापातकं तव ॥ आत्तपु-
ष्पस्त्वदभ्यर्णे । त्वरितं समुपागम ॥ ७८ ॥ ततः श्रुत्वेति वृत्तांतं । तदुदंतोपलब्धये ॥ वसं-
तकेन सहितो । धावतिस्म धराधवः ॥ ७९ ॥ तान्निस्तान्निः स वार्त्तान्नि-वर्त्तनीमतिवर्त्तय-
त् ॥ पद्मावतीपवित्रं नू-प्रदेशमविशत्क्षणात् ॥ ८० ॥ इतो वासवदत्तापि । प्रातर्जागरि-
ता सती ॥ पद्मावती गता क्वापी-त्याकर्णान्विषयघ्ने ॥ ८१ ॥

क्रमाद्देवेषयंती च । साऽपश्यत्पाश्र्विवं पश्चि ॥ हर्षात्कांचनमालां च । कुल्लचक्षुरवोचत
 ॥ ए१ ॥ तिश्चिरद्याऽतिश्रिः श्रीणा-मद्य वारो वरो हले ॥ पवित्रमद्य नक्षत्र-मार्यपुत्रो यदी-
 क्तितः ॥ ए३ ॥ आर्यपुत्रेण यत्तसं । मत्संगैकफलं तपः ॥ तन्ममाऽभूद्गाधोऽय-माधमार्थ-
 महार्णवः ॥ ए४ ॥ एतस्य वपुराख्याति । कामं मच्चिरहृदयश्रां ॥ यद्वाढ्यं निर्विकल्पस्य ।
 प्रेम्णः सर्वमिदं सखि ॥ ए५ ॥ अद्यापि जागरूकाणि । मम ज्ञाग्यानि कानिचित् ॥ यदा-
 र्थपुत्रो जीवत्या । जीवन्नेव मयेक्षितः ॥ ए६ ॥ शृण्वंती वचनान्यस्य । पश्यंती रूपमस्य च
 ॥ पादपांतरिता नेज्ये । श्रोत्रनेत्रे कृतार्थतां ॥ ए७ ॥ एवमुक्त्वा तत्रा चक्रे । स्नेहाद्वासावद-
 त्तया ॥ यत्रा तत्रापि हि प्रेयान् । प्रेयसीनां प्रियंकरः ॥ ए८ ॥ तदानीं वार्त्तयामास । नृपो-
 ऽप्यश्र वसंतकं ॥ जाता कुशानुना तेन । दग्धा देवी डुरात्मना ॥ १०० ॥ मुनिभिर्देवैतश्चाह
 -माश्र्वासेव मुहुर्मुहुः ॥ सखे प्रद्योतजा देवी । क पुनर्मे मिलिष्यति ॥ १ ॥ किं चैतद्वपरं
 दुःखं । यद्गाहलेशनंदिनी ॥ अधुनांतर्वणं कापि । हृत्यां मे दातुमुद्यता ॥ २ ॥ तदैव शुश्रुवे
 ध्वानं । स्वामिनी हा विपद्यते ॥ सोऽस्ति कश्चिद्य एतस्या-स्त्राता ज्ञेदिहाध्वनि ॥ ३ ॥ ध्व-

नेस्तस्यानुसारेण । धावन्नेय व्यलोकत ॥ माऽतस्तात महाबाहो । स्मर्त्तव्येयं सुतात्मनः ॥
 ॥ ४ ॥ अमीया फलमुप्राणा । तपसामस्ति चेत्तदा ॥ वत्सेश्वरः प्रियो मेऽस्तु । प्रेत्यापीत्यु
 क्तिपूर्वक ॥ ५ ॥ रसालतरुशाखायां । बद्धपाशाबलंविनीं ॥ आम्बलानचदनांजोज-युतां पद्मा-
 वर्ती पुर. ॥ ६ ॥ त्रिन्निर्विशेषकं ॥

अनेन साहसेनाल-मलं बाले ब्रुवन्निति ॥ ततोऽसिधेनुमाकृष्य । ऋपतिः पाशमञ्चिदत्
 ॥ ७ ॥ बाष्पछिन्ननिजदौम-रद्धन्नव्यजनानिलैः ॥ उपवीज्य स्वयं तस्या । मूर्खविदं चकार
 सः ॥ ७ ॥ अथ सा स्वास्थ्यमास्त्राय । पश्यंती जगतीपतिं ॥ किमपि व्याकुलीचक्रे । ह-
 रौत्सुक्यत्रपामदैः ॥ ८ ॥ प्रियास्पर्शरसज्ञत्वे । चिरादात्मानमानयन् ॥ बाहुभ्यामवलंब्यैना
 —मन्त्र्यघाठसुधाधिपः ॥ १० ॥ न स्मर्त्तव्यः सरोजाकि । पूर्वैद्युर्विहितो मया ॥ अपमान-
 स्त्वया प्रेम । प्रेक्षते हि न विप्रियं ॥ ११ ॥ अद्यप्रभृति कड्याणि । तपोन्निस्ते वशंवदः ॥ कु-
 तोऽस्मि तत्फलप्राप्तौ । पर्याप्तं तैरतः परं ॥ १२ ॥ अपि दास्यं त्वदास्यस्य । शीतांशुः स्पृह-
 यत्यय ॥ शंके कथंचिदप्राप्य । लज्जितो गगनं ययौ ॥ १३ ॥ उत्पलैस्तव नेत्राभ्या-मन्त्र्युपे-

त्य पराजयं ॥ श्यामीभूतैर्जलस्यांत-र्जपापातो व्यतन्वत ॥ १४ ॥ स्वाधीनेऽपि सुधासिंधौ ।
 त्वद्वचोऽपरनामनि ॥ विदधे विधिधैर्नूनं । मिथ्यापात्रोधिमंश्रनं ॥ १५ ॥ सुनीनां देवतानां चा-
 -ऽमोघां वाचं समर्थये ॥ दत्ता वासवदत्ता मे । ददता त्वां च वेधसा ॥ १६ ॥ पद्मावती तदा-
 कर्ण्य । लेप्ते सुदसुदित्वरं ॥ दत्तसादं विवादं च । प्रद्योतनृपनंदिनी ॥ १७ ॥ अशवो हि स-
 हस्रांशोः । पंकीजन्याः प्रियंकराः ॥ तेऽप्यहो कैरविष्यास्तु । नितरामप्रियंकराः ॥ १८ ॥ अ-
 त्रांतरे जराग्रस्त-समस्तांगः शनैः शनैः ॥ एतैकः कंचुकी कंप्रः । पृश्निवीपतिमत्रवीत् ॥
 ॥ १९ ॥ वत्सेश त्वां महाबाहु-नृपः प्रार्थयेतेऽधुना ॥ इयं नो दुहिता ताव-स्यामेव पति-
 मीहते ॥ २० ॥ अस्यास्तद्विद्वां वत्सेश । सफलीकर्तुमर्हसि ॥ प्रतिश्रुते त्वया कर्म । कुर्मो
 वैवाहिकं वयं ॥ २१ ॥

इत्युक्तवंतमौत्सुक्या-त्तमुवाच वत्सेशः ॥ गत्वा ब्रूहि महाबाहु-मद्दीपालं प्रमोदतः ॥
 ॥ २२ ॥ यथासौ वत्सराजेन । सर्वोऽप्यश्रंः प्रतिश्रुतः ॥ तेनेत्युक्तोऽपि भूजर्तुः । कंचुकी सु-
 खमैकत ॥ २३ ॥ नृपोऽप्युच्चैः प्रमाणं नः । सर्वत्राश्रं वत्सेशः ॥ कदाचनपि नास्माक-सु-

ह्यंधवचनो ह्यसौ ॥ १४ ॥ राज्ञोऽप्येतन्मतं ज्ञात्वा । प्रीतः प्रोवाच कंचुकी ॥ गमनायानु-
 जानीहि । राजन् राजसुतामपि ॥ १५ ॥ येनाद्य विजयो नामा । योगो धाम सुखश्रियां
 ॥ विवाहमगलारज-मस्मिन्ननुन्नवत्विय ॥ १६ ॥ इतो लग्नं ग्रहेर्दिष्टं । सप्तभिः सप्तमे दिने
 ॥ विधिर्वी यत्र सयोगा-त्कीर्यै संयोदयते स्वयं ॥ १७ ॥ इत्युक्ते तेन नृपालः । प्राह प-
 द्मावतीप्रति ॥ राजपुत्रि यथाभिष्टो । विधिः सर्वो विधीयतां ॥ १८ ॥ प्रतस्थे साङ्गया रा-
 ज्ञो । मंदं मंदं स्वलज्जति । तादृशामीदृशप्रेम्णां । दुस्त्यजः प्रियसन्निधिः ॥ १९ ॥ तत्र
 नेत्रातिवर्त्तिन्यां । शून्यः स्थित्वा क्लृप्तं नृपः ॥ किमत्राऽश्रोऽस्ति नः कार्य-मिति देवालयं य-
 यौ ॥ २० ॥ प्रद्योतपुत्री श्रुत्वेदं । खेदेनोवाच कांचनां ॥ दृष्टव्यमधुना दृष्टं । श्रोतव्यं च श्रु-
 तं मया ॥ २१ ॥ अन्नूपद्मावतीलाभो । यतोऽस्य तपसां फलं ॥ ततः सांप्रतमादृत्यो । मृ-
 त्युर्वासवदत्तया ॥ २२ ॥

प्रद्योतजाऽथ जगदे । तदा कांचनमालया ॥ मास्मगा देवि निर्वेद-मनिर्वेदः श्रियां प-
 दं ॥ २३ ॥ दृश्यतामवधिर्देवि । देवस्य सचिवस्य च ॥ अपकारेऽपि मा मैवं । दर्शयावधि-

मात्मनः ॥ ३४ ॥ समं सुबाहुसुतया । गुप्ताकारंगिता सती ॥ विवाहं पश्य देवस्य । रक्षती
 चक्षुरादरात् ॥ ३५ ॥ तेदेहि देवि गङ्गत्या । गम्यते सममेतया ॥ इति कांचनया निन्द्ये । प-
 द्मावत्यंतिकेऽश्र सा ॥ ३६ ॥ कग्रं सखि चिराद् दृष्टे-त्यालप्य स्नेहनिर्भरं ॥ पद्मावती तदा-
 चरुयौ । सर्वं प्रद्योतजन्मनः ॥ ३७ ॥ सखि त्वत्काङ्क्षिते सिद्धे । सिद्धं मे सर्वमीप्सितं ॥ इ-
 त्यवंतीशनंदिन्या । वचसा साऽऽन्यनद्यंत ॥ ३८ ॥ सौधमागत्य सा ज्ञत्स्या । पित्रोः पा-
 ॥ पद्मावती ययौ पुर्यां । समं वासत्रदत्तया ॥ ३९ ॥ नयविक्रमसंपन्नः । क्व मे बं-
 दावबंदत ॥ तौ जनेर्वीरपत्नीति । तथ्यां दक्षुराशिषं ॥ ४० ॥ अस्मै पत्ये यदा पुत्रि ।
 धुः सुदर्शनः ॥ इति पृष्टस्तथा हृष्टो । विष्टपाधीश्वरोऽवदत् ॥ ४१ ॥ नत्पाटयामि
 तपस्तप्तुं वनेऽन्यगाः ॥ रुमण्वानस्य सेनानी-स्तदानीं मासुपागमत् ॥ ४२ ॥ त-
 पांचालं । नद्योध इव पादपं ॥ त्वं धनः स्याः सहायश्चे-देवं मे स व्यजिज्ञपत् ॥ ४३ ॥ त-
 तः सारबलः सोऽयं । न्यायादर्शःसुदर्शनः ॥ कौशांबीं प्रहितोऽस्मान्निः । समं तेन रुमण्वता ॥
 ॥ ४४ ॥ जसुरभ्युदयोकार-मधैवायं सुलक्षणे ॥ पंचालविजयोदंतं । कर्णोत्तसी करिष्यसि

॥ ४५ ॥ ततो विद्वितसंभारैर्वैवाहिककुतूहलैः ॥ मान्याग्निः कुलवृक्षाग्निः । सा सम्यक् सम-
 योज्यत ॥ ४६ ॥ वनाह्रस्तेशमाहूय । प्रतीहारमुखान्ततः ॥ प्रासादे स्थापयामास । जन्य-
 यात्रोचिते नृपः ॥ ४७ ॥ प्रभैकलक्षके लग्ने । तावन्योऽन्यमनोहरौ ॥ आरुंवरणे महता । म-
 दाबाहुर्व्यवाहयत् ॥ ४८ ॥ ततो मादिष्मतीनाथः । कौशांबीप्रचुरादरात् ॥ अर्चामन्युद्भुतां
 चक्रे । पाणिमोचनकर्मणि ॥ ४९ ॥ तदा वासवदत्तापि । तमपश्यत्तिरोहिता ॥ रम्यैरुलूक-
 छोलैः । कलितोत्साहमुत्सवं ॥ ५० ॥ वधूरस्य तस्यैवं । सत्यानंदमये महे ॥ कौशांब्याः
 पथनो नामा । वेगादागान्निजः पुमान् ॥ ५१ ॥ पंचालः पंचतां नीतः । कौशांबी च करे
 धृता ॥ वर्द्धसे देव दिष्टयेति । स वत्सेशमवीवृधत् ॥ ५२ ॥ एतद्विस्तरतो ब्रह् । श्रोतुमिच्छा-
 मि संप्रति ॥ एवमाज्ञापितो राज्ञा । मूलतः स व्यजिज्ञपत् ॥ ५३ ॥ निदेशेन महाबाहोः ।
 सह तेन रुमण्वता ॥ उपागत्योपकौशांबीं । समवासीत्सुदर्शनः ॥ ५४ ॥ अंजःकृतपरीरंजं ।
 तन्मातंगमदांबुग्निः ॥ कलयामास कालिंध्याः । पुनरुक्ताऽसितां द्युतिं ॥ ५५ ॥ सिकताकोम-
 ले स्वैरं । तस्याश्वीयेन वेद्धता । कालिंदीपुलिनेऽपोहां-चके चंक्रमणक्लमः ॥ ५६ ॥ तत्र म-

ज्ञच्चमूचारु-लोचनास्तनचंदनैः ॥ तत्राप्याविर्भवङ्गा-संगेव यमुना बभौ ॥ ५७ ॥ कालि-
 दीप्तीकरासार-सारवाही समीरणः ॥ श्रमव्यपगमं चक्रे । युद्धश्राद्धभुजो जटान् ॥ ५८ ॥
 अथ पंचालनूपालः । सिंहनादेन रोदसीं ॥ पूरयन्निर्ययौ पुर्या । गुहाया इव केसरी ॥ ५९ ॥
 सहानीकमनीकन्या । संगश्वतुरंगया ॥ अरौत्सीदुत्सुको योडुं । स दुर्ध्वः सुदर्शनं ॥ ६० ॥
 स्वीकृतोच्चरणारंजः । संसंजः सुदर्शनः ॥ अतुहशौर्यः प्रत्येह-हुरन्नो रजसेन तं ॥ ६१ ॥
 शरं धनुषि संधाय । वधाय तव वैरिणः ॥ सुदर्शनः पुनर्धावन् । प्रत्यपेधि रुमणवता ॥ ६२ ॥
 बभ्राथे च जटोत्सेस । येदतज्जगनांगणे ॥ रजः कपोतपोतान्नं । पूर्वस्यां दिशि दृश्यते ॥ ६३ ॥
 तन्मन्येऽनन्यसामान्यौ । सुतौ प्रद्योतन्नूपतेः ॥ बलौ गोपालपालाख्या-वज्रयायातस्त-
 तोऽरिभिः ॥ ६४ ॥ ततः क्लृणं प्रतीह्रस्व । कुमार स्फारविक्रम ॥ इति तस्मिन् वदत्येव । ध्व-
 जेर्यातं दृशोः पथि ॥ ६५ ॥ ततो नलगरिर्नाम । गजरत्नमदृश्यत ॥ बलं मालविकं सर्व-
 मथ्र वेगाडुपागमन् ॥ ६६ ॥ एकतो देव सन्नह-सर्वसैन्यः सुदर्शनः ॥ अन्यतः पालगोपालौ
 । रिपुमावृत्य तस्थतुः ॥ ६७ ॥ अनीकान्यजितः पश्यन् । साक्षाद्दीरशिरोमणिः ॥ पंचालपृ-

त्रिवीपाल-श्चुहोत्र न मनागपि ॥ ६७ ॥ प्रत्युत तनुरुत्फुल्ला । विलोलत्पुलकांकुरा ॥ व-
 न्नत्र तस्य सन्नाह-संश्रुत्सधिवंधना ॥ ६८ ॥ गोपालाध्युषितस्याश्र । विंध्यशैलसमाकृतेः ॥
 कृतो नलगिरेस्तेन । स्वकीयः संमुखः करी ॥ ७० ॥ शिलासंघातनामानं । महेन्द्रमधितस्थु-
 पः ॥ सुदर्शनस्य सामुख्यं । पंचालिशानुजो ययौ ॥ ७१ ॥ प्रमुञ्जिः श्लाघ्यमानाना । कुंता-
 कुंति शराशरि ॥ तेपा बलानामन्योऽन्यं । ववृद्धे दारुणो रणः ॥ ७२ ॥ हेपितैः पोषितोऽन्यं-
 त । वृद्धितैरुपवृद्धितः ॥ तदानीं व्यानशे दूरा-द्वेशे निःस्वाननिःस्वनः ॥ ७३ ॥ रणतूर्यानु-
 गामी च । रणरंगोन्नटैर्नैटैः ॥ वितेने मडलाप्राणां । तांडवारुंवरस्तदा ॥ ७४ ॥ ऋटः प्रति-
 ऋट कश्चि-त्पुनराहंतुमुद्यतं ॥ आदायासिमनायासं । पतितोऽपि न्यपातयत् ॥ ७५ ॥ ये-
 नारिणा शिरश्चिन्नं । तत्र सूरस्य कस्यचित् ॥ तं हत्वा तत्कवधेन । वैरनिर्योतनं कृत ॥ ७६ ॥
 अनीकं नैकमन्येन । शौनीर्योदत्यशय्यत ॥ तज्जयश्रीः समं प्राप-उन्नयत्र गतागतैः ॥ ७७ ॥
 एक एव विशेषोऽनू-चदारातिबले महान् ॥ कुतोऽप्यागत्य यद्गृहै-रेकद्वयमतन्यत ॥ ७८ ॥
 सुदर्शनकुमारेण । सेनान्या च रुमण्वता ॥ ततः प्रापि च पंचत्वं । पंचालकृतिपानुजः । ७९ ॥

अथास्मिन्नंतरे योऽहुं । कश्चिदावंतिकाह्लात् ॥ गंधसिंधुरमारूढः । प्रौढश्रीः समुपागतः
 ॥ ८० ॥ शौंडीर्यानिर्यगागत्य । शरं संधाय धन्वनि ॥ पंचालमवनीपालं । तं साक्षिपमेवोच-
 त ॥ ८१ ॥ शून्यामालंब्य कौशांबी । किमु पांचाल दृष्यसि ॥ किं गुहायामसिंहायां । स्फु-
 रंति न हि फेरवः ॥ ८२ ॥ असि त्वं हास्तिकप्राय-पृतनः पृथिवीपतिः ॥ वत्सेश्वरस्य नृ-
 त्येषु । संख्यायाः पूरकस्त्वहं ॥ ८३ ॥ ततो वत्सेशशत्रुत्यस्य । पंचालाधिपतेस्तथा ॥ द्वयो-
 रायोधनेऽमुष्मि-न्नंतरं ज्ञास्यतेऽधुना ॥ ८४ ॥ यतोऽपराध्य कौशांब्या । जातोऽस्युपपत्तिस्त-
 तः ॥ प्रायश्चित्तप्रदस्तुन्न्यं । तेदृष विशिखोऽस्तु मे ॥ ८५ ॥ इत्युक्तवाग्र रिपुं कोपा-द्वज्जथा-
 रदृढं तदा ॥ मुदा सुमोच नाराचं । न्रवकृह्यः स कश्चन ॥ ८६ ॥ शरः प्रविश्य वामेन । कु-
 क्लिया दक्षिणेन च ॥ निर्ययौ वैरिणः कुर्व-न्नात्मानुपद्विकानसौ ॥ ८७ ॥ आत्मीयानां परे-
 षां च । सैनिकानां मुखेऽडुषु ॥ ज्योत्स्ना च दर्शरात्रिश्च । संजाते युगपत्तदा ॥ ८८ ॥ कृतेऽ-
 रिनिग्रहे तस्मिन् । विस्मितैः सैनिकैर्दृशः ॥ व्यापारिताः परं वर्मा-ब्धादितोऽसौ न लक्षितः
 ॥ ८९ ॥ ततः पंचालसप्तांगी-मंगीकृत्य रुमएवता ॥ सराजन्येन कौशांबी । गत्वामध्यमधिष्ठिता

॥ ए० ॥ तदेतस्य स्वरूपस्य । वेगतो ऋक्तिमानिना ॥ विज्ञापनाय देवस्य । प्रहितोऽस्मि रु-
मएयता ॥ ए१ ॥ सोत्कंठो देवपादाना-मवदातपराक्रमः ॥ अचिरेषौघ सेनानीः । स्वयं सो-
ऽपि समेज्यति ॥ ए२ ॥ इत्याख्यातवते तस्मै । वसनाभ्रणादिकं ॥ वत्सराजः समुद्वृष्ट-
प्रमोदः प्रददौ तदा ॥ ए३ ॥ नृपायवेदयामासुः । काल वैतालिकास्तदा ॥ सध्या माध्यंदिनी
चेयं । सुखाय तत्र जायतां ॥ ए४ ॥ दध्वा क्षोणीभृतां मूर्ध्नि । पादानुदाममंमलः ॥ गजस्ती-
नां पतिस्तेज-स्तनोति त्वमिवाधुना ॥ ए५ ॥ गिरं कर्णातिश्रीकुर्व-स्तामानदेन बंदिनां ॥ आ-
हूयत महाबाहु-पुरैर्भुक्तये नृपः ॥ ए६ ॥ ततो रचितेदेवार्चः । श्वसुरेण सगौरवं ॥ वत्सा-
नामीश्वरः प्राज्यै-र्नानाभोज्यैरभोज्यत ॥ ए७ ॥ उपातविहितोऽन्निद्-मंड्संगीतसंपदि ॥ वि-
श्राभ्यतिस्म पढ्यके । स पढ्यंको नृपश्रियः ॥ ए८ ॥ तदा पद्मावती पत्यु-र्जयोदाहरणं र-
दः ॥ आख्यातिस्म सखीस्नेहा-त्प्रद्योतद्दहितुः पुरः ॥ ए९ ॥ अवंतीशसुताऽप्येता-मश्ला-
घत यश्चा सखि ॥ सुलक्षणेऽसि यन्ननु-रूढैवाभ्युदयं व्यधाः ॥ १०० ॥ तयेष्टं प्रस्तुतश्लाघा-
चेदिराजतनूरुहा ॥ व्यङ्ग्यत कुतोऽप्येत्या-ऽद्भुतं चंपकमालया ॥ १ ॥ येन न्यासीकृता पू-

र्व-मियं प्रियसखी तव ॥ देवि स्मेरमुखाम्बोजः । स द्विजो द्वारि वर्त्तते ॥ १ ॥ उमिति वच-
 सा देव्याः । सा तं प्राची विशक्ततः ॥ न्यवीविशच्च सौख्य-मानीति स्वयमासने ॥ ३ ॥
 इयमार्धं नमस्यामि । ऋतंमिति वादिनी ॥ प्रणयान्नमयामास । तस्य पद्मावती शि-
 रः ॥ ४ ॥ ऋवेरविधवा नित्यं । मुदा नूपालनंदिनि ॥ इत्याश्वास्य प्रसन्नास्य-स्तामन्नापत
 स द्विजः ॥ ५ ॥ समपद्यंत पद्माहि । सर्वा मे कार्यसिद्धयः ॥ तद्विदानीं सतीसारं । स्वसा-
 रं मे समर्पय ॥ ६ ॥ अन्नूस्त्वं च ममाशीन्नि-र्यथा पूर्णमनोरथा ॥ पत्या निजेन संयुज्य ।
 तथैयमपि जायतां ॥ ७ ॥ तेनेत्युक्ताऽथ व्यक्ताश्रु-रूचे पद्मावती सखि ॥ सुचिरं सल्लनैर्योगं
 । सहते न हतो विधिः ॥ ८ ॥ आकारयति बंधुस्त्वां । ऋतुः संगाय गम्यतां ॥ एवं वासवद-
 चां सा । विससर्ज कश्रंचन ॥ ९ ॥ ततोऽप्येतरसंकल्पा-मतिम्बानमुखांबुजां ॥ प्रद्योतजासु-
 पादाय । यथौ यौगंधरायणः ॥ १० ॥ वत्सेश्वरोऽथ संध्यायां । कृतसंध्याविधिक्रमः ॥ पद्मा-
 वत्यासमं रम्यं । वासागारमुपागमत् ॥ ११ ॥ मुक्तपट्यंकमालोक्य । प्रातरुन्मनसं नृपं ॥
 समुवाच वचोयुक्ति-रत्नयुक्तो वसंतकः ॥ १२ ॥ प्रियां प्रेमवतीं प्राप्तः । पूर्वराज्यश्रियं तथा

॥ तत्राप्येवं कथं देव । नितरां दुर्मनायसे ॥ ११ ॥ इति पृष्ठः कितेर्ज्ञाता । व्याहर्तुमुपचक्रमे
 ॥ वयस्य दौर्मनस्यं मे । किं जानन्नपि पृष्ठसि ॥ १४ ॥ किं लक्ष्म्या किमु कौशांब्या । प-
 द्धावत्याऽश्रवा किमु ॥ मम मानसविश्राम-धाम प्रद्योतजा न चेत् ॥ १५ ॥

किं चाद्य तां पुरस्कृत्य । किंचित्स्वप्नायितं मया ॥ सुमुखी विमुखीभूता । महाबाहोः
 सुताप्यतः ॥ १६ ॥ तद्भानरुन्नयत्रष्टो । जीवितुं न क्षणं क्षमः ॥ गत्वाश्रे गोमुखस्यैव । ततो-
 ऽसून् विसृजाम्यहं ॥ १७ ॥ इत्युक्त्वाऽचलदुर्वीचृ-न्नाग्नेयभुवनं प्रति ॥ वर्धमानमनोमन्यु-र-
 न्वगात्तं वसंतकः ॥ १८ ॥ वंचयित्वाश्र द्रूनाश्र । स किंकर्त्तव्यताजरुः ॥ रहः संमुखमागत्य
 । प्रोचे कांचनमालया ॥ १९ ॥ विज्ञाति मे भ्रवन्मंत्रः । पर्यंतविरसोऽधुना ॥ अगाधमंबुधिं
 तीर्त्वा । गोष्पदे यन्निमज्जश्र ॥ २० ॥ भ्रंइ कथमिवेत्युक्ता । तेन साऽकथयत्पुनः ॥ देवी स्वां-
 तिकमानीता । मंत्रिणा ह्यस्तेने दिने ॥ २१ ॥ निपत्य पादयोस्तेन । सा व्यङ्ग्यत सादरं ॥
 ह्येशोऽयमाहृतो देवि । सर्वो मद्बचसा त्वया ॥ २२ ॥ कड्याणि फलितः सोऽद्य । राज्यस्य पु-
 नरासितः ॥ तद्देवस्य स्वसंगेन । राज्यलक्ष्मीं कृतार्थय ॥ २३ ॥ ततः प्रद्योतजा देवी । बहरो-

वाऽवज्ञायत ॥ पर्याप्तं प्रश्रयालाप-प्रतापैरेन्निरार्यं मे ॥ २४ ॥ अपकृत्येति नोतिह ॥ यदियं
 विनयक्रिया ॥ तद्विदं नासिकां लूत्वा । उकूलेन प्रमार्जनं ॥ २५ ॥ पद्मावतीमिमां यत्ना-स्त-
 पत्नीं मम कुर्वता ॥ साधु साधु त्वयाऽमात्य । कृते प्रतिकृतं कृतं ॥ २६ ॥ शंकरायाः प्रयो-
 गो हि । नियतं त्वन्निबंधनः ॥ यदीदृशेषु कार्येषु । नान्यस्य क्रमते मतिः ॥ २७ ॥ ममैतनु
 दिवानक्त-मंतः प्रश्रयति व्यथां ॥ अन्नूवमार्थपुत्रस्य । यदहं क्लेशहेतवे ॥ २८ ॥ अयं हि कं-
 टकाकीर्णा-मरण्यानीमशिश्नयत् ॥ मत्कृते च क्षुधोदन्य-भावमन्वज्जवल्कुमं ॥ २९ ॥ त्वदी-
 यवचसा राज्यं । त्यज्यंत्यां मयि सर्वथा ॥ अगाधे व्यसनांनोद्यौ । प्रेमसज्जो ममज्ज सः ॥
 ॥ ३० ॥ तेदेवाहमनेकेयां । उःखानामस्य कारणं ॥ सांप्रतं प्रोपितेज्वेषु । सिद्धं मे पुनरी-
 षितं ॥ ३१ ॥

इदानीं यदसौ जज्ञे । राज्यलक्ष्मीस्वयंवरः ॥ पद्मावत्या मद्भ्रुप्रेमां-जोरुद्भ्रमरायितः
 ॥ ३२ ॥ प्रपद्येत यतः पत्यु-डंशे दुःखं सुखे सुखं ॥ सहोदयव्ययाः शश्व-द्योपितः पतिदे-
 वताः ॥ ३३ ॥ तीर्थं गत्वार्थपुत्रस्य । तपोजिः पावनीकृतं ॥ साधीयं साधयाम्येषा । तदहं

स्वसमीहितं ॥ ३४ ॥ अग्निधायेति तत्तीर्थं-मजिसंधाय सत्वरं ॥ चलिता गलितानंद-मित्यू-
चे सचिवेन सा ॥ ३५ ॥ देनि प्रसीद सीदंति । मादशाः सरुपि त्वयि ॥ चङ्किकायामसांजा-
यां । दुनोत्येव च कोरकः ॥ ३६ ॥ हितकारी न हेयः स्याद्-दूरं दुःखाकरोऽपि चेत् ॥
निर्दोष एव दोषज्ञो । रोगिणां लघयन्नपि ॥ ३७ ॥ तदेपस्तव जन्तुश्च । तव चोन्नतिहेतवे ॥
ममापराधाः सर्वेऽपि । पर्वदुमुखि जङ्घिरे ॥ ३८ ॥ पद्मावत्याः पतिर्यः स्या-त्स लब्धा सा-
र्वभौमतां ॥ इति नैमित्तिकस्तथ्य-मादिदेश ममैकदा ॥ ३९ ॥ जर्जुरभ्युदयोत्कर्ष-प्रथमा-
नमनोरथः ॥ ततः पद्मावतीयोग-प्रयोगमहमानयं ॥ ४० ॥ एवमप्यपराधश्चे-स्वया मन-
सि मन्यते ॥ युगंधरसुतस्यापि । मरणं शरणं ततः ॥ ४१ ॥

इत्युक्तापि यदा देवी । ददौ किंचन नोत्तरं ॥ मृत्यवे सचिवस्तस्या । निश्चिक्ये निश्च-
य तदा ॥ ४२ ॥ शुचिमर्शं शुभोपाय-मात्मीयं मंत्रनाटकं ॥ दृष्ट्वा विरसनिर्वाहं । मंत्री खे-
वमुपादेदे ॥ ४३ ॥ ततो देवीममात्यं च । मरुणैकविनिश्चयौ ॥ विज्ञाय व्याकुला वेगा-दा-
गतास्मि तत्रांतिक ॥ ४४ ॥ आगत्य तत्र चेद्देवो । देवीमनुनयत्यसौ ॥ संज्ञाव्यंते शुभोदका

। प्रवन्मंत्रास्तदा यदि ॥ ४५ ॥ इमामाद्रियते देवो—ऽप्यश्रेदानीं तथा कुरु ॥ ते ह्याप्ता यान-
पात्राणि । ये प्रज्ञोर्व्यसनार्णवे ॥ ४६ ॥ इति व्याहृतवृत्तांता—सुवाच च वसंतकः ॥ तदेवं कु-
र्वतः शान्तिं । वेतालोह्वानसन्निभ्रां ॥ ४७ ॥ देवोऽपि विरहे देव्या । राज्यं संत्यज्य दूरतः ॥
पुनर्गत्वा तपस्तीर्षे । प्राणान् परिजिहीर्षति ॥ ४८ ॥ तत्रोपेतः समं देव्या । देवः संयोद्धय-
ते स्वतः ॥ अन्ये नाऽनुनयंथेतौ । प्रेमैवाध्यापयिष्यति ॥ ४९ ॥ तत्त्वं ब्रज जवाद्भेद् । मा

विज्ञाणमुखीस्म ऋः ॥ यतेशास्तु तथा किञ्चि—द्यथा देवी विलंबते ॥ ५० ॥
एवमाश्वासिता तेन । वेगाघ्नसुपेयुषी ॥ वत्सराजपटागारे । स्वामिन्या समगंस्तथा
॥ ५१ ॥ तदा प्रद्योतजा तत्र । वत्सराजमपूजयत् ॥ मूर्ध्नि बद्धंजलिश्चैवं । विनयेन व्यजिज्ञ-
पत् ॥ ५२ ॥ आर्यपुत्र परत्रापि । लोकै शोकतमोऽपहः ॥ प्रियस्त्वमेव मे ऋयाः । प्रार्थये
न ह्यतः परं ॥ ५३ ॥ इत्युदीर्यावरोहंती । प्रासादान्मृपनंदिनी ॥ विज्ञा विज्ञपयांचक्रे । कां-
चना रचितांजलिः ॥ ५४ ॥ यदितो दृश्यते देवि । शृंगमभ्रंलिहं गिरिः ॥ देवस्येयं तपोऽभूमिः
। सर्वकल्याणकारणं ॥ ५५ ॥ इह हि श्रूयते शश्व—दादिनाश्रः कृतस्थितिः ॥ व्यसनानि

व्यलीयते । यत्र नेत्रपश्चात्तिथौ ॥ ५६ ॥ तथैवं साधितोत्साहा । राक्षी वेगादुपाययौ ॥ त्रिलो-
 कीस्वामिनं तत्र । विनयेन ननाम च ॥ ५७ ॥ शुद्धेदशरयूतीरे । गत्वा प्रद्योतजा ततः ॥
 चिता विरच्यतामेत्रे-त्यूत्रे यौगंधरायणं ॥ ५८ ॥ मंत्री जगाद देवि त्व । यद्येवं कृतनिश्च-
 या ॥ निश्चितं तत्फलिव्यति । पिशुनानां मनोरथाः ॥ ५९ ॥ दग्धा प्रदीपने देवी । उर्वृत्तेन
 कुशानुना ॥ शुद्धान्वयोऽन्वगादेनां । ऋक्त्या यौगंधरायणः ॥ ६० ॥ इति वार्त्ता मया लोके ।
 यन्मिथ्योच्चापिता पुरा ॥ इदानीं तदिमां देवि । सत्यां कर्तुं प्रवर्त्तसे ॥ ६१ ॥ युग्मं ॥ इत्या-
 ख्याय विनीताख्यं । स पदातिं समादिशत् ॥ ऋद् भूयोऽन्निघायेति । रुचिरारच्यतां चिता
 ॥ ६२ ॥ ततस्तेन विनीतेन । यथाद्विष्टमनुष्ठितं ॥ अथ प्रद्योतजा तस्या-माशुशुक्रणिम-
 द्विपत् ॥ ६३ ॥ आर्द्धधनोऽब्धूम्याग्नि-स्तथासौ व्यानशे दिशः ॥ यथा उर्विन्नजावत्वा-द्वस्तु-
 व्यक्तिर्न लक्षिता ॥ ६४ ॥ राक्षी प्रदक्षिणीकर्त्तुं । चितां प्रववृत्ते ततः ॥ पृष्टवर्त्ती विपादार्त्तः ।
 सचिवग्रामणीरपि ॥ ६५ ॥

इतो वत्सेश्वरोऽप्येत्य । जिनं सम्यक् प्रणम्य च ॥ खेदाद्विवर्णवदन-मन्त्र्यधत्त वसंतकं

॥ ६६ ॥ सखे पुरः सखेदोऽपि । चितामारचयोचितां ॥ येन प्रद्योतजाक्रोने । क्रीडामनुज-
 वाम्यहं ॥ ६७ ॥ वसंतकोऽवदेव । चितां कर्तुं न वेद्म्यहं ॥ उत्सवैकसहायोऽस्मि । मा मे
 कर्मदमादिश ॥ ६८ ॥ नृपतिस्तच्चः श्रुत्वा । मत्वा दुर्लभमिप्सितं ॥ दिक्षु व्यापारयंश्चक्षुः
 । पुरः पावकमैकत ॥ ६९ ॥ तत्समीपमुपागत्य । धूमांधतमसावृतः ॥ रत्नसेन समारेत्ने ।
 नृपतिस्त्रिःप्रदक्षिणां ॥ ७० ॥ आत्मनोऽग्रेसरं दृष्ट्वा । विष्टपेदं नृपात्मजा ॥ तदा सकोपकां
 वाच-मुवाच सचिवाग्रगा ॥ ७१ ॥ पुरुषाकृतिरार्यार्यं । कोऽप्यसावग्रतःसरः ॥ चितायां म-
 त्पुरो वेगा-द्विविहुरिव दृश्यते ॥ ७२ ॥ तदसौ प्रविशंस्तस्यां । ऊर्गित्येव निवार्यतां ॥ न-
 विष्यत्यस्य संपर्का-त्पावकोऽथमपावकः ॥ ७३ ॥ इत्युक्तः स तथा मंत्री । नृपं वीक्ष्योपल-
 द्य च ॥ जगाद् जगतीनाथ । कथा मम निशम्यतां ॥ ७४ ॥ परिणेतुर्वियोगेन । दुःखितेयं
 मम स्वसा ॥ ब्रह्मायास्मिन् चितावहौ । प्राणमोक्षं चिकीर्षति ॥ ७५ ॥ तदन्यत्र धरित्रीश
 । गत्वाऽग्निप्रेतमाचर ॥ संतो जातु परार्थस्य । नद्दि प्रत्यूहहेतवः ॥ ७६ ॥ तेनेति व्यादृतो-
 त्साहो । वत्सप्रभुरचिंतयत् ॥ नाद्यापि ज्ञाग्धेयानि । विधेयानि ज्ञवंति मे ॥ ७७ ॥ यत्समी-

द्वा ममेहापि । नाऽपूर्यत कथंचन ॥ प्रपद्य तद्भिरेः शृंगा-त्प्राणात्रिर्वासयाम्यहं ॥ ७८ ॥ वि-
चिंत्येत्यचलत्किंचि-ज्ञाया यावज्जवात्ततः ॥ स्मित्वा तावज्जगदैनं । बाहौ धृत्वा वसतकः ॥
॥ ७९ ॥ ऋमिदेवमिमं देव । स्वानुगं वेत्सि कोऽस्त्यसौ ॥ न जानामीति राजोक्ते । पुनरू-
चे वसंतकः ॥ ८० ॥ तवात्रै प्रार्थितक्लेशः । सोऽयं यौगधरायणः ॥ येन चेद्विद्वृपानीकं । स-
मानाय्य रुमण्वता ॥ ८१ ॥ स्वयं चावंतीऋजुर्जुः । सैन्यमादाय दुर्दरं ॥ अधिसंग्राममुद्याय
। इतः पंचालऋपतिः ॥ ८२ ॥ युग्मं ॥ ततः प्रत्यञ्जिज्ञासु-भुवो ऋजो द्विजेत्तम- ॥ स-
र्वांगीणं तमालिंग-दंजो जसदृशा दृशा ॥ ८३ ॥ अन्नितः प्रत्यञ्जिज्ञाय । निजं तं सचिवो-
चमं ॥ जगद राजा दृष्टोऽसि । दिष्ट्याऽमात्यशिरोमणे ॥ ८४ ॥ साध्वमात्य त्वया चक्रे ।
यत्प्राणाः परिरक्षिताः ॥ इदं ऋयोऽपि मे राज्यं । त्वयि जीवति जीवितं ॥ ८५ ॥

इत्यालापोद्धसन्प्रीति-वाष्पायितविलोचनः ॥ पपात पादर्यवत्स-ऋपतेर्मंत्रिपुंगवः ॥
॥ ८५ ॥ तदा विज्ञातवृत्तांता । प्रियस्यानुपदं जवात् ॥ आगात्पद्मावती तत्र । यत्र प्रद्योतनं-
दिनी ॥ ८६ ॥ चिताशुशुक्लेस्तां च । वीक्ष्यारब्धप्रदक्षिणां ॥ इयं प्रियसखी सा मे । कथं

सेतीत्यचिंतयत् ॥ ८८ ॥ इति चिंतापरामेता-मूचेऽवंतीनृपात्मजा ॥ पद्मावति पतिं त्यक्त्वा
 । कश्चमत्र त्वयाऽगतं ॥ ८९ ॥ पद्मावती ततोऽत्रादीत् । सखि सत्यं निशम्यतां ॥ प्रिया
 वासवदत्तास्य । या दग्धा प्राक् प्रदीपने ॥ ९० ॥ मनस्यस्ति प्रिया सैव । वाचि तन्नाम के-
 वलं ॥ तस्य चित्रेषु तद्रूप-लिखनं कायिकी क्रिया ॥ ९१ ॥ निमंत्रितः स मित्रेण । कौशां-
 वीराज्यभुक्तये ॥ किंतु तस्या वियोगेन । खिन्नस्तन्नान्वमन्यत ॥ ९२ ॥ प्रियां प्रत्युत तामे-
 व । प्रेत्यापि प्राप्नुसुत्सुकः ॥ तीर्थेऽस्मिन् प्राणमोक्षार्थ-मागतोऽस्त्यग्रतो मम ॥ ९३ ॥ अ-
 हमप्यधुना तस्य । पंश्चानमनुवर्त्तितुं ॥ आयातास्मि कुलीना हि । वनिताः पतिवर्त्मगाः ॥ ९४ ॥
 इत्याख्याते तथा दधौ । प्रद्योतदुहिता हृदि ॥ अद्याऽप्यनुपमप्रीति-रार्यपुत्रो मयि
 धुवं ॥ ९५ ॥ पद्मावतीं च राज्यं च । महीं संत्यज्य संप्रति ॥ मत्कृते विहितायासः । प्रा-
 णानपि जिहासति ॥ ९६ ॥ यश्च प्रदक्षिणीकर्त्तुं । प्रावर्त्तत चितामिमां ॥ ममैव स प्रियः शं-
 के । धूमेन तु न लक्षितः ॥ ९७ ॥ मया निराकृतोऽन्यंतं । मृत्यवेऽप्युत्सुकस्तदा ॥ असौ य-
 दि निवर्त्तत । ततः स्यान्मम वांछितं ॥ ९८ ॥ इतश्चोच्चाय तं श्लिष्य-न्मंत्रिणं मंत्रिवद्वज्रः

॥ राजा जगद् केयं ते । स्वसाऽमात्य सुसुर्धति ॥ ९५ ॥ सचिवो व्याहरद्वेय । त्वत्कृताद-
 पमानतः ॥ देवी वासवदत्तेयं । चितावह्वयौ विपद्यते ॥ १०० ॥ अत्रापत ससरंजं । ऋषश्चित्र-
 महो महत् ॥ कश्रं पूर्वं विपन्नापि । पुनर्देवी विपद्यते ॥ १ ॥ दुतमेत्य स्वयं देवीं । दृष्ट्वा कुरु
 यशोचित ॥ इत्युक्तो मंत्रिणा ऋषः । प्रत्यावृत्तश्चितांतिके ॥ २ ॥ तत्र प्रत्यक्षमज्ञाकी—न्तृपः
 प्रद्योतजां स्वयं ॥ चिंतयतीं किमप्यंतः । पद्मावत्या समन्वितां ॥ ३ ॥ इयं वासवदत्तेति ।
 नृपतिर्निश्चिकाय तां ॥ प्रत्यक्षाद्दि परं नास्ति । सदेहानामपोहकं ॥ ४ ॥ अत्राललाप ऋषा-
 लः । प्रेयसीं तां प्रियोक्तिभिः ॥ दृशं प्रद्योतजे देवि । देहि देह्याकुले मयि ॥ ५ ॥ कश्चिद्य-
 श्वापमानस्ते । मया देवि प्रदर्शितः ॥ सोऽपि त्वद्ध्वान्नलोत्नेन । प्रिये न पुनरन्यथा ॥ ६ ॥
 निमेषमपि वामाद्दि । मम चेतसि विस्मृता ॥ एतास्तदा सदाक्षिण्ये । साक्षिण्यः कुलेदेवताः
 ॥ ७ ॥ तन्प्रसीद प्रिये मह्यं । चितया कृतमेतया ॥ सत्योऽस्तु गोमुखो यद्—स्तपोऽप्यस्तु
 फलेग्रहि ॥ ८ ॥

इत्युक्त्वा विस्ते राद्दि । धूमोमौ च निदेलिमे ॥ प्रत्यभिज्ञाकृते पत्यु—देवी व्यापारय-

दृ दृशं ॥ ९ ॥ दृष्टिर्वासवदत्तायाः । प्रीत्या प्रत्यञ्जिजानती ॥ रमणस्यांगरंगांतः । खेलति-
 स्म यदृष्टया ॥ १० ॥ निर्णीय परिणेतारं । स्मृत्वा पद्मावतीवचः ॥ विससर्जोश्रुहूपेण । सा-
 ऽपमानं स्वमानसात् ॥ ११ ॥ अयं मानदुरावेग-व्यश्राव्यपगमस्तदा ॥ अवेदि स्वेदनिःस्यं-
 दा-दंगैस्तस्या विशारदैः ॥ १२ ॥ प्रियालापघनौघाच्च । सिकोऽस्याः प्रेमपादपः ॥ रोमांच-
 निचयव्याजा-दमुंचदिव कोरकान् ॥ १३ ॥ पतिलावण्यपीयूत्र-पानपीनवपुस्ततः ॥ सा ज-
 गाद गलह्लाष्य-विंडुर्बद्धशिरोजलिः ॥ १४ ॥ देशत्यागतपःक्लेश-कांतारक्रमणक्लमः ॥ आर्यपु-
 न्न मया तुभ्य-मुपनिन्ये पदे पदे ॥ १५ ॥ उत्तमर्णोऽथ नाश्रत्व-मधमर्णोऽस्म्यहं पुनः ॥ त-
 ल्किं ब्रवीमि सर्वं मे । कंतव्यं विप्रियं त्वया ॥ १६ ॥

इति विज्ञप्य सा पत्युः । पादौ कैशैरमार्जयत् ॥ विनयः कुलनारीणां । कांते नैसर्गि-
 को यतः ॥ १६ ॥ युर्गधरसुतोऽप्युचे । ज्ञप्त्या तौ दंपतीप्रति ॥ युवां दुःखे मया क्लिप्तौ ।
 पंचालोत्तेदमिच्छुना ॥ १७ ॥ तद्युवामपराधं मे । सर्वं मर्धितुमर्हथः ॥ नैव कुप्यंति विद्वांसो
 । वैद्याय कटुदायिने ॥ १८ ॥ दंपती बहुमेनाते । तत्तदा मंत्रिणो वचः ॥ मंतुं नांतर्गतं ध-

ते । कुतज्ञो हितकारिणां ॥ १० ॥ उचे चंपकमालाश्र । पद्मावत्या सविस्मयं ॥ सखि प्रि-
 यसखी त्यक्त्वा । या पूर्वं ब्राह्मणी मया ॥ ११ ॥ साऽनूष्वासवदचैव । दृश्यतामंग कौतुकं ॥
 वर्षीयान् स च विप्रोऽपि । जातो यौगंधरायणः ॥ १२ ॥ तामित्युक्त्वा पुरो गत्वा । नत्वा प्रद्योतनं दि-
 नी ॥ अत्रोचदार्ये याऽवज्ञा । चक्रे सा मयि मृष्यतां ॥ १३ ॥ ततः प्रद्योतजा प्राह । स्नेहा
 त्पद्मावतीं सखि ॥ सैवास्मि मास्मन्नूः खिन्ना । नाऽवज्ञातास्मि च त्वया ॥ १४ ॥ जामा-
 तुश्च सुतायाश्च । प्रवृत्तिं ज्ञातवानश्र ॥ संभ्रातमानसस्तत्र । महाबाहुरुपाययौ ॥ १५ ॥ पि-
 तुः पद्मावती तत्र । वृत्तमाख्याचदा ततं ॥ अशंसत नमस्यंतीं । प्रीत्या प्रद्योतजां पुरः ॥
 ॥ १६ ॥ तात प्रणौति विनया—ज्यायसी ते तनूरुहा ॥ दृष्ट्यैव जीवयामास । यासौ जा-
 मातर तव ॥ १७ ॥ युगमं ॥ चिरकालमवैधव्यं । वत्से धत्तेति चेद्विपः ॥ तामञ्जयनंददाशी-
 ज्ञि—र्मलिवेश्वरसन्नवां ॥ १८ ॥ अत्रांतरे गिरौ तत्र । बृंहितैरश्र ह्येपितैः ॥ नि.स्वाननिःस्वनै-
 श्चापि । शब्दाऽद्वैतमजायत ॥ १९ ॥

अश्र वत्सेश्वरस्तार । तं निशम्य सविस्मयः ॥ धीरां व्यापारयामास । दृशं शब्दानु-

सारिणीं ॥ ३० ॥ नगस्योपत्तिकोपांते । ततोऽनेकानेकपान् ॥ ऐक्षिष्ट स परोलकां-स्तुंगां-
 श्वैव तुरंगमान् ॥ ३१ ॥ विस्मयात्पश्यतस्तस्य । ऋटकोटिमयीं महीं ॥ वेगादेत्य पुमानेकः
 । पादयोरपतत्तदा ॥ ३२ ॥ तमुन्नाप्य विदित्वाथ । रुमण्वानयमित्यमुं ॥ आलिङ्गयागमने हे-
 तुं । पप्रब्ध पृथिवीपतिः ॥ ३३ ॥ रुमण्वानप्यन्नाविष्ट । देवस्याह्वानहेतवे ॥ आयातोऽस्मि नि-
 खेवंतां । चिरादृत्सा महोत्सवं ॥ ३४ ॥ अथ प्रसीद तद्देव । द्रुतं पादावधार्यतां ॥ लाज्जवि-
 न्यस्तद्वस्ता हि । मार्गमालोकते प्रजा ॥ ३५ ॥ ततो नात्रियमभ्यर्च्य । प्रणिपत्याथ गौमुखं
 ॥ सपत्नीको महानीकः । कौशांबीमचलन्दृपः ॥ ३६ ॥ सहायांतं महाबाहुं । विसृज्य वि-
 नयात्ततः ॥ वत्सान् वत्सेश्वरः प्राप्य । पितेवानंदमासदत् ॥ ३७ ॥
 कालिंदीकूटदेशेषु । पंचालोद्भेदसाक्षिषु ॥ सेनां निवेशयामास । द्रुतमेत्य ह्मितीश्वरः ॥
 ॥ ३८ ॥ रुमण्वानभ्यधादेवं । पंचालस्याजिञ्जरियं ॥ अत्र गोपालपालाञ्च्यां । पंचालंप्रति युत्कृतं
 ॥ ३९ ॥ त्रीमार्जुनाञ्च्यां कोपेन । कौरवान्प्रति यत्पुरा ॥ सुदर्शनकुमारोऽत्र । तथा ते प-
 रिपेशिनः ॥ ४० ॥ दर्शमास शौभीर्यं । यशःपांडुरस्तांबरं ॥ विहितोच्चरणारंजो । यथा क-

ऋणि केसरी ॥ ४१ ॥ अत्र तु प्रौढमित्रेण । सचियाग्रेसरेण-ते ॥ अवेदि कदलीवेदं । पं-
 चालनृपतेः शिरः ॥ ४२ ॥ इच्छ कथयतस्तस्य । रजःसंचयसूचिताः ॥ प्रत्याजग्मुस्तमुर्वीशं
 । राजपुत्रास्त्रयोऽपि ते ॥ ४३ ॥ तानौचित्येन संज्ञाव्य । ऋपूः शिविरेमत्य च ॥ उपवाह्यां
 समारुह्य । दिव्या प्रत्यचलत्पुरीं ॥ ४४ ॥ सौधमारुह्य पश्यंत्य-स्तं प्रवेशं महीपतेः ॥ च-
 रिताश्रानि चकूंपि । चक्रुः पुरपुरघ्नयः ॥ ४५ ॥ विन्यस्तस्वस्तिकश्रेणिं । वैजयंतीतरंगितां ॥
 नत्तोरणां पुरीं पश्यन् । मुमुदे मेदिनीपतिः ॥ ४६ ॥ अन्नितो विपणिश्रेणि-मधिरूढास्तमा-
 दरात् ॥ अवाकिरन् प्रजा लाजान्-राजमार्गमुपागतं ॥ ४७ ॥ सोऽमोदत न वारस्त्री-चलितै-
 श्रामैरेस्तथा ॥ यथा पौरवधूधूतो-त्तरीयसिचयांचलैः ॥ ४८ ॥ मुक्तमुक्तामयोच्चूल-चंशेद-
 यकृतोदयं ॥ नन्मीलन्मंगलोद्गारं । सौधमध्यासदन्तृपः ॥ ४९ ॥ गजैः केऽपि ह्यैः केऽपि ।
 रत्नैः केऽपि महीभुजः ॥ तदान्नन्नूरिसंभारैः । प्राञ्चतैरुपतस्थिरे ॥ ५० ॥ गोपालपालौ ऋपा-
 लः । कुमारं च सुदर्शन ॥ स सत्कृत्य यश्रौचित्यं । विससर्ज सगौरवं ॥ ५१ ॥

निरस्य व्यसन सर्वं । सर्वसहृतया तया ॥ स प्रजाः पालयामास । पुरा दाशरथिर्य-

आ ॥ ५२ ॥ निःसीमैः प्रेमसंस्कारै-स्तिरस्कारः पुरातनः ॥ तेन वासवदत्तायाः । समूलमु-
 दमूढ्यत ॥ ५३ ॥ पद्मावत्यामपि प्रेम । तस्य पद्मवितं तथा ॥ अमन्यत तपःक्लेशं । सा
 कृतार्थं यथात्मनः ॥ ५४ ॥ सर्वाधिकारिणं चक्रे । राजा यौगंधरायणं ॥ सर्वमेधाशुचिं वा-
 च-स्पतिं वास्तोष्प्रतिर्यथा ॥ ५५ ॥ तस्यारितिमिरस्तेमं । तेजःप्रत्यूहकारणं ॥ तरणेररुणे-
 नेव । व्यलीयत रुमएवता ॥ ५६ ॥ विविधोपासनाचारु-गुणाकृष्टहृदं तदा ॥ आत्मांतिवासिनं
 चक्रे । वीशामीशो वसंतकं ॥ ५७ ॥ धर्ममाडियमाणस्य । दीनानुद्धरतोऽपि च ॥ नित्यं त-
 स्य मनो मातृ-वंदनायोदकंठत ॥ ५८ ॥ तस्याकृतमश्रो ज्ञात्वा । ज्ञानेन ज्ञातनंदनः ॥ पा-
 वयामास कौशांबीं । निजैश्वरणरेणुभिः ॥ ५९ ॥ मृगावत्यपि तत्रागा-त्समं चंदनवालयया ॥
 वांबितार्थः समस्तोऽपि । सुकृतैरुपढौक्यते ॥ ६० ॥ व्याख्यापर्वज्जिनेशस्य । प्राकारत्रयशा-
 लिनी ॥ सुरैः परिसरारामे । रमणीया विनिर्ममे ॥ ६१ ॥ तद्विदित्वा तदा कौली-पत्निनोद्या-
 नपालकात् ॥ सांतःपुरपरीवारै-शागामि स्वामिनोतिके ॥ ६२ ॥ तत्र प्रदक्षिणीकृत्य । जग-
 वंतं भुवः प्रभुः ॥ जानुस्पृष्टमहीपृष्ठः । सानंदमिति तुष्टुवे ॥ ६३ ॥ जय त्वं सर्वसिद्धार्थ-

सिद्धार्थनृपनन्दनः ॥ जगत्संकल्पकञ्चपशो । गुणमाणिक्यपरोद्दण ॥ ६४ ॥ इच्छं कृतस्तुतिर्निर्य-
दानंदाश्रुफुगावलिः ॥ ननाम नम्रपंजांगः । कौशांवीशो जिनेश्वरं ॥ ६५ ॥ ततः समुचितं
देश-मध्यासीने महीपतौ ॥ वर्द्धमानजिनाधीशः । शुद्धं धर्ममुपादिशत् ॥ ६६ ॥ संसारसा-
गरस्यांतः । प्राणिन्निर्यव्यवहारिन्निः ॥ रत्नत्रयमुपदेयं । देयास्तु त्रिपयोपलाः ॥ ६७ ॥ सुखं
त्रियसेत्राया-मत्यल्पं सर्वपादपि ॥ दुःखं तु देहिनः प्राज्यं । मधुविंक्षादिपुंगवत् ॥ ६८ ॥
तथाहि पुरुषः कोऽपि । देशदिशं परित्रमन् ॥ सार्थेनाऽविशदटवीं । चौरयादोमहानदीं
॥ ६९ ॥ तं सार्थं लुंठितुं तत्र । चौरव्याघ्रा दधात्रिरे ॥ मृगवञ्चापलायंत । सर्वे सार्थनिवासि-
नः ॥ ७० ॥ सार्थाद्धीनः स तु पुमान् । प्रविवेश महाटवीं ॥ आकंठमागतैः प्राणै-रधावत्कू-
पवारिचत् ॥ ७१ ॥ उच्चैस्तरो गिरिरिव । प्रकरन्मदनिर्जरः ॥ नदस्तद्दस्तोऽब्राणीव । प्रभ्रंशयि-
तुमंवरात् ॥ ७२ ॥ कंपयन् दमामंहिपातै-रंतःसुपिरिणीमिव ॥ आध्मातताम्रताम्रास्यो । घ-
नश्यामोग्रेदेहजृन् ॥ ७३ ॥ साक्षाद्यम इव क्रोधा-दुर्द्धरो वनकुंजरः ॥ वराकं कांदिशीकं तं
। पुरुषं प्रत्यधावत् ॥ ७४ ॥ त्रिन्निर्विशेषकं ॥ मारयिष्याम्यद्दं याहि-याहीति प्रेरयन्निव ॥ ज-

यान तं मुहुः पृष्टे । वारणः स्वकरेण च ॥ ७५ ॥ स पुमान् कंडुक इव । निपतन्तुत्यत्न
 मयात् ॥ धावमानः क्रमेणाय । तृणवन्नमश्रावटे ॥ ७६ ॥ गजोऽवश्यं जीवितहृत् । कूपे
 जीवामि जातुचिन्त ॥ इति सोऽज्ञानत्र ऊपां । जीविताशा हि दुस्त्यजा ॥ ७७ ॥ वडोऽवट-
 तटे चाऽनू-त्त्याद्वैक आयतः ॥ वंनमानोऽन्नवकूप-मध्ये भुजगभोगवन् ॥ ७८ ॥
 स पुमान्निपतन् कूपे । प्राप तत्याद्वंमंतरा ॥ आलंब्य वंनमानोऽस्था-इज्जुवद्वयटीनि-
 ज्ञः ॥ ७९ ॥ करं प्रक्षिप्य कूपांतः । करी वस्यशं तद्विरः ॥ नाऽशाकनु तमादातुं । मंदज्ञाय
 इवौषधीः ॥ ८० ॥ इच्छद्विष्टिरवोन्नागे । निरीक्ष्याऽजगरोऽपि सः ॥ कूपांतरपरं कूप-मिव व-
 शं सः ॥ ८१ ॥ पतत्कवयबुद्ध्या तं । निरीक्ष्याऽजगरोऽपि सः ॥ कूपांतरपरं कूप-मिव व-
 क्तं व्यकाशयन् ॥ ८२ ॥ नृकणाः फणिनस्तत्र । तं इष्टुं दुष्टचेतसः ॥ फूत्कारपवनन्यासै-
 रतुइन् वमनीनिज्ञैः ॥ ८३ ॥ वटप्ररोहं तं ठेत्तुं । मूपकौ द्वौ सिताऽसितौ ॥ चटञ्चटिति च-
 क्राते । इतककचगोचरं ॥ ८४ ॥ अनाज्जुवन् पुमांसं तं । सोऽपि मत्तो मंतंगजः ॥ जयान-
 वटशाखां तां । वटमुत्पाटयन्निव ॥ ८५ ॥ वटस्यांदोद्वयमानेन । पादेन स पुमान् दृढं ॥ पा-

एवंहिव च तत्त्वानो । नियुद्धमिव निर्ममे ॥ ७६ ॥ गजेनाऽऽहन्यमानायाः । शाखाया मधुम-
 क्तिकाः ॥ मधुमंरुपमुत्सृज्यो-ह्निदिरे तोमराननाः ॥ ७७ ॥ मक्तिकास्ता ददंशुस्तं । लोह-
 संदंशसन्निभैः ॥ तुडैर्नयंकरैस्तीक्ष्णै-र्जीवाकृष्टिपरैरिव ॥ ७८ ॥ उत्पक्वमक्तिकारुह-सर्वांगः
 स पुमांस्तदा ॥ कृत्पक्व इवाऽलक्षि । कूपात्रिर्गतुमुत्सुकः ॥ ७९ ॥ वटस्थमधुकोशाच्च । म-
 धुविंदुर्मुहुर्मुहुः ॥ ललाटे न्यपतत्तस्य । वार्दलाच्चारिबिंदुवत् ॥ ८० ॥ मधुविंदुस्तस्य ज्ञाला-
 बलुगित्वा प्राविशन्मुखे ॥ स तदा स्वादमासाद्य । सुखं महदमन्यत ॥ ८१ ॥

श्रूयतां नृपतेऽमुष्य । दृष्टांतस्य प्रज्ञावना ॥ यः पुमान् स हि संसारी । याऽटवी सा
 तु संसृतिः ॥ ८२ ॥ यो गजः स पुनर्मृत्यु-र्यः कूपो मर्त्यजन्म तत् ॥ योऽजगरः स नर-
 को । येऽद्भ्यस्ते क्रुधादयः ॥ ८३ ॥ वटपादो यस्तदायु-र्मूयकौ च सिताऽसितौ ॥ तौ शुक्ल-
 कृष्णौ द्वौ पक्षा-वायुद्वन्द्वेदपरायणौ ॥ ८४ ॥ या मक्तिका व्याघयस्ते । मधुविंदुस्तु यो सु-
 खे ॥ तदि सुखं वैषयिकं । तत्र रज्येत कः सुधीः ॥ ८५ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ देवो वि-
 द्याघरो नापि । यदि कूपात्तमुद्धरेत् ॥ तत्किमिच्छेदश्रवा न । स पुमान् दैवदूषितः ॥ ८६ ॥

एवं दुःखमयं तुष्टं । मत्वा वैप्रथिकं सुखं ॥ सुधीर्धर्माय जागर्या-इद्वैतसुखदायिने ॥ ए७ ॥
 देवः सम्यग् जिनो यत्र । गुरुयंत्र चरित्रवान् ॥ यत्र जीवादयस्तत्त्वं । तत्र धर्मं मतिं कुरु ॥
 ॥ ए८ ॥ तस्य चेतसि जैनैर्इ-वचःस्वात्यंबुसेकतः ॥ शुक्तौ मुक्ताफलेनेव । धर्मेण पदमाद-
 धे ॥ ए९ ॥ आरुधर्ममुपादित्सु-र्वत्सराजो जिनेश्वरं ॥ मातुः समकमुद्याय । नम्रमौलिव्यं-
 जिज्ञापत् ॥ १०० ॥ प्रपद्ये प्रोपिताऽवद्यं । श्रावकत्वं त्वदंतिके ॥ नूर्भुवःस्वस्त्रयीरक्षा-वचक-

क प्रसीद मे ॥ ? ॥
 इति विज्ञापितो यामे । चरमे चरमो जिनः ॥ श्रावकत्वं नरेन्द्राय । तस्मै दातुं प्रचक्रमे

॥ १ ॥ मौलं विमानमारुह्य । सूर्यचंद्रमसौ स्वयं ॥ तदा च त्रिजगन्नाथ-मुपासितुमुपेयतुः ॥
 ॥ २ ॥ सूर्येण्डुकांतवपुषोः । श्रीपुषोस्तद्विमानयोः ॥ ज्योतिरुज्जागरं दधे । जगदीशयशःश्रि-
 यः ॥ ३ ॥ तदुद्योतस्तमःस्तोमं । निजग्राह वह्निस्तनं ॥ प्रमुस्त्वंतर्गतं श्रेया-नहो लोकस्त-
 दातनः ॥ ४ ॥ तदुद्योतस्तमःस्तोमं । निजग्राह वह्निस्तनं ॥ प्रमुस्त्वंतर्गतं श्रेया-नहो लोकस्त-
 दातनः ॥ ५ ॥ अथ चित्ते मृगावत्याः । प्राडुर्भूतमिदं तदा ॥ बत्सराजं महाराजं । मन्ये न-
 न्यशिशरोमणिं ॥ ६ ॥ तिमिरोद्धेदनिस्तंशै । चंद्रमःकर्ममाक्षिणौ ॥ साक्षिणौ च व्रतादाने ।

वत्सेशस्य वचनूतुः ॥ ७ ॥ तज्जातेन निमित्तेन । श्लाघ्येनानेन निश्चितं ॥ उदित्वरमसौ धर्मं
 । न्रूपावः पालयिष्यति ॥ ७ ॥ अथ त्रैलोक्यनाश्रिन । आरुधर्माधिरोपणात् ॥ शिरसि न्य-
 स्तद्धस्तेन । वत्सरजोऽनुगृह्यत ॥ ए ॥ त्रिदशानामधीशेन । शशिना तपनेन च ॥ साधु सा-
 धर्मिकृत्नेन । स तदा प्रप्तपद्यत ॥ १० ॥ तदा चंदनवालाश्र । विज्ञाय समयं स्वयं ॥ जिन-
 नायमनुज्ञाप्य । स्वीयाश्रयमशिश्रयत् ॥ ११ ॥ दृष्टालोकेन लोकेन । दोषायां दिनमानिना ॥ आनं-
 वनिःस्यंदयुषा । तथैवाऽऽस्थितं पुनः ॥ १२ ॥ मृगावत्यपि हर्षेण । पारवश्यमुपेयुषी ॥ सं-
 ध्यांत स्वय नाज्ञासी-न्न चाऽज्ञाप्यत केनचित् ॥ १३ ॥ न्नगवंतमज्जिष्टुत्य । तथा स्वमज्जि-
 रुह्य च ॥ विमान युलतापुष्प । पुष्पदंतौ स्म गढतः ॥ १४ ॥

तयोः स्वस्थानगमना-दंधकारो निर्गलः ॥ प्रससार जलाधारः । पालिव्यपगमादिव ॥
 ॥ १५ ॥ निर्नामनष्टमाशाजि-स्तमो राज्ये विजृम्भिते ॥ निम्नानामुन्नतानां च । विन्नागो न
 व्यन्नाव्यत ॥ १६ ॥ ध्वांतैकवृत्रमालोक्य । कौन्नादध्वौ मृगावती ॥ कस्मादकस्मदिवेय-
 मन्नूत्तरितमा तमी ॥ १७ ॥ संभ्रांतमानसा याव-दन्वियेय प्रवर्तिनी ॥ प्रदेशे यत्र तत्रासी-

दीक्षयतेस्म न सा क्वचित् ॥ १८ ॥ लब्धोन्मादः प्रमादो मे । यत्संध्यासमयो मया ॥ चंद्रसू-
 र्यविमानांशु-प्रज्ञावान्न विज्ञावितः ॥ १९ ॥ ततोऽल्बशोचदात्मानं । नितरां सा विप्रादिनी ॥
 निजापराधे साधूनां । चेतो दंदह्यतेऽधिकं ॥ २० ॥ मया नाऽऽहायि गहंती । प्रवर्तिन्यपि शू-
 न्यया ॥ कथं संप्रति गंतास्मि । ध्यांतेऽस्मिस्तत्पदांतिकं ॥ २१ ॥ ईर्योपश्रः कथं चाय-मिच्छे
 तमसि शुद्ध्यतु ॥ एवमेकपदे प्राप्तां । धिग्ममैतां प्रमादितां ॥ २२ ॥ इति स्वमनुशोचंती ।
 सिंचंती मार्गमश्रुजिः ॥ पदे पदे स्वलंती च । सा चचालाश्रयंप्रति ॥ २३ ॥ आगाच्च व्र-
 तिनीव्रात-स्वाध्यायध्वनिबंधुरं ॥ गतातिचारचारित्र-पात्रसंश्रयमाश्रयं ॥ २४ ॥ आवश्यकां-
 ते विश्रांतां । संस्तारांकतले नदा ॥ मृगावती शनैरेत्य । तत्राऽवंदत चंदनां ॥ २५ ॥ विन-
 येन नमस्यंती-मवगम्य मृगावतीं ॥ उपालब्ध वचोऽस्तिस्तां । चंदना चंदनोपमैः ॥ २६ ॥
 नक्तमेकाकिनी वत्से । जिनास्थाने स्थितासि किं ॥ निशामप्यसमप्रज्ञे । न हि ज्ञातवती कथं
 ॥ २७ ॥ इतरापि तमस्विन्यां । संचरंती कुलांगना ॥ अन्यथा शंकयते लोकैः । किं पुनर्न तपो-
 धना ॥ २८ ॥ चेटकस्य विशां पत्यु-रजत्रस्त्वं तनूरुहा ॥ शतानीकमहीर्जु-रभूश्च सह-

चारिणी ॥ १९ ॥ प्रजावतीप्रभृतय-स्तव याश्च सहोदराः ॥ तासां कडयाणि नाम्नापि । ज-
 नोऽयं विरजीभवेत् ॥ ३० ॥ आयुष्मति प्रमादोऽयं । तत्ते नाऽभ्रूत्कुलोचितः ॥ उपात्तमुनि-
 वृत्ताना—मसौ हि परमो रिपुः ॥ ३१ ॥ पश्य प्रत्यर्थिनाऽनेन । हन्यते संयमः सता ॥ ह-
 ते तस्मिन् दतास्तेऽपि । सुवा तेषां हि जीवितं ॥ ३२ ॥ अचक्षुर्विषयेऽमुष्मिन् । पश्चि सं-
 चरणेन ते ॥ पट्कायोव्वेदनाहत्से । हतं संयमजीवित ॥ ३३ ॥ इत्युपालम्भमानाया—श्रृंढना-
 या मृगावती ॥ निमीलन्नयनद्वंद्व-निदा मानसमानशे ॥ ३४ ॥ तूष्णीयुपि प्रवर्त्तिन्या—मं-
 हिसवाहनक्रियां ॥ कुर्वती सर्वतः साऽश्रु-पूरिताकील्यचितयत् ॥ ३५ ॥ आर्यिकाजनमर्या-
 दा-विपर्यासविधायिनी ॥ धिग्मां गुरुजनोद्वेग-निर्माणकलुषीकृतां ॥ ३६ ॥ संयमैकसमी-
 चीन । सर्वोऽपि श्रमणीजनः ॥ सोऽतिप्रशस्यो यत्रास्ति । नातिचारः क्वचिद्भते ॥ ३७ ॥
 अतश्चर्मनिर्माण-कृपिताखिलकल्मषाः ॥ धन्याः प्राचीनमुनयो । मुक्तिमार्गमुपस्थिताः ॥ ३८ ॥

एवमध्यवसायेन । कुर्वेदुकुमुदत्विया ॥ सा हत्वा घातिकर्माणि । कलयामास केवलं ॥
 ॥ ३९ ॥ ततः सा हस्तविन्यस्त-व्यक्तमुक्ताकणोपम ॥ जगदप्यखिलं चक्रे । इव्यपर्यायने-

दंतः ॥ ४० ॥ तिमिरं मेडुरीकुर्वन्तःश्यामतया तथा ॥ संचरिष्णुस्तदा तेन । डुष्टो हृष्टो
 फणी ततः ॥ ४१ ॥ मृगावत्या तमालोक्य । निष्कंटाटनलपटं ॥ न्यस्तः संस्तारके बाहुः ।
 प्रवर्त्तिन्याः क्षितेस्तलात् ॥ ४२ ॥ तस्यास्तेन जजागार । प्रयत्नेन प्रवर्त्तिनी ॥ मनसा च प्रस-
 न्नेन । निजगाद मृगावतीं ॥ ४३ ॥ वत्सेऽद्यापि तश्रैवासि । मम संवाहनापरा ॥ धिगमदी-
 योऽपराधोऽयं । यद्विसृष्टासि नो मया ॥ ४४ ॥ कश्चमुत्सारितो वत्से । मम बाहुर्महीतलात्
 तथा पर्यनुयुक्तेति । शंसतिस्म मृगावती ॥ ४५ ॥ अयं च तूर्णमच्यर्थे । ज्ञीमोऽच्येति मुञ्ज-
 गमः ॥ माऽसौ दशत्विति न्यस्तो । हस्तः संस्तारके मया ॥ ४६ ॥ कुत्रार्यामिति पृष्ठंती ।
 पुनरूचै मृगावती ॥ अहिः सन्निहितो याति । प्रवतीनामयं पुरः ॥ ४७ ॥
 इत्याख्यातेऽपि सा प्राह । नाहं पश्यामि किंचन ॥ त्वमीक्षसे किं नेत्राच्यं । किं वा
 ज्ञानेन केनचित् ॥ ४८ ॥ इति पृष्टा प्रवर्त्तिन्या । सा ज्ञानेनेत्यवोचत ॥ किमुत प्रतिपातेन
 । किमुताऽप्रतिपातिना ॥ ४९ ॥ इति प्रश्नपरां पूज्यां । व्याजहार मृगावती ॥ इमं ज्ञानेन
 पश्यामि । सर्पमप्रतिपातिना ॥ ५० ॥ इच्छं चंदनवालापि । श्रुत्वा विस्मितमानसा ॥ अचि-

तयच्चिरं चित्ते । अहो धन्या मृगावती ॥ ५१ ॥ या प्रपंचेन पंचापि । विषयान्न भुक्तपूर्व्विणी
 ॥ पश्चादात्तव्रताऽप्यासीत् । सर्व्वेषामग्रतः सरी ॥ ५२ ॥ धन्याहमपि यस्या मे । गुरुः सि-
 द्धार्थनंदनः ॥ स्पृहणीयगुणश्रामा । शिष्या चैयं मृगावती ॥ ५३ ॥ इत्तमुत्थाणुसंवेगा-ङ्ग-
 गुराण्यखिलान्यपि ॥ कृत्वा घातीनि कर्माणि । प्रपेदे सापि केवलं ॥ ५४ ॥ गुरुभ्यो लभ्य-
 तेऽवश्य । पदमुत्तरमुत्तर ॥ मृगावत्या त्वनीयत । गुरवोऽपि परं पदं ॥ ५५ ॥ शाखाः प्रखं-
 ति मूलेभ्यः । क्रमोऽयं सर्व्वशाखिनां ॥ मूलोदयस्तु शाखाभ्यो । येषामलया हि तैर्हिषाः ॥
 ॥ ५६ ॥ विजहार सहीहार-भ्रूतः स्थानांतरे प्रभुः ॥ चंदनापि मृगावत्या । सम स्वामिन-
 मन्वगात् ॥ ५७ ॥ दिवि दिविपदां वर्गे । जग्मुपि प्रीतमानसे ॥ वत्सराजोऽपि कौशांबी ।
 । सपत्नीकः समाययौ ॥ ५८ ॥ प्रीत्याश्च पालयामास । प्रजामिव निजां प्रजां ॥ स विजि-
 न्येऽरिपङ्कवर्गं । न्यायमार्गममार्गयत् ॥ ५९ ॥ स त्रिष्वपि पुमार्थेषु । समतां दर्शयन्नपि ॥
 मानसेनाऽनुरागेण । धर्ममेव न्यपेवत् ॥ ६० ॥ जीवंतस्वामिनो विंव-सनाथं पृथिवीपतिः ॥
 प्रासादं कारयामास । स्वर्णरत्नमयं पुरि ॥ ६१ ॥ सोऽमारिं घोषयामास । रथयात्रामवीवृ-

तत्र ॥ अवीवृधच्च दानेन । दीनाऽनाश्रमनोरथान् ॥ ६२ ॥
 अथ केवलिपर्याय-मनुञ्जय मृगावती ॥ कर्म निर्मूल्य निर्वाणं । लेप्तेऽन्तसुखोदयं ॥
 ॥ ६३ ॥ शीलं शरच्चंद्रमरीचिनिर्मलं । गुरौ च गुर्वी बहुमानसंपदा ॥ द्यं दधानेदमशेषयो-
 षितां । निदर्शनीज्ञावमगान्मृगावती ॥ ६४ ॥ मृगावत्याः सत्याश्चरितमिदमुद्दाममहिम-प्र-
 रोहं संशोहत्पुलकमुकुले कर्णकुहरे ॥ समानीतं नीतिं जनयति कुमारीं शमयति । श्रियः-
 सूते स्फोताः परमपि पदं तत्प्रथयति ॥ ६५ ॥ बुधत्रमरचुंवितं सकलमागमारामतो । वि-
 चित्य कुसुमोज्ज्वलं सरसमर्थजातं मया ॥ इदं किल मृगावतीचरितपुष्पदामाहतं । दिश-
 त्किमपि सौरजं सुचिरमस्तु कंठे सतां ॥ ६६ ॥ इति मलधारिश्रीदेवप्रज्ञसूरिविरचिते श्री-
 मृगावतीचरित्रे धर्मसारचूडामणौ पंचमो विश्रामः समाप्तः ॥ आ श्रीमृगावतीचरित्र जामन-
 गरनिवासी पंडित श्रावक हीरालाल हंसराजे स्वपरना श्रेयमाटे ठापी प्रसिद्ध कर्तुं वे

॥ समाप्तोऽयं ग्रंथः गुरुश्रीमच्चारित्रविजयसुप्रसादात् ॥

॥ इति श्रीमृगावतीचखिं समाप्त ॥